3844/A

F. xiv. 8
7

John Catchpole his booke
Pret: 2s 6d

T Willughby B:5:4 55053

IOH. LOSELI, PORUSSI,

Phil. & Med. D.

DE PODAGRA TRACTATUS,

Morbi huius indolem & curam diligenter exponens.

Editio ſecunda locupletata .



LUGDUNI BATAVORUM,
Ex officina IOANNIS MAIRE.
cIↃ IↃ C XXXIX.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

Sereniſsimo & Potentiſsimo

PRINCIPI AC DOMINO,

DOMINO

GEORGIO RAKOCIO,

REGNI TRANSYLVANIÆ PRINCIPI, PARTIUM REGNI HUNGARIÆ DOMINO, ET SICULORUM COMITI, &c.

Principi ac Domino meo clementiſſimo.

Sereniſſime Princeps,

PRo clementiâ illâ Principali, quâ Veſtra Serenitas me cum in Tranſylvaniâ præſentem, tum extra Tranſylvaniam gratioſè ac munificè excipere dignata eſt,

grates ago ſempiternas. Et ut animi quoquo modo grati, in tantâ corporum abſentiâ, ſaltem aliquod exſtaret argumentum, exiguum hunc de Podagrâ eiuſque curâ libellum Serenitati veſtræ inſcribere , Eidemque humilimè offerre debui. Non quod arbitrer, Tanto Principe (cuius Virtus in utroque orbis Imperio tam ad Tibiſcum , quàm Szaloncam ſatis ſuperque inclaruit) dignum eſſe munuſculum , ſed ut demonſtrem, turpe ingraditudinis vitium à quovis mortali pectore longè alienum eſſe debere. Accipe igitur Magne Princeps literarium hoc exercitium ſereno vultu,

vultu, idque luce hactenus deſtitutum Inclyti Nominis luce irradia. Quod ſupereſt, Serenitati Veſtræ, ac vetuſtiſſimæ RAKOCIANAE proſapiæ, à vivo & vero DEO, ſanitatem inculpatam, vitam longævam, Regimen æternaturum, ex animo devotè adprecor.

Serenitatis Veſtræ

Subiectiſſimus & obſtrictiſſimus ſervus.

IOH. LOSELIUS, D.

AD
LECTORES.

PARTES *inter, vitæ mortalium grata ſervitia præſtantes, etiamſi infimum, nobilem tamen occupant locum Pedes. His enim tota humani corporis fabrica ceu fundamento innititur, fulcitur, ſuſtentatur, & erectos ad ſidera tollere vultus iubetur homo. Pedibus ſtamus, pultamus, calcitramus, eorumque alterno explicatu ambulamus, oberramus, ac diverſas regiones, hominumque gentes, accedimus & relinquimus. Pedum adminiculo graviſsima ſæpè diſcrimina avertuntur, auxilia implorantur, & vitæ periclitanti parta ſalus invenitur. Pedibus quæſtum facimus, ac ſuſtentationem honeſtam vario ac gentico more procuramus. Cerdones & alutarii boum tergora oviumque pelles lixivio prius elabora-*

laborata, verſando calcant, exagitant, eademque variis uſibus deſtinata præparant. Linteones ac textores, in conficiendis carbaſis ac linteis, ſtamini tramam ſubtexentes, ſuppoſitos variato pedum impulſu moderantur aſſeres. Tornatores ſcyphos, girgillos, & quidquid raſile torno ſubiicitur, tremulo pede exaſciant, fingunt & elaborant. Cœmentarii luta innocentia pedibus tractant, conculcant, & figuli impulsâ ac currente rotâ nunc urceos, nunc catinos exire patiuntur. Panificio operam dantes quid aliud agunt, quàm ut alibilem maſſam pedibus ſubigant, ac fermento exactiùs miſcendam uniant? Quid Vindemiatores? Nonne decerptas, & vaſi rotundo incluſas uvas, collutulatìs pedibus (fortaſſean & hoc nomine partibus illis adeò infenſus muſteus ille Bacchi liquor) confringunt, ac torculari auxiliarem præſtant operam. Sic organo canentes pedum moderamine & conſonantias & diſſonantias exhi-

bent: Hortulani areolas ſuas complanant: baiuli rotæ inſiſtentes, eamque in gyrum ducentes, onuſtas naves exonerant, & magna pedibus extrahunt pondera. Nec tantum in his, aliiſque partim ingenuis, partim ſordidulis exercitiis, pedum miniſterium laudabile & neceſſarium eſt, ſed & Dædala opera, & quæ manuum coniugio aliàs exercentur, pedibus ſolerter peragi viſa ſunt. Etenim memoriæ proditum novimus, fæmellam brachiis deſtitutam, non tantum colum tractaſſe, ſtamina neviſſe, pecuniam numeraſſe, ſed & ſubtiliſsima quæque pedũ digitis artificiosè perfeciſſe. Similiter Hiſpanus quidã, homo mutilus & mancus, arma bellica pedibus expeditè tractavit, tympana pulſavit, & in arcu (quod mirandũ) intendendô, atq; ſagittis excutiendis, adeò fuit rectus, ut à ſcopo nunquã aberraſſe dicatur. Quàm eleganter quoq; pedũ ſubſidio Thomas Schweickerus calamos parare, literas pingere, & cõſimilia agere

gere

gere potuerit, hi verſiculi ſatis atteſtãtur:

Quod dextris alii tractant, peraguntque ſiniſtris, (dũ-
Ille miniſterio perficit omne pe-
Nam bibit, & ſcribit pedibus, comeditque, facitque
Singula. ----

Ipſe quoque non ita pridem hîc Lugduni Batavorum homuncionem vidi, per exile acus foramen traiicientem filum, ligna ſecantem, clavum ferreum in aſſerem malleô adigentem, ac rurſus converſi mallei auriculis extrahentem. Omnia hæc pedum digitis præſtitit. Non dicam de morbidâ corporis conſtitutione, quæ pedum ope in integrum aliquandò revocatur. De Tarantalis, qui à Phalangio lentiginoſo ſeu Appulo læduntur, omninò certum eſt, eos Choreas & tripudia ducere, uſque dum omnis mali fomes exhauſtus, & venenum ſaltando fuerit diſcuſſum. Febriles paroxyſmos oberrando ac curſitando quomodo in primâ

herbâ ſuffocare conetur vulgus, lippis & tonſoribus notiſsimum eſſe reor. Taceo alias utilitates, quas mortale hominum genus fulcris corporeæ molis unicè debet. Quemadmodum autem variis ſervitiis diſtinguuntur pedes, & homini immane quantum commodant, ita diverſis quoque calamitatibus iidem obnoxii ſunt, quibus actiones ſuperiùs allegatæ turbantur, ſufflaminantur, vel etiam penitùs abolentur. Pedes ſæpenumerò vulneribus, contuſionibus, luxationibus, imò fracturis afficiuntur & oblæduntur: aliquando eryſipelata, œdemata, perniones, ambuſtiones, varices, clavi, aliæque huius gentilitatis ægritudines exercent pedes, ac motui locali ſubitaneam adferunt remeliginem. Nec modò his infortuniis pedes ſubiacere & excruciari certum, ſed & peculiare agnoſcunt πάθημα, cui & nomen indulgent, & in proprio territorio habitaculum haut denegant. Affectus ille Podagra nuncupatur, conſertque

fertque inter initia laborantibus aliquid eximii. Iubet ægrum ſedere, cum alii ſtant, & equitare, cum alii pedibus ambulant. Vbi verò furere occipit, hominem non modò equitandi, vel ſedendi delicio arcet, ſed lecto affirmatum, dolore adeò funeſto excruciat ſæpè, ut æger etiam languenti corpori aliquando exiſtat iniurioſus. Præterea ſatis frequens malum eſt podagra, cum ob intemperantiam & ingluviem, tum alias in victu offenſiones, ac humano generi ſexcenta ferè parturit damna. Omnes enim quotquot cruciamentis ſuis onerat, ambulandi impotentiâ mulctat, cerdones, textores, cæmentatores, piſtores, & huius farinæ homines, in ſtatu ac conditione impedit, eoſque exercitiis ac operibus alimentariis eximens, prorſus ineptos reddit, tàm ad quærendum victum, quàm alendam familiam, & totam rem œconomicam adminiſtrandam. Quod ſi ampliſsimo loco conſtitutos, muneribus honoratis fun-

gentes, & ad clavum Regiminis ſedentes, adoriatur podagra, quam multa (eheu!) ceu fœcundâ matre inde propullulant, & enaſcuntur incommoda. Negotia publicam ſalutem ſpectantia haut rarenter negliguntur, res civiles ac criminales differuntur, dilatæ obliviis involvuntur, & ſi imperitis, vices illorum ſubeuntibus, faſces rerumque gubernacula tradantur, multa admittuntur, quæ in communem perniciem, & totius Reipublicæ labem tendere videntur. Et ſanè viris genere, autoritate & dignitate eminentibus, nimioperè inſidiatur podagra, eorumque familiaritatem plebeiorum conſortio anteponendam frequenter iudicat. Podagra quippe lautitiis, aliiſque delicatulis cibis, quibus magnatum menſæ onerantur, impenſiùs delectatur. Vina Falerna, Cæcuba, & quicquid luxurianti arridet gulæ, ſtudioſiùs commendat, & plenis crateris hauriri ſuadet. Labores & ſolicitudines ſpernere, conflictibus Venereis

reis

reis intereſſe crebriùs hortatur eos, quorum converſationem avidiſsimè ambit. Cum itaque Podagra variæ ſortis hominibus, tam infimatibus, quàm Magnatibus inſidioſa ſit, & complures regiones ob gulæ blandimenta, & alios in victu errores ſæpiculè infeſtet, adlaboravi, biennio abhinc exacto, hiſtoriam dicti affectus exiguo comprendere ſcripto. Aſt quia eius exemplaria, RoſtochI excuſa, opinione citiùs diſtracta fuere, amici nonnulli publicationem de integro urſerunt, ac impetrarunt. Antequam verò prælo iterum ſubiiceretur, à mendis typographicis illud repurgatum, & in pluſculis locupletatum exhibere volui. Tota autem διάγνωσις hæc cauſarum explicatu, prænotione, præſervatione, & ſecundum indicationes inſtitutâ curatione abſolvitur, ac Dogmaticæ medicationi tandem ſubnectitur. Cura Podagræ Tranſplantatoria, quæ à quibuſdam tergeminis extollitur laudibus, eò quod compertum,

pertum, arthriticos artis iſtius interventu convaluiſſe, remediis relliquis fruſtra & ſine profectu adhibitis. Ratio inſuper iſtius Curæ qualis qualis allata eſt, non ut Doctioribus hîc quicquam obtruderetur, ſed partim ut anſa daretur, ulterius inquirendi & inveſtigandi, quod negligi hactenus cœpit, partim ut infirmiores abſtraherentur à ſuperſtitione imaginariâ, ne protinam Diabolici quid prætendant, ubi effectuum cauſæ abſtruſæ quodammodo, & huius vel iſtius menti impenetrabiles obveniunt. Sed plura præfari nolo, niſi ut candidos lectores valere, eoſque benevolos exoptem. Dabam Lugduni Batavorum, III *Eiduum Martii,* CIↃIↃCXXXIX.

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ TRACTATUS.

SECT. I. THEORICA.

MEMB. I. Podagræ natūram & deſcriptionem exhibens.

ART.I. Nomen & ipſa definitio.

ART. II. Generis evolutio.

ART.III. Subiecti determinatio.

ART. IV. Cauſarū enumeratio.

SUBSECT. I. Cauſam continentem eruens.

SUBSECT. II. Fontem defluxus proponens.

SUBSECT. IV. Cauſas procatarcticas explicans.

ART. V. Accidentium potiorum enarratio.

MEMB. II. Podagræ differentias & varietatem proponens.

SECT. II. PRACTICA.

MEMB. I. Podagræ σημασίαν expediens.
ART. I. Signa Diagnoſtica.
ART. II. Prognoſtica.
MEMB. II. Podagræ ἐργασίαν exhibens.
ART. I. Præſervatio.
SUBSECT. I. ne tartarum cumuletur.
SUBSECT. II. ut tartarum exturbetur.
SUBSECT. III. ut articuli roborentur.
ART. II. Curatio.
SUBSECT. I. Indicationes & evacuantia.
SUBSECT. II. Dolorem ſedantia.
SUBSECT. III. Reſolventia & diſcutientia.

SUB-

SUBSECT. IV. Cura podagræ ſcarificans & cauſtica.

SUBSECT. V. Cura podagræ Magnetica & Tranſplantatoria.

SUBSECT. VI. Nodorum Cura.

SUBSECT. VII. Victus regimen ſeu diæta.

بعون

بِعَوْنِ ٱللّٰهِ تَعَالَي *

IOH. LOSELII, PORUSSI

De

PODAGRA.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

OSSA *duplici modo connectuntur ſecundum Anatomicos:* I. *per* διάρθρωσιν, *quæ teſte Galeno* lib. XII. de uſu part. *propter motum voluntarium inſtituta eſt.* II. *per* σύμφυσιν, *eamque vel ſine medio, vel cum medio. Articulationi tres adſcribuntur ſpecies,* ἐνάρθρωσις, ἀρθρωδία καὶ γίγγλυμος. *Symphyſi verò cum mediatæ, tum immediatæ itidem tot aſsignantur ſpecies, & quidem illi* συγχόνδρωσις, συνεύρωσις καὶ συσσάρκωσις; *huic* ῥαφή, ἁρμονία καὶ γόμφωσις. *Prior oſsium connexio, quæ fit* κατ᾽ ἄρθρον, *arthritidi (quæ* τῶν ἄρθρων πόνος *eſt) ſedem exhi-*

exhibet, quippe circa ἐνάρθρωσιν imperitat iſchias, omagra; circa ἀρθρωδίαν, ſiagonagra; circa γίγγλυμον, trachilagra, pechyagra, chiragra, gonagra & podagra dominantur. Poſterior connexio, quæ fit ἀμέσως κατὰ ζύμφυσιν, arthritidis habitaculum eſſe nequit, cum oſſa illa motui voluntario proximè non deſerviãt. hoc nomine falli eos autumo, qui rhinagram & odontagram arthritidis eſſe ſpecies rigide contendunt. Quæ verò connexio fit ἐμμέσως κατὰ σύμφυσιν, arthritico malo hoſpitium indulgere poteſt, verum non per ſe, ſed quatenus διαρθρώσει copulatur. Cum itaque circa dictam articulationem variæ arthritidis contingant ſpecies, conſtituimus impræſentiarum, reliquis dimiſsis ſpeciebus, ſolam podagram ſub incudem revocare, ac in eius indolem penſiculatius inquirere, potiſsimum cum hæc, inter contribules ſuas, gonagram, iſchiadem, chiragram principatum tenens, frequentius homines invadat, &

greſſus

greſſus ſufflaminando è numero viventium eos ferè eximat, iuxta illud Luciani in Tragopodagra:

περιπατεῖν μὲν ὅς ἂν θέλῃ
καὶ μὴ δύναται· τοῦτον ἐν νεκροῖς τίθει.

Diſpeſcemus autem totam de podagra tractationem in duas Sectiones, quarum altera Theorica, θεωρίας *vocabulo* κοινῶς καὶ οὐκ ἰδίως *accepto, altera Practica nuncupabitur. Vtrique Membra & Articulos attribuemus, Articulis ſi res exegerit, Subſectiones quaſdam ſubiuncturi. Cæpta autem noſtra ne, quod Pythagoras habet,* μωρὰ πέσῃ*, cum Nazianzeno ita ingemiſco:*

Χάριν παρέσχου Χριστὲ τοῖς ἐμοῖς πόνοις.

DE

DE PODAGRA.

SECTIO I. THEORICA.

MEMBRUM Primum.

Podagræ naturam & deſcriptionem exhibens.

ARTICULUS Primus.

Nomen & ipſa Definitio.

PODAGRA, quaſi ποδῶν ἄγρα γινομένη, Arabibus نقرس appellatur, qui verò malo hoc diſcruciantur, podagrici & podagroſi Latinis, Græcis ποδαγροὶ nominantur, Iben-Sinæ متقرعون à Rad. قرع *pulſare, pultare, verberare, percutere, confringere, conterere, conquaſſare*, eò quod dolor ſæpenumerò

rò adeò funeſtus ſit, ut æger exclamare habeat neceſſum,

Οἴμοι, παπαῖ, ἰού· τείρομαι, δυόλλυμαι·
Ἅπαν πέπαρμαι γυῖον ἀσκόπῳ κακῷ.

Vocatur & podagra morbus podagricus, eſtque eius λέξις συνώνυμος, & nihil prorſus aliud ſignificat, quàm podagra. Diverſum hîc ſentit Hieronymus Sachetus, *qui in retractatione de podagricis & arthriticis morbis, Brixiæ* M. D. XXCVI. *editâ*, ſtatuit, podagricos morbos re & nomine eſſe diverſos ab arthriticis morbis, & quod podagra inter podagricos ſit morbos maximè nobilis & inſignis. Podagricos autem morbos non tantum eos appellitat, qui pedes invadunt, ſed etiam qui quarumcunque partium articulos occupant: idque fieri arbitratur ob analogiam, quam ad podagram habent; quod ſcilicet motum illius ſequantur, ſintque

ex iis, qui certis temporibus recurrunt. Præterea ſatis protervè Galenum & reliquos flagellat Medicos, eoſque valdè negligentes & oſcitantes fuiſſe ſcribit, quod diſcrimen podagricorum morborum ab aliis articularibus morbis non tradiderint, nec quod unum commune genus articularibus morbis aſſignarint, quod diſtributum in ſuas ſpecies ac differentias explicari potuerit. Hinc tam in rebus ipſis, quàm in docendi ratione Medicos multifariam peccaſſe, & genus curationis talium morborum ignoraſſe profitetur. Ipſe verò hoc diſcerniculi ponit inter podagricos & arthriticos morbos, quod podagrici ſtatis temporibus, ſenſimque fiant, arthritici verò & recurrant & non recurrant: ideoque arthritidem nec inflammationem nec luxationem eſſe ſtatuit,

ſed ſimpliciter morbũ, articulorum voluntariũ motum impedientem. Verũ enimverò in pluſculis hîc errat Sachetus, & primò quidē fictitium illud diſcrimen inter podagricos & arthriticos morbos neceſſarium haut eſt, nam arthritici omnes illi morbi dicuntur, qui ab affluxu ſalini humoris, in viſceribus abdominis geniti, ac in venis & arteriis cumulati, originem ſumentes, circa articulamenta, in partibus nervoſis ac membranoſis, dolorem & tumuſculum pariunt, & poſtea vel ſtatis temporibus revertuntur, vel etiam emanent. Ita arthriticus acceptus morbus Podagricum reſpicit velut Genus ſuam ſpeciem, totaque eſſentia arthritici morbi continetur in eſſentia podagrici, quod de natura ipſius generis eſſe ſolet. Itaque fruſtraneum & ridiculum planè eſt, hîc

duo genera effingere, arthriticum ſcilicet & podagricum, cum uno genere poſſimus eſſe contenti, ad quas ſpecies omnes commodè reduci queunt. Nec Medici negligentiæ ac oſcitantiæ incuſandi ſunt, quod entia præter neceſſitatem multiplicare noluerint, cum arthritis & morbus podagricus non conſtituant diverſa genera, ſed potius alterum ſit alterius genus, nec aliter differant, quam includens & incluſum. Deinde quod podagricos morbos quarumcunque partium articulos, genu, coxendicem, cubitum ac manum infeſtare ſcribat, in eo quoque enormiter peccat Sachetus, cum impropria illa dictio, ac contradictionem involvens, nequaquam toleranda ſit, ubi convenientius occurrit vocabulum, quo generaliter hunc vel illum morbum inſignire poſſumus.

Et ſi ob analogiam Chiragricum morbum podagricum nominitare fas eſt, licitum quoque erit, hepatis inflammationem morbum dicere pleuriticum, & conſimiles ἀκυρολογίας invehere, à quibus tamen ſanior abhorret Medicina. Quod verò arthritidem ſimpliciter morbum, voluntarium articulorum motum impedientem, pronuntiet, in eo itidem à vero aberrat. Nam ſi arthritis ἁπλῶς morbus articulorum, motui προαιρετικῷ incommodans, dicendus ſit, ſequitur indubiè, omne vulnus circa partes articuloſas ſive cæſim ſive punctim factum, motumque auferens vel turbans, inducere arthritidem. Præterea nec luxatio arthritidi accenſeri poteſt, niſi tartareus humor ſimul ad articulos deerret, gluten ipſorum collutulet, ac lancinando partes ſenſiles dolorem excitet.

tet̃. Quippe luxatio quà luxatio arthritidem haud parit, ſed potius id, quod luxationem conſequitur, quemadmodum nec inflammatio abſolutè arthritidem gignere poteſt, ſed quatenus humiditatem ſalinam in conſortium trahit̃.

Podagræ autem vocabulum etiam diverſimodè ſumitur ab illis, qui *ἀντικείμενον ἐν προσκειμένῳ* ſuſque deque habent. I. *γενικῶς*, pro quavis arthritidis ſpecie, ſive nucham, ſive manum, ſive aliam corporis occupet partem, *Er hat den podagell im nacken*, &c. Paracelſus etiam in capite, ſuturis cranii, orbitis oculorum, aurium anfractibus, in naſo, mento, coſtis, ubi cum ſterni cartilaginibus connexionem habent, in renibus, veſicâ & membro virili, podagram vitioſiſſimè locat̃, *Tom.* IV. *lib.* 1. *de podagricis, p.* 140. 141. *& lib.* 1. *de morbis podagr. p.* 164.

eamque Epilepſiæ ſpeciem , ψευδῶς & ineptè ſtatuit, *Tom.* III. *lib.* II. *de tartaro, tract.* II. *cap.* IV. *p.* 163. II. Ilocaliter & abuſivè (1) pro dentiũ dolore, ita Strobelbergerus tractatum ſuum de odontalgia inſcripſit de podagra dentium. (2) Pro lateris dolore, ut factitatum à Capivaccio, qui dolorem podagricum in latere quendam cruciaſſe ſcribit, *Conſ.* CCXXVI, *à Scholtz. coll.* Nos γνήσιον ipſius podagræ ἔτυμον retinentes, ſequenti modo eam definimus: Podagra eſt dolor partium nervoſarum ac ſenſu præditarum circa pedum articulos, ab humoris ſeroſi & tartarei defluxu & congeſtione ortum ducens.

ARTIC. II.

Generis evolutio.

DOlorem diximus eſſe podagram. Ubi ſciendum podagram dupliciter conſiderari poſſe, vel ut νόσημα, vel ut σύμπτωμα. Ut νόσημα conſiderata podagra, rectiùs ſtatuitur morborum congeries, quàm ſimplex aliquis morbus. Diverſo quippe reſpectu podagra modò ſimilaris morbus eſt, & quidem intemperiei, quatenus ſalſuginoſum humorum lixivium partes pedum ſenſiles obſidet, ac temperiem illarum naturalem alterat, evertit, ac deſtruit: modò organicus, & quidem magnitudinis auctæ, ac figuræ depravatæ, quatenus tumor podagræ aſſociatur, & tophi inſuper ſuccedentes figuram partium inæqualem reddunt ac vi-

tiant. Tandem etiam ſolutæ unitatis ſalutatur morbus, quatenus ab affluxu materiæ partes affectæ diſtenduntur, divelluntur, ac πωρώματα in podagra nodosâ rimas agentia, materiam quandam cretaceam exſpuunt vel effundunt. Cum itaque tanta morborum συμπλοκὴ in podagra adſit, ſatius eſt podagram ut ſymptoma definire, præſertim cum dolor podagricus inſigne ſit accidens, & in curatione, ita quandoque urgeat, & huius ferè maior habeatur ratio, quam morbi ipſius.

Conſiſtit autē doloris eſſentia in moleſtia dolorifica, quæ ex perceptione obiecti improportionati oritur. Obiectum autem iſtud hoc loco nihil aliud eſt, quàm ſpiritus quidam ſalinus, utpote qui βιαίως, (non tamen ſemper ἀθρόως, ut demonſtrat Argenterius *lib. de cauſ. ſympt.*

ſympt. cap. XIV. *p.* 273.) in organum tactus agit, ac vellicando ac pungendo ſolutionem continui in eodem parit, quo peracto ſpiritus animalis ſpeciem obiecti improportionati ſurſum ad Palladis arcem defert, ut ſcilicet in primo αἰσθητηρίῳ diiudicetur. Hinc præter obiectum etiam facultas quædam ſuperior requiritur ad paſſiones dolorificas percipiendas, quæ nec corrupta, nec aliis rebus intenta, nec extremè languida eſſe debet. Quod ipſum confirmat Hippocr. II. *aph.* VI. quando dicit: ὁκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος, τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

Non tamen hîc aſſurgendum ſententiæ Horatii Augen. qui *tom.* I. *epiſt. med. lib.* III. *epiſt.* I. & *tom.* III. *lib.* XI. *epiſt.* XXXIII. aſſerit, ſubiectum doloris proprium

eſſe appetitum, quem poſtea ſenſum communem vocat, cauſam verò immediatam doloris eſſe ſolam actionem obiectorum, ita ut ſolutio continui ſaltim ſit cauſa ſine qua non. Etenim ſi doloris ſubiectum proprium eſſet ſenſus communis, ſequeretur omnium externorum ſenſuum eum eſſe ſubiectum, atque ita ratione ſubiecti, nulla daretur eorundem diſtinctio. Et licet centrum omnium ſenſuum externorum dicatur, adeoque illorum obiecta apprehendat, & à ſe invicem diſcriminet, attamen non exiſtimandum, eundem propterea eſſe ſubiectum ſenſuum externorum. Nam ſi hoc, inferri quoque poſſet, & phantaſiam & memoriam illorum eſſe ſubiectum, cum ſpecies ab externis ſenſibus ad ſenſum communem delatæ, ulterius phantaſiæ & memoriæ offerantur,

rantur, partim ut exactiùs examinentur, partim ceu in promptuario ſtudioſiùs aſſerventur. Quod vero Augenius imitatus Iben-Raſchid, ſolutionem continui ideò cauſam immediatam doloris eſſe neget, quia non eſt obiectum ſenſile, neque inter propria, neque communia ſenſibilia referri poteſt, in eo itidem falſus eſt Augenius. Quippe largiamur, ſolutionem continui non eſſe obiectum ſenſile (etiamſi Mercatus expreſsè eandem ſenſile commune eſſe dicat, *lib.* III. *de morb. p.* 174) ſententiæ tamen noſtræ id parum officiet, cum doloris eſſentia non conſiſtat in perceptione obiecti, ſed potius in moleſtia ſeu ἀνίᾳ quadam, quæ perceptionem obiecti comitatur, ut paulò ante fuit aſſertum. Commodè igitur Galenus *lib.* II. *de loc. affect. cap.* II. dolorem non ſenſum,

ſed ſenſum triſtem nominat. Et Campanell. *lib.* III. *Medicinal.* *c.* III. *articul.* II. *p.*83. definit dolorem, quod ſit affectus ſequens ſenſum præſentis mali.

Quercetanus *in Conſil. de arithritide*, concedit quidem, ſolutionem continui eſſe doloris cauſam, & hanc induci à ſpiritibus ſalium reſolutis, verùm quid illud ſit, quod ſentiat ac doleat in parte, id Dogmaticos non expreſſiſſe ſcribit. Ipſe verò arbitratur, ſpiritum ſcilicet aſtralem per totum corpus diffuſum, ſeu balſami ſpiritum, qui omnes corporis functiones per ſua inſtrumenta obit, eſſe id quod ſentit & dolet: imò huic ſpiritui ſoli vim ſentiendi attribuit, ubi vellicando & pungendo, vel etiam alio modo eius continuum ſolvitur ac diſſecatur. Aſt εἰθυῤῥημονέστερον hic eſſe cenſeo Quercetanum, dum

balſa-

balſamo vitali δύναμιν αἰσθητικὴν adſcribit, quæ aliàs πρώτως & formaliter animæ ſentienti, δευτέρως ſeu inſtrumentaliter ſpiritui animali, quatenus in parte ſenſui dicatâ, ac benè diſpoſitâ, radicatur, refertur accepta. Imò quod balſamus vitæ in partibus membranoſis non ſit id, quod ſentit & dolet, inde etiam manifeſtum eſt, quod in paralyſi, ſalvo ſpiritu balſamico, interdum nulla fiat ſenſatio, etiamſi pars affecta immane quantum vellicetur, pungatur, vel aliâ ratione tractetur. Quapropter ſcitè ſcribit Campanella, ubi dolor non ſentitur in affecto membro, ſignum eſt, Spiritum inde abſceſſiſſe. Dolorem itaque quod ſentit, dicimus eſſe animam ſenſitivam, concurrente Spiritu animali, partes verò nervoſas unâ cum balſamo vitæ eſſe ſubiectum, in quod tin-

ćturæ ſalium ačtione ſuâ deſtručtivâ ſolutionem continui inducunt.

Campanella *l. c.* inficiatur, ſolam continui ſolutionem gignere dolorem, cum non ſola ſit malum: nam (inquit) compreſſio Spiritus in membro incluſi malum eſt, & luxatio membri ordinem deturbans, & Spiritum afficiens compreſſione & torſione: Item intemperies frigoris nimii, nimiique caloris, & incraſſatio nimia, & attenuatio nimia. Verum ſciendum, reliquas à Campanella adductas ſaltem eſſe mediatas doloris cauſas, quæ neceſſariò reducendæ ſunt ad communē quandā efficiendi rationem, ad ſolutionē ſcilicet continui, utpote quæ proxima & immediata doloris cauſa ὁμοθυμαδὸν à plurimis cenſetur. Antequam autem reductio inſtituatur, allubeſcit prius determinare, quid ſit ſolutio continui,

tinui,

tinui, cum quibuſdam obſcura hæc videatur locutio. Eſt itaque ſolutio continui partium nervoſarum ac membranoſarum tenſio, diviſio, vel ut Ariſt. VI. *Top. c.* III. loquitur, διάστασις τῶν συμφύτων μερῶν, quæ à variis cauſis, tum violenter & confertim, tum paulatim agentibus inducitur. Deinde ſolutio hæc continui modò ἔνδηλος eſt & manifeſta, modò ἄδηλος ſeu obſcura, pro diverſitate rei dividentis, à qua dependet. His ſuppoſitis, levi brachio cauſæ, à Campanella in medium allatæ, ad ſolutionem continui reducuntur, nam & compreſſio Spiritus in membro incluſi, & luxatio (ſive ſit ὀλίσθημα ſeu perfecta, ſive διακίνημα ſeu imperfecta) partes ſentientes tendere, & ita dolorem, inferre poteſt. Similiter frigus intenſum; & calor inſignis continuum dividunt, ſi non mani-

manifeſtè, obſcurè tamen, & quidem frigus partes membranoſas (quibus oppidò inimicum, ex V. *aph.* XVIII) conſtringendo tendit, & calidum depauperando, vel alio modo efficit, ut partes extimæ ὀγκῶδες ἢ ὀγκύλλεδες in tumorem efferri manifeſtè conſpiciantur. Calor nimius deſtruit continuum, comburendo, ebullitionem humorum, & affluxum excitando, partium humidum abſumendo, & ſiccando, &c. Incraſſantia verò & attenuantia quomodo continuum ſolvant, facilè animadvertet is, cui παχυντικῶν καὶ λεπτυντικῶν natura perſpecta eſt. Attenuantia enim non modò calore valentiore, quo ut plurimum pollent, ſed & beneficio ſuæ ſalinæ ſubſtantiæ, & quidem volatilis, partes tendere, & ita continuum dividere apta nata ſunt. Incraſſantia verò infrigidante qualitate

litate partes acutiſſimi ſenſus conſtringendo, terrenâ ac craſsâ ſubſtantiâ partium meatus offarciendo, atque ita tendendo ſolutionem continui pariunt.

ARTICULUS III.

Subiecti determinatio.

SUbiectum podagræ ſtatuimus eſſe partes membranoſas & nervoſas circa pedum articulos: Explicatius determinando, membranas, tendines, ac vincula externa, à perioſteo ortum ducentia, & extremitates oſſium ac muſculorum tendines nectentia, ſubiectum verum eſſe confitemur. Ubi ligamenta non excludimus, etiamſi Galenus *lib.* I. *de uſu part. & lib.* VI. *M.M. & lib.* XIV. *M.M. ut & lib.* III. *de compoſit. medicament. ſ. gener.* eadem ἀναίσθητα pronunciet. Diſtinguimus namque inter ligamenta, & alia car-

cartilaginoſa eſſe profitemur, quæ cum oſſis cartilagine naſcuntur, & quaſi ab eadem oriuntur, uti ſunt ea, quæ femur cum coxendice, tibiam cum coxâ connectunt, & χονδροσυνδέσμοι appellantur: alia membranoſa ſtatuimus, quæ validiſſimis nervorum filamentis intertexta, à perioſteo διοικήσεως ἀρχὴν mutuantur. Illa ſenſu prorſus deſtitui, ἑκόντι θυμῷ Galeno & aliis concedimus, hæc verò ſenſu gaudere, conſtanter cum Mercato *tom.* III. *lib.* IV. *cap.* XVIII. *p.* 432. aſſeveramus. Nec obſtat illud, quod dicunt, hominem hac ratione in ἀκινησίᾳ fore conſtitutum, ſi ligamenta ſenſu eſſent prædita. Regero, idem fieri debere à perioſteo, quo immediatè articuli incinguntur, utpote quæ membrana acutiſſimi ſenſus eſt, & ſæpè ἀσυνόπτον patitur dolorem. Reliquæ ratio-

rationes, ſcilicet quod nullibi ad ligamenta feratur Spiritus animalis, qui omninò requiritur ad ſenſationem; Item quod ligamenta ſint oſſium & cartilaginum productiones, accipiendæ ſunt ſaltim de cartilaginoſis ligamentis, non membranoſis, quæ ſenſu penitus carere, haut ſunt dicenda.

Mercatus *l. c. p.* 439. largitur quidem tunicas ligamentorum & tendinum eſſe ſubiectum podagræ, non tamen vere. Nam podagram aliam facit legitimam, aliam ſpuriam. Legitimam oriri ait ab humore in articuli cavitatem prolapſo. Spuriam verò duplicem eſſe opinatur, quarum alteram ab humoribus, in tunicis ligamentorum & tendinum, in nervis, aut in eorum venis turgentibus & diſtendentibus, nullâ eorum portione in articulos prolapsâ, ortum trahere

here exiſtimat : alteram verò fieri cenſet ob abſumptionem τοῦ γλισχρά-σματος, ſeu ut ipſe habet, per ſiccitatem humiditatis, intra cavitatem articuli ad faciliorem motum præſtitæ. Verum hæc Mercati ſententia veritati haut litat. Etenim conceſſerim, ſpuriam illam eſſe podagram, quæ fit ob penuriam glutinoſi humoris, quo naturaliter articuli inunguntur, altera tamen, quam ab humoribus, in tunicis ligamentorum & tendinum hærentibus, fieri dicit, illegitima non eſt pronuntianda, cum hæc immediato gaudeat ſubiecto, partibus ſcilicet nervoſis. Contra, quam legitimam eſſe ſtatuit, legitima non eſt, cum cavitas articulorum non ſit verum podagræ ſubiectum, ut iam demonſtrabitur. Suppono autem tria ad ſubiectum podagræ eſſe neceſſaria: I. Ut ſubiectum

non

non deſtituatur ſenſu. II. ut humorem ſeroſum admittat. III, ut via adſit, per quam humor tranare, & ſe in articulorum cavitatem inſinuare poſſit. His poſitis, ſtatim eluceſcit, articulorum ſedem interiorem non eſſe verum & immediatum podagræ ſubiectum, quippe cum pedum articuli firmiſſimo nexu colligentur, & nullibi extrema eorum intrinſecus perioſteo obducantur, ſed potius cartilagine incruſtentur, fieri non poteſt, ut ſedes hæc interior aliquo ſenſu polleat. Deinde nec humorem ſeroſum admittunt articuli, cum adeò exactè iungantur, ut nullum ſpatium ſe offerat, quod humoris δοχεῖον eſſe poſſit. Tandem via hîc nulla viſitur, per quam humor in intimam articulorum cameram didi poſſit: & quanquam Mercatus autumet, per ligamentorum

rum ſubſtantiam fieri influxum, tamen via hæc ſatis commoda non eſt, cum craſſiora ſint ligamenta, & articulos tam accuratè ſepiant, ut difficulter quid influere poſſit. Præterea licet aliquando per διαπήδησιν nonnihil inſtillet, illud tamen tanti non eſt, ut huius occaſione partes diſcedant, & oſſa ab invicem ſeparentur, quod vult Mercatus. His accedit, quod φαῦλος ἴχωρ, dolorem excitans, adhibitis quandoque apocruſticis, ex parte affectâ in vaſa, & conſequenter in corpus, ſuum legat iter, quod neutiquam fieret, ſi cauſa συνεκτικὴ intra cancellos articulorum éſſet concluſa. Inſuper ubi περικονδυλοπωροφίλα podagra tophos parturit, eos non in cavitate articulorum, producit, ſed potiùs in partibus articulos ambientibus. Imo μακρόπους fieret æger, ſi materia ſedem interio-

teriorem occuparet, & oſſa ab invicem diſtenderentur. Verùm cum nec id fiat, & pes naturalem ſuam διάπλασιν ratione longitudinis ſervet, vero conſonum eſt, non in dictâ ſede, ſed in partibus extimis ſtabulari humorem.

ARTICT. IV.

Cauſarum enumeratio.

SUBSEC. I.

Cauſam continentem eruens.

VIſo ſubiecto, ad cauſas Podagræ progredimur ſtatuentes, cauſam συνεκτικὴν huius mali eſſe ſalſuginoſum humorum lixivium, ſeu humorem ſeroſum ac tartareum, partes ſentientes circa pedum articulos diſtendentem, pungentem ac lancinantem. Vel potius τὰς ἀκρότητας ϗ ἰχῦς humoris ſeroſi

ſeroſi (quas δυνάμιων appellitat nomine Hipp. *lib. de priſc. Med.*) dicimus eſſe cauſam, quippe ὅσα κακοπαθέει ἄνθρωπος, πάντα ἀπὸ δυνάμιων γίνεσθαι, ut idem habet *l. c.* Paracelſus ſalem hunc podagram inducentem, diverſi inſuper ingenii eſſe ſtatuit, ſecundùm variantes ſalium ſpecies, ita ut modò aluminis, modò ſalis nitri, modò vitrioli, modò alterius ſalis referat naturam. Vid. *tom.* I V. *lib.* I I. *de podagricis,p.* I 5 5. I 5 6. I 5 8.

Alii alias podagræ adferunt cauſas. Hip. *lib. de affect. p.* 3 0 I. à ſanguine in venulis à bile & pituitâ corrupto podagram oriri exiſtimat. Galenus *de compoſi. Medic. ſ. loca. c.* I I. ſcribit, quod humor irruens aliquando ſit ſanguineus, utplurimum verò pituitoſus, aut ex pituitoſo & bilioſo miſtus, quibus etiam interdum ſanguis miſcetur.

tur. Pituitoſum autem humorem rectiùs crudum appellandum eſſe, cenſet, qui tractu temporis craſſeſcit, & τὸ γλισχρὸν acquirit, unde poſtmodum tophi generentur. Iben-Sina *lib.* III. *Fen.* XII. *tract.* II. *cap.* V. *p.* 401. ut plurimum à phlegmate cum cholerâ; deinde à crudo; poſt à ſanguine; tandem à cholerâ, & raro à melancholiâ malum hoc generari tradit; Trallianus quoque *lib.* XI. *p.* 179. à ſanguine, bile pituitâ & Melancholia podagricum deducit morbum, & aſſeverat, ſi & differentiæ & ſpecies ipſius, quot & quales exiſtant, probè internoſcantur, facilem curatu Medicis futurum. Hos Medicorum αὐτοὺς plurimi ſecuti ſunt Medici, qui diſcerniculum facturi, podagram aliam à ſanguine, aliam à bile, à pituitâ aliam, & aliam à Melancholia induci,

duci, & pro diverſitate humoris, podagram gignentis, τέκμαρσιν θεραπευτικὴν inſtitui dixerunt. Spigelius *de arthritide p. 75.* rarò à ſimplici humore, plerumque à mixto malum oriri aſſerit, & præcipuè à bile & pituita. Verùm etſi concedamus, aſſeclas hos eſſe humores, & cum ſeroſo ac tartareo excremento interdum coniungi, non tamen arbitrandum, vel ſanguinem, vel pituitam, vel bilem, vel etiam horum miſcellam, proximam & genuinam podagræ eſſe cauſam. Et quidem ſanguis συνέχον αἴτιον haud eſt, quia podagri inflammationem, & quæ eam inſequitur ἐκπύησιν ſeu ſuppurationem vix incurrunt, quod ſæpius fieri deberet, ſi malum hoc à ſanguine propullularet. Nec valet hic quidquam κρησφύγετον, ſeu potius exceptio Iacobi Seidelii, *qui in methodica arthritidis curatione,*

Bardi

Bardi Pomeraniæ MDXC. *editâ*, *th.* XLII. *p.* 12. arbitratur, ſanguinis affluxum phlegmonem, ſuppurationem parientem, haut excitare, niſi in muſculum aut carnem fiat. Cum autem articulorum partes nervoſæ ſint, & carne nudatæ, hinc colligit, eas haut commodam inflammationibus ſedem præbere poſſe. Aſt fallitur Seidelius, nam etiamſi ſanguis, partes nervoſas perpluens, non ita facilè phlegmonem inducat, non tamen ſequitur, inflammationem inde nunquam generari poſſe. Articuli enim non tantum partibus conſtant nervoſis, ſed inſuper muſculis, & carne ſuâ inveſtiuntur, in quam ſanguis procumbens tum ad inflammationem, tum ad ſuppurationem invehendam, ſatis aptus eſt. Deinde nec partes nervoſæ, aut membranoſæ, penitùs

inflammationis expertes proclamandæ ſunt, cum & nervorum principium, cerebrum ſcilicet, eiuſque involucra, craſſa ac tenuis meninx, pleura quoque, & conſimiles membranoſæ partes, graviſſimis ſæpè inflammationibus corripiantur. Pus verò in partibus nervoſis haut rarenter generari, ipſa αὐτοψία luculenter demonſtrat. Et nuper etiam in Noſocomio Leidenſi XIII. Decembr. Anno M.DC XXXVIII. in iuvene quodam Holſato Iohan Hacks, macritudine confecto & aperto, inſignis conſpiciebatur vomica, in ipsâ intercapedine mediaſtini enata, ac craſſo pure repleta: ſimilis etiam ſterno ſub pleurâ inſidebat eo loco, ubi mediaſtinum vomicâ affectum connexum erat, habebantque inter ſeſe duæ hæ vomicæ communem quen-

quendam aditum. Bilis flava, cui Galenus *lib.* V. *de uſu part. c.* IV. *p.* 143, facultatẽ ad modum acrem, mordacem, & omnia abradentem tribuit, ad dolores excitandos quidem aptiſſima eſt, attamen cum in podagra pars affecta nunquam ferè erodatur, vel flavedine tingatur, à bile vix prodire hunc affectum veriſimile eſt. Arbitratur quidem Æmilius Campalongus *lib. de arthritid. cap.* VIII. *p.* 7. contra Trincavellium diſputans, exulcerationem hîc loci nullam fieri poſſe, cum ad ulceris generationem non tantùm requiratur humor valdè acris, ſed etiam qui agat in partem ulceri generando idoneam, cuiuſmodi nulla eſſe poſſit partium articulis proximarum, utpote quas duræ atque terreſtris ſubſtantiæ eſſe, & ægrè admodum ab humore acri exulcerari ſtatuit. Sed ſciat Cam-

palongus, adeſſe etiam hîc circa articulamenta partes molliores, quæ ab affluxu acris iſtius materiæ obſeſſæ facilè exulcerari poſſunt, uti ſunt muſculi, perioſteo incumbentes. Deinde etiam partibus illis, quas duræ atque terreſtris ſubſtantiæ eſſe ait, non repugnat, ut aliquandò exulcerationem incurrant, ſi ab humore acri infeſtentur. Nam etſi partes ſpermaticæ (os & cartilaginem excipio) ſanguineis partibus ægriùs exulcerentur, non tamen ſimpliciter aſſerendum eſt, eas exulcerari non poſſe. Sic ſtomachum, vel orificium ventriculi ſiniſtrum, & quidem in parte anteriori, ubi ramus ſextæ coniugationis nervorum inſeritur, ulcus magnum & fœtidum occupaſſe, ægrumque iugulaſſe, narrat Guilhelm. Fabricius *obſervat. Chirurg. Centur.* III. *Obſervat.* XX. *p.* 91.

Ab

Ab humore pituiteo, vel melancholico, ut cauſa continente, itidem haud generari podagram certum eſt, cum dolor, χυπεύμενος, quodam velut unco lancinans, longè aliud perſuadeat̃. Deinde cum invaſio podagræ ſit ſubitanea, & ſæpè humor, vel ſponte ſuâ, vel adhibitis repellentibus, per vaſorum tubulos εἰς τὰ ἄνω affectet̃ viam, colligere eſt, affectum non à frigidâ materiâ oriri, utpote quæ ad motum ineptior, ſed potius à tenui, quæ derepentè & influere, & refluere apta nata eſt. Ardor, etiam, qui podagræ ſæpiculè iungitur, indicio eſt, eam non à frigido, ſed calido humore proficiſci. Falſus itaque eſt Fernelius, qui *lib.* VI. *de part. morb. & ſympt. c.* XVII, *p.* 635. reliquis reiectis humoribus, ſolum pituitoſum humorem arthritidis facit autorem,

& omnem arthritidem frigidam, ex frigido humore genitam eſſe, ſtatuit. Nec humores μεμιγμένοι, bilioſi & pituitoſi, ex Spigelii & aliorum arbitratu, cauſæ continentis vicem commodè ſubire poſſunt, cum algidus humor, bili aſſociatus, huius acrimoniam attemperet, & ita præcaveat, ne miſcella tam inſignem cruciatum inferre ſit potens, qualem experiuntur podagri. Multò minus toleranda hic eſt ſententia Iacob. Seidelii, qui *l.c. th.* XXXVIII, & XLIII. cauſam proximam ſeu continentem duplicem facit, humores & flatus. Inter humores non tantum ſanguinem, ſed & pituitam, bilem, melancholiam, eorumque variam miſcellam numerat. Verùm enimverò humores iſtos cauſę continentis nomine venire haut poſſe, iam ſatis demonſtratum eſſe autumo.

mo. Flatus autem proximè podagram, aliaſque arthritidis ſpecies, excitare non poſſe, inde fit manifeſtum, quia morbi à flatibus oriundi citiùs remittunt, ſecus ac noſter affectus, qui ſpatio demum quadraginta dierum exacto, plenariè ægrum abſolvit, docente Hipp. VI, *aph.* XLIX. Interim haut diffiteor, flatuum aſſultu aliquandò ſpurios & tenſivos circa articulorũ connexiones & muſculorũ interſtitia, ſuboriri dolores, illi tamẽ nequaquam veræ arthritidis nomine digni ſunt habiti. Nam & ſanguis interdum ad articulos deerrans, dolores gravativos concitat, hos tamen non podagram, ſed φλιμάλια ſeu flemina (Hippocrates κέδματα appellitat) conſtituere arbitramur. Similiter nec intemperies ſine materia (quam Guilhelm. Budæus *in Commentar. de curandis articulor. morb. Pariſiis*

anno M. DXXXIX. *edito, p.* 29. Gerhardus Borgenſis *de præſ. & curat. morbor. articular. Antv.* M.DLXIV. *excuſâ, p.* 13. & Michaël Maierus *in Civitate corpor. human. cap.* XII. *p.* 204. cauſis arthritidis annumerant) podagrã, vel aliã arthritidis veræ ſpeciẽ, inducere poteſt, quicquid iſtius ſententię aſſeverant autores. Paræus *lib.* XVII. *Chir. cap.* 11. *p.* 511. humorem arthriticũ vult eſſe ἄῤῥητον nec notioris naturæ, quam qui peſtem, luem venereã, aut epilepſiã gignit: & paulò poſt eundem tenuem & virulentum eſſe ſcribit, non tamen contagioſum, qualitate potius, quàm copiâ peccantem. Platerus etiam arthritidis malignæ facit mentionem, ortæ ab humore ſeroſo, qui pravam vim, ſeu aliquid maligni ſeu incogniti ſit adeptus, *tom.* II. *prax. lib.* III. *c.* XVI. *col.* 589. Hoc μέγα λίαν αἴτημα ad-

ſtruere

ſtruere conatur Paræus aliquot rationunculis, & primò quidem malignum eſſe probat humorem, quia nunquam ad ſuppurationem pervenit. (2) quia intenſiorem parit dolorem, ac reliqui humores, ubi in pus vertuntur. (3) quia in nodoſum & gypſeum quid induratur. (4) quia partibus, per quas decurrit, nullam moleſtiam infert, exceptis articulis. (5) quia humor articulos hodiè calidâ, cras figidâ intemperie afficit, ſeu partem affectam modò urit, modò quavis glacie frigidiorem reddit. (6) quia malum ab adhibitis remediis potiùs exaſperatur. (7) quia Galenus *lib. de theriac. ad Piſon. cap.* XV.*p.*96. theriacam pedum & aliorum articulorum doloribus, ab influxione excitatis, maximè ex uſu eſſe dicit. Verum enimverò has Paræi rationes elumbes eſſe ſtatuo. Nam ut à

poſteriori exordiar, tenendum, etiamſi Galenus podagris theriacæ uſum ſuadeat, non tamen id facit ob humoris aliquam malignitatem infringendam, quæ hic nulla eſt, ſed ſaltem ad cohibendum materiæ influxum, & ad abſumendum id, quod in parte affecta ſtabulatur. Ita Galenus *l. c.* vires theriacæ enarrans, eandem in plurimis celebrat morbis, qui nullam malignitatem coniunctam habent, v. g. in *δυσηκοΐᾳ* & *ἀμβλυωπίᾳ*, in deperditâ genitalis membri *ἀτονίᾳ*, in aſthmate, calculo, hydrope, febri quartana, & id genus affectibus. Quod verò aliquando malum, efferatum quaſi, augeatur ab admotis remediis, id non malignitati humoris, ſed ſiniſtræ topicorum applicationi refertur acceptum, quippe pinguia & unctuoſa, quæ ſæpenumero in principio adhibentur, partem affe-

affectam ad influxus continuationem invitant, prætereà poros occludunt, & ne quid exſpiret, prohibent. Inſuper & paregorica illa, quæ ex mica panis, cum lacte & croco, addito pulvere roſarum & chamæmeli, conficiuntur, vanè & ſine profectu applicantur, non ob humoris virulentiam, ſed quod ſpiritibus ſalium, à quibus continuum dividitur, non ſint contraria. Sal itaque ſali opponatur, ac dolor ex ſalium vel coagulatione, vel reſolutione aut effervefcentiâ ſubortus, cum ſale tanquam ſpecifico oppugnetur. Deinde quod ægri modò urantur, modò frigeant, id vel accidere autumo, ob indolem diverſam humoris influentis, qui hodiè calidus, cras frigidus eſſe poteſt: vel ob ſalſuginoſum lixivium, quod & frigoris & caloris ſenſum gignere quitum

eſt, non ſecus ac in febribus humores bilioſi tum horroris, tum æſtus ſubſequentis ſunt architecti. Quod verò partibus, per quas tranat humor, nullam moleſtiam inferat, id inde eſt, quia per venas & arterias deorſum labitur, in quibus ductibus dolorem excitare haud poteſt, cum natura ἀπαίδευτος οὖσα καὶ οὐ μαθοῦσα ſapientiſſimo conſilio hiſce partibus ſenſum tactus prorſus denegavit. Hinc Galenus *lib.* XVI. *de uſu part. cap.* XII. *p.* 220. verè dixit: *arteriæ & venæ cuiuſque partis, ſenſus omninò ſunt expertes, ſive illas frangere velis, ſive urere, ſive incidere, ſive laqueis excipere.* Inſuper nec id arguit malignitatem, quod humor nodos parti ingeneret, uti nec illud, quod dolores ſint acutiores, ſiquidem omnia illa ab humore ſeroſo, in quo τὸ πυροποιητικὸν, & variæ ſalium tincturæ deli-

teſcunt,

teſcunt, proficiſci queunt. Tandem nec ἐκπυήσεως ἀπυσία hic quicquam perſuadet, nam etſi ſanguis facilè in pus mutetur, bilis tamen & melancholia difficulter in id convertuntur, & compertum eſt, tumores ex bile & melancholiâ natos, adhibitis ſuppurantibus, non in pus abiiſſe, ſed ita degeneraſſe, ut cancrum & maligna ulcera, θηριώματα ἢ νομὰς, Cheironeia & Telepheia aliàs dicta, excitarint: imò in totum repugnat ſero ſuppurari, unde liquet, non ſtatim illum humorem malignum & virulentum eſſe pronunciandum, qui nunquam ad ſuſpurationem devenit. Ex his iam conſtat, podagræ autorem non eſſe virus quoddam, ſed potiùs ſerum ſeu tartarum, partes nervoſas circa pedum articulos vellicans ac pungens.

Sache-

Sachetus *in retractatione de podagr. & arthrit. morb. cap.* XII. *p.* 95. podagrici morbi cauſam principalem credit eſſe ſanguinem, cui impura atque extranea materia miſcetur. Illam autem neque bilem, neque pituitam, aut melancholiam profitetur eſſe, ſed quiddam potiùs impurum, indigeſtum, crudumque, quod vel nimietate copiæ, vel imbecillitate caloris, concoqui, ſecerni, excludique haut potuit. Porrò crudum illud ac indigeſtum explicatiùs determinat, dum podagricum dolorem non eſſe ſcribit, qualem naturales humores gignere conſueverunt, ſed potiùs inſolentem & extraneum, qualis ferè ex tormentario pulvere, vel ſulphure, vel alumine, nitrove, vel aliâ huiuſmodi re excitatur. Hæc ſententia toleranda eſt, ſi per impuritatem illam

illam crudam & extraneam exaudiatur materia quædam ſalina. Quod vero ſanguinem præcipuam opinetur eſſe cauſam, & *cap.* IV. *p.* 30. podagram à cauſis malignis oriri fingat, in eo haut facimus cum Sacheto.

Paracelſus *tom.* III. *lib.* I. *de tartaro, tract.* IV. *cap.* II. *p.* 130. *& ſeqq.* podagram & omnes arthriticos dolores ex glutine albo infecto, ſeu vitiato deducit. Gluten ſtatuit eſſe humorem naturalem, ſeu ſalem dulcem, à natura ordinatum, ut eſcam ligamentis & iuncturis adminiſtret. Huic glutini ſeu ſali dulci, ubi ſeſe aſſociat ſal mineralis (alibi ſcilicet *tom.* IV. *de podagra, p.* 104. ex ſulphure accenſo, in glutine furiente, podagram oriundam ſtatuit) ſive acetoſus, ſive aliâ donatus indole, eumque collutulat, ita ut

gluten à ſale minerali reſoluto vel coaguletur vel dilatetur, fit, ut membrum, rigidum quaſi factum, motu voluntario privetur, & inſimul vehementi afficiatur dolore. Ipſa Paracelſi verba adſcribam. *Gluten eſt ſal dulce, ſal aliud eſt ſal ſalſum & minerale: quare ubi invicem congrediuntur, dolores fiunt, triduum ſæpè, ſæpè octiduum, quatuordecim dies, quandoque tres ſeptimanas, ægrum cruciantes, donec uniantur, & amicè conſpirent, poſt dolor ceſſat aliquandiu, interim ſi materia iterum congeratur, & ad locum priorem veniat, rurſus redeunt dolores, & patiens conqueritur. Eſt nobiliſsimum membrum gluten album, Synovia ſubtilis ac pura, nec ſenſibilius membrum in toto corpore, quàm gluten, quippe ab aëre frigido tactum confeſtim dolet. Inde, quod genu inflatur, aliundè non eſt, quàm quod ad gluten fluxus alius venit, & invicem præliantur, ita*

genu

genu vel iunctura brachii inflatur: Vbi una cura eſt, ut liquor ſalſus, qui deſcendit, reſolvatur & expellatur, & humori naturali, id eſt, glutini auxilium feratur. Podagra non dolet, ſed quando fluxus incidit in gluten, iam dolet. Errant, qui putant podagram eſſe fluxum à capite deſcendentem phlegmaticum: Nihil tale eſt, quaſi podagra ex ſuperfluo humore veniret. Gluten non eſt in ventre, non in membris interioribus, ſed ſolùm in exterioribus, in iuncturis, ubi ſunt ligamenta, ſed quando gluten venit ex ſuo loco, ut ſeſe dilatet, ibi rurſum contrarium eſt, & continuus dolor: Nam omnes dolores, qui in iuncturis ſunt, & membris exterioribus, ſunt ex glutine. Ita ergò, ubi ſic gluten eſt infectum, ibi tartarus fit vel podagra. Hactenus ille. Hæc Paracelſi ſententia utut noſtræ quaſi manum dare videtur, in quibuſdam tamen falſa eſt. Nam quod

ſta-

ſtatuat, gluten eſſe ſubiectum podagræ, item quod membrum ſit maximè ſenſile, & quod nullibi niſi in partibus exterioribus inveniatur, in eo hallucinari arbitor Paracelſum. Etenim ſubiectum eſſe non poteſt, cum gluten ex ſententia Paracelſi ſit pabulum ſeu eſca iuncturarum & ligamentorum, ex quo ſequitur, membris etiam accenſeri haut poſſe, cum principium, nutrimentum, & excrementum è partium numero excludantur. Pars namque corporîs ſit ſolida, circumſcriptionem habeat propriam, vivat, nutriatur, & ad certam functionem, vel uſum ſit ordinata. Quæ requiſita neutiquam glutini competere poſſunt, cum ſit res liquida, humor naturalis, nutriat (quod ipſe fatetur *l. c.*) propriam habeat circumſcriptionem. Præterea & ſenſus

pror-

prorſus expers eſt gluten: nam quod pars corporis haut dicitur, illud nec pars ſentiens dici poteſt. Res enim quæ non eſt, ut nec intenditur & remittitur, ita nec modificatur. Tandem quod dicit, nullibi gluten, niſi in partibus exterioribus reperiri, illud itidem à vero δὶς διὰ πασῶν, velut Codrus ab Inacho, diſtat. Gluten namque humor ſecundarius eſt, ex ſanguine toties alterato ortus, lentorem & craſſitiem obtinens, ac tandem προσθέτει, προσφύσει καὶ ὁμοιώσει in partium nutriendarum ſubſtantiam abiens. Humore illo omnes in univerſum aluntur partes, ſive ſpermaticæ fuerint, ſive ſanguineæ, qui pro diverſitate ipſius partis, cui agglutinandus eſt, modò viſcoſior & craſſior eſt, modò minus viſcidus & craſſus. Nec tantùm ſalem quendam dulcem in ſe habet

bet gluten, ut vult Paracelſus, ſed præterea ſulphuream & mercurialem obtinet ſubſtantiam, quâ quilibet humor nutriens inſtructus eſſe debet, ſive exta, ſive oſſa, aut eius gentilitatis partes, pabulatione roboranda ſint. Cæterùm quod Paracelſus *l. c.* doceat, ſalem mineralem, naturæ ſali adverſum, podagram alioſque dolores arthriticos parturire, & quod podagra haud oriatur à pituiteo humore, ex capite deſtillante, in eo rectiſſimè ſentit, & noſtræ ſententiæ quàm proximè accedit. Quod verò *tom.* VII. *in Scholiis de gradib. & compoſition. p.* 212. Παλινῳδίαν ᾄδειν, & contrarium adſerere haut erubeſcat, dum podagram fluxum phlegmaticum, ex humoribus generatum, pronuntiat, ex eo Vertumnum eſſe, ac parum ſibi conſtare Paracelſum,

cui-

cuivis liquet. Colligitur autem ſerum circa iuncturas exiſtens, ac continuum dividens, vel per ῥευματισμὸν, vel per συναθροισμόν. Collectio humoris tartarei per defluxum frequentiſſima eſt, & fit, dum expultrix partium infimi ventris, hepatis præſertim, lienis, ac uteri aliquando, inſurgit ad expellendum id, quod naturæ oneri & moleſtum eſt. Et quia materia peculiarem ῥοπὴν ad pedum articulos habet, commota primitùs & ſponte ſuâ, & motu partium periſtaltico comitata eò proficiſcitur, & quidem venarum & arteriarum vehiculo. Ab hac colluvie humoris circa iuncturas, podagra ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ſua nanciſcitur natalitia. Altera collectio per συναθροισμὸν rarior eſt, & fit, ubi articuli vel partes membranoſæ affluens alimentum, ob inquili-

nam ἀδύναμιαν, & deperditum robur, non ritè coquunt, nec excrementa debito modo ſequeſtrant. Alimentum autem dictarum partium ita naturâ ſuâ comparatum eſt, ut facilè tartarum ſuppeditet, non dextrè coctum: quippe cum partes articulorum glutinoſæ ſint & mucilaginoſæ, etiam glutinoſum, & per conſequens ſalſuginoſum & tartareum expoſcunt alimentum, quod niſi optimè digeratur, præſentis mali cauſa eſt. Ab hoc tartaro, coacervato rariùs quidem oritur podagra, attamen ubi inde generatur, ferè eodem modo circa pedum articulos fit ebullitio, qualis accidere ſolet, ubi ſimplex aqua ad extrahendum ſalem calci vivæ affunditur. Hæc tartari calx diu aliquandò circa pedum iuncturas otioſa hoſpitatur, ubi verò levis con-

concurrit humoris defluxio, ſtatim perfusâ & accensâ calce, fit efferveſcentia & ὄγκωσις quaſi quædam, quæ dolorem vehementiſſimum parit. Hinc cauſam reddere haud difficile eſt, quî fiat, quod quidam doloribus corripiantur, etiamſi nulla defluxionis adſint indicia, quod inde eſſe cenſeo, quia tartarea illa materia, circa iuncturas hærens, ſtato quodam tempore, partitudine quaſi quadam, ſe multiplicat, ac ſpiritus quoſdam ſalinos exhalat, acrimoniâ ſuâ partes ſenſiles impetentes & lancinantes.

SUBSECT. II.

Fontem defluxus proponens.

FOntem & originem huius mali, ratione defluxus, & vias, per quas humor delabitur, quod attinet, notum eſt, autores hîc in-

diverſas abire ſententias. Fernenelius *lib.* V. *de morbis & ſympt. cap.* VI. *p.* 529. *& lib.* VI. *cap.* XVIII. *p.* 636. caput, quod ῥίζαν ἀνρθωπίνων κακῶν *in epiſt. ad Demetrium Regem* Hippocrates nominat, omnis defluxionis, ſive internæ, ſive externæ, fontem eſſe ſtatuit, & quidem ſcaturiginem cuiuſvis arthritidis vult eſſe partes capitis externas, & extra calvariam poſitas, in quibus humor pituitoſus & ſeroſus colligitur, maximè ſub cute verticis, quò venarum, per faciem & tempora in caput irrepentium, extrema deſinunt. Humorem autem hîc loci cumulatum, cum præ cutis craſſitie atque denſitate foras vaporare haud queat, in cervicem, in ſcapulas, in brachia, in dorſum & lumbos, in coxendicem, in crura, in omnes denique articulos ten-

tendere, ibique acutiſſimos dolores gignere ait. Eos autem errare profitetur, qui ex intimis partibus humorem in articulos irrumpere credunt. Platerus *l. c. colum.* 578. & *ſeqq.* aliam fovet ſententiam, ſtatuens humorem, arthritidis cauſam, vel intra venas, & extra venas congeri. Extra venas qui congeruntur humores, eos coacervari dicit, vel intra calvariam, qui poſtmodum nervorum ductum ſecuti ad articulos labuntur; vel extra calvariam, qui ſub cute deorſum vergentes articulorum ſedibus ſeſe inſinuant. Intra venas verò, qui congeritur humor, ſanguinem eſſe putat, ſive copiâ peccantem, ſive excrementitio humorum ichore perfuſum, qui ubi articulos petit, gignit arthritidem, febri ſynochâ aliquandiu ceu comite ſtipatam. Mercatus *tom.* III. *lib.* IV. *c.* XVIII.

 p. 434.

p. 434. alii ad huc addictus eſt ſententiæ, docetque humores originem fluxionis aliquando ſumere à ventriculo, aliquandò ab inteſtinis. Item ſuccreſcere dolores ait, ſemine, menſtruo, aut puerperio deficientibus, item hæmorrhoidibus ſuppreſſis, vel alia conſuetâ evacuatione. Specialiùs autem non ſolùm à capite, ſed & frequentiùs à toto corpore, frequentiſſimè autem ex iecore fluxionis prodire materiam, adſtruit. Vias autem, per quas humor defluit, quod concernit, cenſet Mercatus *p*. 435, rariùs fieri deſtillationem per partes & meatus exteriores, qui proximi ſunt cuti, frequentiùs per venas & membranas tendinum, ac ſæpè nervorum, & conſpicuos atque occultos carnis, & reliquarum partium corporis meatus, frequentiſſimè per venas &

com-

communia vaſa, quibus alimentum partes ſuſcipiunt. Spigelius quoque *de arthrit. p.* 70. 71. duplicem fluxionis conſtituens fontem, caput & hepar, arbitratur à capite, rarò per locum ſub cute, crebriùs per venas & arterias iugulares, non ſolùm externas, ſed etiam internas, remeare humorem in venam cavam, & arteriam magnam, vel eius magnos ramos, ſub iugulo conſtitutos, & ita ad articulos devolvi. Verum enimverò neutra harum opinionum nobis arridet, cum primis Fernelii, qui ſaltim à capite, & quidem per ſumma corporis ſub cute, humorem ad pedum articulos deferri credit. Primò namque fons remotior eſt, nec vero conſonum videtur, humorem à cerebro delabi, cum ſæpè in momento hominem dolor corripiat. Et quamvis aliquandò ma-

teria quædam ex crure rectà aſcendat per femur, lumbos & dorſum, & in baſi cerebri ſubſiſtens derepente epilepſiam gignat, ut videre eſt in puero epileptico, cuius à Galeno *lib.* III. *de loco affect. c.* V. ſit mentio, tamen illa nihil aliud eſt, quam οὐσία πνευματικὴ, ὥσπερ αὖρα, quæ facilè viam invenire poteſt ſurſum abeundi. (2). Si cerebrum eſſet fons iſtius mali, æger antequam podagrâ corriperetur, ſemper καρηβαρείᾳ laboraret, correptus verò ab eadem liberaretur. Quod verò nonnulli dicant, inſtante paroxyſmo, caput quandoque gravitate, ſomnolentiâ & dolore affici, illud non confeſtim arguit, cerebrum eſſe fontem podagrici mali, cum ἐπιγεννήματα iſta, à materia in venis agitatâ, & ſurſum iter inſiſtente, caputque gravante oriantur. Quemadmodum

&

& in febribus paroxyſmum febrilem ſæpenumerò antecedunt talia ſymptomata, vel ob conſenſum partium inferiorum, vel ob plethoram, & humorum agitationem, quę tamen nemini perſuadent, cerebrum febris, paulo poſt ſubſequentis, eſſe ſcaturiginem. (3) alia ſymptomata graviora incurreret, ſi materia in cerebro vel generaretur, vel cumularetur. (4) in deſcenſu vel paralyſin, vel convulſionem, vel etiam dolorem gigneret, antequam extremos pedum articulos adiret. (5). Cum podagri ut plurimum ſint εὐφυεῖς τὴν διάνοιαν, & expedito ingenio, veriſimile eſt, à capite haud ſcaturire humorem. Nam plurima eruditorum ſcripta podagræ debemus, quæ ſi ſani fuiſſent, vix edidiſſent. Et Cardanus *in encomio podagræ* ſcribit, magnum Eraſmum è cubili

podagræ, quicquid legi meretur, exprompſiſſe. Hinc prudentiores etiam omnibus aliis podagroſi cenſentur, quo nomine Reipublicæ habenæ iis quandoque committi ſolent, habenturque illorum conſilia matura, prudentia atque tuta. Animus namque podagrâ laborantium nullis fluctibus agitatur, corpus à motibus quieſcit, & anima ſuperfluis cibis aut potibus minimè impeditur, teſte Cardano *l. c. p.* 685. (6). Si humor ſeroſus in capite, vel potiùs in verticis parte exteriori, cumulatur, cur non inſtituimus hic loci curationem, & fonticulo excitato humorem evacuamus & itineri eius ad inferiora ſufflamen ponimus. (7). Cur non tumor ille in vertice inſtar ceræ mollis, cuius Fernelius meminit, cutem condenſans, eamque à calvâ plurimum diſiun-

diſiungens; ſemper animadvertitur, ubi podagra vel alia arthritidis ſpecies hominem eſt correptura. His rationibus evictum eſſe arbitror, caput non eſſe partem mittentem, ut cum Fernelio plurimi hactenus ſtatuerunt. Interim non penitùs inficior, aliquandò κέδματα ſpuria, vel dolores vagos in partibus externis excitari poſſe, humore à capite ſub cute deſtillante, hos tamen arthritici doloris nomine, & quidem veri, indignos iudico, cum & citò remittant, & ab humore frigido, non circa articulos, ſed muſculorum membranas conſiſtente, & ſæpè in flatus verſo, oriantur. Quod verò Platerus humorem, à capite defluentem, ductum nervorum ſequi, Mercatus per membranas tendinum & nervorum eundem deferri putent, in eo uterque fallitur. Etenim ſi

nervorum ductum ſequeretur humor, vel per membranas tendinum & nervorum deflueret, fieri non poſſet, quin, rigatâ aut compreſsâ nervorum ſubſtantiâ, paralyſis confeſtim induceretur, vel convulſio, nervis ab humore acri vellicatis. Excipit hìc Campalongus, *lib. de arthrit. cap.* XVIII, *p.* 19. Ideo paralyſin haut excitari, quia in paralyſi humor non fluit per ſpinalem medullam & nervos, ſed inibi detinetur, eaque replet; in arthritide autem fluit duntaxat humor, & quidem non ſecundùm omnes nervorum partes, ſed ſolùm ſecundùm exteriores. Verum illa exceptio Campalongi nullius pretii eſt, nam quod opinetur paralyſin tum demum excitari, ubi materia deerrans nervos replet, id nihil eſt. Quippe nervi illi cum ſint imperforati, & deſtituantur cavitate,

quo-

quomodo ſecundùm cavam partem repleri ac obſtrui poterunt? Rectiùs itaque cauſa paralyſis ſtatuitur eſſe, ubi nervi ab humorum affluxu irrigantur, comprimuntur, vel quoquo modo ſpiritibus animalibus aditus ad partes, ſenſui & motui dicatas, præcluditur. Hinc in arthritide facilè paralyſis præſtò eſſet, ſi humores ſecundùm partes nervorum exteriores deorſum ruerent: quippe humectatâ nervorum ſubſtantia, ac temperie illorum naturali eversâ, haut difficulter paralyſis ſequeretur, præſertim craſſo humore viam ad illas partes inſiſtente, quemadmodum nonnulli autumant. Rectiùs itaque, dimiſsâ Palladis arce, fontem defluxus podagrici ſtatuimus hepar, lienem, & reliqua in abdomine viſcera, in quibus ſalſuginoſum iſtud lixivium coacervatur, uſque

dum à facultate partium expultrice ad pedum infirmos articulos ablegatur. Ita ab inteſtino colo aliquandò humor in articulorum regionem excidit, Hippocrate & Galeno VI. *Epid. comm.* IV. *text.* III. docentibus: quod commode per arterias meſaraicas fieri poteſt, quæ humorem in arteriæ magnæ truncum ingerunt, & ita ad articulos amandant. Ab utero etiam quandoque humor deerrat, ut factum in Phaëtuſa, quæ ex menſium ſuppreſſione, non modò arthritidem incurrit, ſed & penitus hirſuta facta eſt, & barbam alere cœpit. Idem Namyſiæ contigiſſe ſcribit Hipp. *lib.* VI. *epidemior. ſect.* VII. *p.* 547. Vias autem per quas humor ad pedum iuncturas proficiſcitur, dicimus eſſe tantùm venas & arterias, & quidem venæ cavæ, & arteriæ magnæ truncum

deſcen-

deſcendentem. Idipſum varia confirmant. Nam (1) ubi humor in procinctu eſt, & καταστagμὸν minatur pedibus, in excreto lotio commotæ materiæ aliquando adſunt indicia. (2) adhibitis repellentibus, haud rarò pedes iam affligens humor παλινδρομίαν inſtituit, & eò quandoque aſſurgit, ut cordis compreſſionem, ſyncopen, aut ſimile quid, cum internecino ſæpè damno ipſius ægri, pariat, niſi rurſum ad articulos relabatur, vel etiam carthartico adhibito egeratur. (3) In criſi aliquando per ἀπόστημα ſeu μετάστασιν humor ad pedes à natura propellitur, qui certè non à capite, & quidem per ſumma corporis ſub cute, ſed potiùs, ex venoſo genere eò ſe exonerat. Ita V.II. *collig. c.* III. teſtatur Iben-Raſchid, ex acuto morbo arthriticum ſe factum, cum natura

per criſin humores ad articulos & præſertim ad pedes depuliſſet. (4) Venæ circa pedum articulos intumeſcunt, ac turgidæ conſpiciuntur in principio paroxyſmi, quæ ἐπισημασία reverà indicat, humorem, arthritidis cauſam, à venis exſpui in partes ſenſiles, articulum ambientes, & non ſub cute à capite eò tranſmitti. Quod verò Fernelius miratur, quomodo à viſceribus intimiſque ſedibus poſſit humor ſincerus aliquiſpiam per venas ferri; item quomodo per ora venarum in articulos purus excidere queat; id mirari deſiiſſet, ſi naturæ motus in variolis, ſcabie, & cognatis morbis, recordari voluiſſet, ubi humores cacochymi, ſæpè puri, in extima corporis, univerſitatiſque ſuperficiem, quam χροίαν veteres Pythagoræi appellarunt, evomuntur, & varia ἐκβράσμα-

τα, σπίλοι, & id genus maculæ efflorescunt. Imò exactiùs ἐκ τῆς κοιλίης ταραχῶν, καὶ τῶν ἐμέτων, αὐτομάτως γινομένων, videre eſt, quomodo natura humorum ſaburram expellat, utili alimento ſibi in venis aſſervato. Similiter & cathartica, & vomitoria exhibita, idem perſuadent, quorum beneficio humores, cis hepar ſtabulantes, ex ipſo venoſo genere eliciuntur, & ſinceri vel puri, nullo ſanguine permiſti (niſi ὑπερκάθαρσις ſubſequatur) per inferiorem gutturem, ut Plautus ait, vel etiam per os ipſum foras extruduntur. Deinde Fernelins colligit, neceſſariò cum anaſarcâ dolores coniungi arthriticos, ſi per venas fieret fluxio; quandoquidem in anaſarcâ per venas confluunt humores ad articulos, & omnes partes corporis. Huic reſpondet Campalongus *lib. de arthrit. cap.* XIV. *p.* 14.

*p.*14. in anaſarcâ haut excitari arthritidem, cum in illa humor ſenſim ad articulos delabatur, nõ verò confertim, quod in arthritide fieri aſſolet. Aſt ſive paulatim, ſive ἀθρόως defluat humor, parum refert, quippe utroque modo podagram inducere valet, ſi ſit tartareus, ac ſenſiles pedum partes occupet. Reſponſo itaque Campalongi repudiato, dicimus Fernelio, ideò podagram cum anaſarcâ vix complicari, quia humores ſeroſi & tartarei in abdomine generati, rectâ per venas deorſum tendunt ad pedes, nec exonerantur, antequam ad infirmos pedum articulos fuerit ventum. Deinde Anaſarca, quæ & ὑποσαρκίδιον nominatur, non oritur ab humore ſeroſo & tenui, ſed potiùs à pituitoſo & crudo ſanguine, frigidâ hepatis temperie plerumque interveniente.

niente. Inverto itaque Fernelii argumentũ dicendo, ſi humor pituitoſus à capite per defluxum externum ſub cute ad articulos deerrat, cur non anaſarcam ſimul producit, præſertim cum pituita ſit mali iſtius δημιουργὸς, non verò tartarum.

SUBSEC. III.

Cauſas antecedentes evolvens.

Vidimus hactenus cauſam podagræ continentem, defluxus ἐκμαλέον ſeu fontem, & vias per quas humor decurrit, iam ad reſtantia cauſarum genera nos conferemus. Cauſa itaque προηγουμένη, quæ Galeno *cap.* XXCIIX. *artis medicinal. p.* 69. διάθεσις, ἐφ' ᾗ γίνεσθαι πέφυκεν ἡ νόσος, definitur, à nobis triplex conſtituetur. Prima eſt humoris ſeroſi παρασκευή. II. partium

tium mittentium διάθεσις περὶ φύσιν. III. Iuncturarum ſeu partium circa pedum articulos ἀσθένεια.

Humoris ſeroſi παρασκευὴν quod attinet, cumulatur illa circa hepar & lienem, ubi viſcera, χυλώσει καὶ αἱματώσει inſervientia, à naturæ catorthomate declinant. Quippe, cum in cibis ſit ἀνεπιτήδειον καὶ ἄκριτον quid, in quo δυνάμεις Hippocraticæ latitant, archæo autem ipſius ventriculi incumbat, ut utile ab inutili ſegreget, ſi iam in hàc ſuâ functione actio archæi frigeat, chylus impurus, ac variis ſalium tincturis contaminatus, offertur hepati, qui hoſpes etiamſi admittatur ab eodem, non tamen eo modo tractatur, quo quidem tractari meretur.

Nam exuendus eſſet illo ἀνεπιτηδείῳ καὶ ἀκρίτῳ, & poſtmodum denudatus ad reliquas partes ablegandus,

gandus, verum cum id ſecus fiat, non poteſt non ingens damnum inferri corpori, ſero vel tartaro in venis coacervato. Hoc autem ſerum non frigidæ naturæ æſtimandum eſt, ut Fernelius ſibi imaginatur, ſed calidæ, ſpiritus mordaces & acres obtinens, quibus partes ſenſiles infeſtare novit. Partium autem mittentium conſtitutio ſæpiculè calida eſt, potiſſimum hepatis, & rectè ſcribit Quercetanus *in conſ. de arthrit. p.221. Illi, qui doloribus hiſce conflictantur, utplurimum ſunt hepate calidiore, & frigidiore ventriculo.* Hepar namque calidius chylum, à ventriculo minùs dextrè elaboratum, opinione celeriùs ad ſe rapit, & ex eodem ſanguinem crudiorem, & tartaro fæcundum generat, qui reliquis partibus oblatus, eas quidem ratione utilis portionis inſtaurat, verùm

verùm iſtud *ἀνεπιτήδειον* ſeu tartareum, à facultate expultrice haud ſequeſtratum, regurgitat, & ſi à renibus adſcitum, diſpoſitionem *λιθοποιητικὴν* in iis invenerit, ibidem ſubſiſtit, & in calculos concreſcit, ubi verò in venis aliquandiu aſſervatur, tandem ad pedum iuncturas propellitur, & dolorem, ſæpè etiam tophos producit. In corpore autem ubi detinetur, nec cum urinâ excernitur, lotium tenuius & limpidius exiſtit, quod indicium & turbatæ coctionis, & tartarei intus ſubſiſtentis certiſſimum, in corpore præſertim hepar calidius obtinente. Nec tantum hepatis calidior conſtitutio tartari in corpore cumulati cauſa eſt, ſed & frigidior. Hepar enim *πλαδαρώτερον*, & calore ſuo depauperatum, actiones ſuas ſegniùs exerit, nec ſeparat ſeparandum, unde & cru-

crudior ſanguis, & huberior tartari proventus. Eiuſmodi διάθεσις tartarifica hepati ac lieni aliquando ingeneratur, ubi quis arthriticis naſcitur parentibus, à quibus vitioſa diſpoſitio, impuritates ſalſuginoſas gignens, ſeminis interventu in prolem derivatur. Semen namque cum ſit ἀπόσπασμα, non quidem τοῦ σώματος, ſeu corporeæ molis, ut contra Epicurum & alios demonſtrat Ariſtoteles *lib.* I. *de generat. animal. cap.* XIIX. ſed potiùs τοῦ πνεύματος, ſeu ſpirituoſæ ſubſtantiæ, facilè ſpirituum vehiculo tartaroſa viſcerum diſpoſitio in ſobolem, iure quodam hæreditario, tranſvehi poteſt. Hanc diſpoſitionem ingenitam Campalongus *lib. de arthritid. cap.* XII. *p.* 14. ſtatim ab ortu noſtro ſeſe prodere negat, cum pueri abundent calido innato, à quo ſuperfluus humor

humor conſumatur. Verùm exemplo nobis eſſe poteſt quinquennis ille puer, arthritico parente natus, cuius mentionem facit Guilhelm. Fabricius *Obſerv. Chirurg. Cent.* IV. *Obſervat.* XXCII, *p.* 188. qui in tenellâ ætate, ob ingenitam diſpoſitionem, arthritide laborare cœpit. Huic dolore afflicto, tubercula etiam ad carpos, pedumque articulos generabantur, lentam ac viſcidam materiam, factâ ſuppuratione, evomentia. Cui hiſtoriæ aphoriſmus ille Hippocraticus VI. *aph.* XXX. παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ, contrarius eſſe videtur, ſed exiſtimo, aphoriſmum citatum de podagra non hæreditariâ tantùm eſſe exaudiendum, ita ut pueri ſanis parentibus nati, tum demum podagrâ corripiantur, ubi hirquitallire, & veneri indulgere incipiunt, eâque inſatiabiliter fruuntur.

tur. In fæmellis ubi uterus pars mittens eſt, plerumque ἔμφραξις ipſius incuſatur, ob quam γυναίκεια vel καταμήνια, ſeroſo humore commaculata ſeu inquinata, ſubſiſtunt, & poſtea iter ſuum ad infirmas pedum partes ingrediuntur. Hinc verè Hipp. (non moramur Senecam, qui mulieres propter luxum Hippocratem mendacem feciſſe arbitratur) VI. *aphor.* XXIX. γυνὴ οὐ ποδαγρᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτέῃ ἐκλίπῃ Addiderim ego in puerperis uteri κατάψυξιν, ab ambiente aëre factam, quâ λόχια ſeu purgamenta poſt partum repelluntur, & ad articulos delegantur. Sed hæc rectiùs ad cauſam procatarcticam referri poſſunt.

Infirmitas partium circa pedum articulos cauſis antecedentibus annumeratur, cum & hæc ſuum ἐπιβάλλον μέρος προηγουμένως con-

conferat ad podagrã inducendam. Nam tono ſuo exuti, ſeu imbelles articuli facilè allabentem materiam ſuſcipiunt, nec refractariè partibus robuſtioribus ſeſe opponunt, ſed lixivio ſalſuginoſo patienter hoſpitium indulgent, idem ferè perferendo, quod in ὀλιγαρχίᾳ Republicà, quæ ab Ariſt. *lib.* IV. *politicor. c.* II. πολιτείας παρέκβασις nominatur, minùs potentes perferunt, qui ſæpè ab iis, qui plus pollent, opprimuntur, & multifariam onerantur. Imbecillitas autem harum partium, vel nativa eſt, vel adſcititia. Nativa iterum duplex, alia hæreditaria, alia non hæreditaria, & oritur hæc ex vitiosâ διαπλάσει, quá partes in utero laxiores, molliores, & inſuper balſamo naturæ haud ſatis inunctæ producuntur, unde poſtea ob raritatem, ac viarum amplitudinem, & deſtillantes

tes humores facilè recipiuntur, & ob defectum caloris excrementa congeruntur, alimento non ritè concocto. Ad hanc nativam pedum imbecillitatem ingenerandam plurimum facit Mars & Saturnus. Horum namque maleficorum alteruter ſi in Piſcibus exiſtat, hominem podagrum, vel alio pedum morbo detentum facit, cum piſces pedibus præficiantur, & imprimis ſi in ſextâ vel octavâ extiterint domo. Ita Romanorum Imperator Rudolphus II. pedis morbo tentatus fuit, quo etiam mortuus, cum haberet in geneſi ſuâ Piſces octavam domum tenentes, & Saturnum in illis verſantem retrogradum. Similiter virum quendam magnum novi, qui in octavâ domo genethliaci thematis Piſces, & in iis Saturnum inerrantem obtinet, magno pedum periculo,

culo. In hæreditaria verò partium ἀδυνείᾳ, præter illam laxitatem, & caloris defectum, characterem peculiarem agnoſco, quem hiſce partibus impreſſum eſſe ſtatuo, à parentum ſemine prodeuntem. Quippe in ſemine cum deliteſcat ſpiritus, omnium partium ideam exprimens, fit, ut in morbis ſalinis, ac fixam habentibus radicem, unâ cum partis idea, character quidam vitioſæ διαθέσεως, partem occupantis, mediante ſpiritu & ſpumoſo ſeminis corpore, in prolem tranſplantetur & ita propagetur.

Quod verò in ſulphureis & mercurialibus affectibus id haud eveniat, inde eſt, quod hi morbi fixam radicem non obtineant, cui ſpiritus aſſueſcat, ideoque parentes, eiuſmodi morbis conflictati, rarò vel nunquam liberos ſibi planè ſimiles generant. Adſcititia pedum

dum imbecillitas à variis dependet cauſis, ut poſtea dicetur.

SUBSECT. IV.

Cauſas procatarcticas explicans.

SEquuntur cauſæ procatarcticæ, Hipp. III. *aph.* XII. προφάσεις dictæ, utpote quæ occaſionem ſaltim præbent, & παρασκευὴν in corpore morboſam præſupponunt, ideoque à Galeno *lib. de cauſ. pulſ. cap.* I. dicuntur προκατάρχειν τῆς ἐν τῷ σώματι διαθέσεως. Et ſunt in ſe inſufficientes ad inducendum morbum, quo reſpectu ab externis cauſis diſcriminantur, quæ aliquando ſibi relictæ omninò ſatis fortes ſunt, ad morbificum effectum in corpore producendũ. Diſtinguimus autem αἴτια προκατάρχοντα in tres claſſes, quarum prima eorum eſt, quæ ſerum in corpore accumulant, & ad

eius proventum faciunt. II. quæ accumulatum commovent, & ad influxum invitant. III. quæ pedum articulos debilitant, iiſque ad ſuſcipiendam humorum ſaburram calcar addunt.

Serum ac tartaream materiam ex eduliorum genere ſuppeditant, ſale maceratæ, ac fumo duratæ carnes, imò omnes cibi δύσπεπτοι καὶ κακόχυμοι, præſertim ubi viſcerum δυνάμις ἀλλοιωτικὴ καὶ ἐκκριτικὴ (ſecreticem intelligo, cui inter miniſtras meritò quintus aſſignatur locus) ad incitas redacta eſt. Ingluvies quoque & crapula in tartaro congerendo maximum adferunt σύμβολον, ſoletque Podagra μισόπτωχος apud Sybaritas plerumque divertere, ut ex fabulâ illâ, quam ab aviâ Leonardâ recitatam allegat Iovianus Pontanus *lib.* V. *de ſerm. cap.* III. clariùs pateſcit. Idem etiam ex pere-

peregrinatione colligere eſt, quam Podagra cum Aranea quondam inſtituerat. Apologum lepidum ex Thoma Moufeto hûc obiter adſcribere licebit, qui *lib.* II.*theatr. inſector. cap.* XIII.*p.* 228. eum ita proponit: Aranea cum olim proficiſceretur, fortè ſe illi Podagra comitem adiunxit, tametſi paſſibus ambiguis admodum ægrê illam ſequeretur. Iam unius diei itinere confecto, appetente veſpere, conſilium fuit, diverſum hoſpitem experiri. Ac Aranea oppidum ingreſſa, opulenti cuiuſdam civis domum nacta eſt, apud quem dum telas cæperat tapætáque præpandere, peſſimis modis habitam pellunt, & illâ nocte errantem pluviis exponunt. Podagra verò pedibus capta, cum nequiret ultra progredi, in primas ſe eius oppidi caſas dedit, ubi vix tandem pauperis cu-

iuſpiam tuguriolum impetravit, quùm ibi decubuiſſet, nihil non miſeriarum experiebatur; Apponi cænaturienti, vel ſtomachanti potiùs, ater panis, cum oluſculo vix ſale condito, & è proximo ſtagno, aquula Samiolo poterio peti, unde ſitim extingueret. Sic igitur excepta, ſibi poſcit lectum inſterni; Torus illi palearis vel fortè roboreus datur, in quo ſuſpirans & gemens membra componit. Sed ô quàm malè membris mollibus & ἀθίκτοις, cum tam duris culcitris, pulvinaribuſque convenit? Primo igitur Sole, convenere iterum Aranea pariter & Podagra. Et prior illa, magnoperè de divitis civis incivilitate conqueſta eſt. Podagra contra, de hoſpitis ſui tenuitate, aſperoque victu: Commonſtrans lividas vibices, quas lignea, ſcuticoſáque fulcra tenellæ cuti-

culæ

culæ impreſſerant. Quâ de re poſteaquam aliquandiu deliberatum inter eas fuit, in hanc pedibus ſententiam venerunt, ut ſequenti ſubinde nocte hoſpitem mutarent, videlicet, ut Aranea deinceps pauperum tabernas & tuguria; Podagra verò divitum aulas, Regumque turres incolerent. Itaque Podagra promiſſi nequaquam immemor pedetentim, tacitiſque veſtigiis, pecunioſi cuiuſdam domum ingreſſa, ad obeſuli heri pedes procubuit. Quam ubi conſpexit hoſpes humaniſſimus quâ lenitate, quibus nominibus, quantis prothymiis, viſcerationibuſque excepit? Subſternuntur olorinæ culcitræ, pulvinis, toralibuſque Mileſiis, cubilium fulcra replentur; fervet culina; omnia ſunt in parato officia. Iam dapibus menſas onerant, & pocula ponunt.

Huc capi præpingues atque altiles, phaſiani, perdices, pavones, coturnices, turtures, ficedulæ, atque aves illæ, binis cordibus ſuperbientes, convolant. Rhombos, ſcaros, ſiluroſque prætereo. Lucrina item conchylia, Abydena oſtrea, & quicquid mare ſuperum inferumque lauti emittit. Hic vinum candidum, nigrum, rubellum, purpureum, dulce, tenerum, auſterum, Cæcubum, Falernum, Chium, plenis crateris infunditur. Taceo menſas ſecundas, à Tacentinis allatas, & exquiſitiſſimis bellariis in roſâ violiſque & hyacintho inſtructas. Denique nihil deliciarum, cupediarum, lenocinii, ac voluptatum non exhauritur, ut diva Podagra, cum ſororibus ſuis Chiragrâ atque Gonagrâ, ſuavibus modis & molliter acquieſcat. At Aranea, fato item benigno ducta, pau-

pauperis ædiculas ſubit,

---- *atque ibi miro*
Dogmate, quidve marem deceat, deceátque maritam
Addocet, átque ſuo ſeſe ſudore ſaginat.

Vina ſerum accumulant, cumprimis in locis argilloſis, limoſis, lapidoſis, margâ aut alio minerali inſtructis, creſcentia. Terræ enim huiuſmodi ſuccum, ſale aut tartaro luxuriantem, ad vitium radices ablegant, qui attractus, ac in ſubſtantiam earum converſus, lapſu temporis uvas producit, conſimili tartaro gravidas. Et licet expreſſus liquor fermentando poſtea pluſculum deponat fæcum, ſpondyliis quoque vaſis aliquota earum pars adhæreſcat, attamen haud exigua portio intimè admixta manet vino, quæ poſtmodum in corpore humano vel calculum (ovo anſerino

maiorem è Pictore ſe exemiſſe teſtatur Geſſelius, *in epiſt. ad Beverovic. p. 225.* & Zacutus Luſitanus Calculum XXXII unciarum, è diſſecto corpore extractum, ſe vidiſſe refert, *lib. 1. prax. Med. admirand. p. 183.*) vel arthritidem generat, pro diverſitate ſubiecti. Idem vino ἀπὸ κριθῆς, ſeu cereviſiæ, accidere poteſt, ſi ſcilicet conficiatur ex hordeo, in ſolo noxio proveniente. Perperam itaque agunt coloni (ut factitatum vidi in Galliâ) qui agros margâ ſtercorant, nã etiamſi lætiùs & uberiùs adoleſcere cernant ſegetem, & lautiorem quoque exſpectent meſſem, propriæ tamen haud conſulunt ſanitati, ob ἀνεπιτήδειον illud, quod frumenta è terrâ matre adſumunt. Inſuper cereviſia plurimum tartareæ ſuppeditat materiæ, ubi ex aquâ impurâ, limosâ, aut minerali qua-

quâdam qualitate infectâ paratur. Hinc videmus quibuſdam locis podagram eſſe ἔνδημον, natalitiam, & quaſi perpetuatam, modò ob frumentum, modò ob aquam. Cum eſculentis & potulentis amicè conſpirant, & ad ſeri collectionem faciunt τὰ ἐπιτηδεύματα, ſive vitæ ſors atque inſtitutum, iners nempe & deſes vita, otium ſupinum, excubiæ immodicæ, ſolennium evacuationum interceptiones, uteri ac hæmorrhoidum, cumprimis ſudoris impedita excretio, ob πύκνωσιν ſeu pororum cutis conſtipationem, qua præſente vix ἀπόῤῥοια naturalis, nedum humoris ſeroſi evacuatio, à naturâ peragi poteſt. Oliguria, vel etiam omnimoda urinæ ſuppreſſio idem efficit. Ita Iuris iſte Licentiatus, cuius Doringius *lib.* 1. *de Medicinâ & Medicop.* 109. meminit, qui lotium

adeò acre reddebat, ut ſpiritus vitrioli inſtar linteamina corroderet, facilè doloribus arthriticis corripi potuiſſet, ſi materia διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων non fuiſſet excreta.

Commovet ſerum aër calidior & humidior, tum inſpiratione attractus, tum per occultos corporis meatus admiſſus, ac commoto iter ad inferiora perſuadet. Hanc aëris ambientis vim, & reliquas inſtantes τῶν ὡρέων μεταλλαγὰς extemplo ſentiunt podagri, quo nomine dicuntur *almanac* habere in pedibus, quippe Lunæ motus Aſtrologis norunt meliùs, temporumque mutationes certius Nautis. Imprimis vere & autumno dolores arthritici evigilant, eò quod tum aër humores maximè exagitet, ſecundum iſtud: τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. VI. *aphor.* LV. Nec tantum aëri

id adſcribo, ſed inſuper addo vim quandam inſitam, deliteſcentem in humore tartareo, quæ ab aëre, leniter excitata, ulterioris conturbationis cauſa eſt, morbos ſui generis, tanquam fructus quoſdam, ſuis temporibus renaſcentes, procreat. Natura autem illa humoris tartarei vere & autumno maximè gliſcit, & cietur, ob ſympathiam, quam habet cum cauſis, quæ eo tempore dominantur. Excrementa enim naturalia eodem ſpiritu interdum reguntur, ac gubernantur, quo res iſtæ, ex quibus ortum ſuum habent excrementa. Hinc tartarei humores, qui magnâ ex parte è potu vini meracioris in corpore cumulantur, proportione reſpondent illi materiæ, quæ cruda & feculenta in vinis nondum depuratis continetur, quâ commotâ & agitatâ, ob conſenſum

& illi commoventur. Terra quoque, vivifico ſolis calore verno tempore excitata, fæcundum ſuum aperit ſinum, ac ſpiritus balſamicos per naturalem ſublimationem plantis diſtribuit, eaſque brumali frigore demortuas quaſi reſuſcitat. Tum quoque omnes res, quæ in eâ degunt, commoveri, & vina defecata aliàs, & limpida turbari videmus. Ita & ſanguis & ſpiritus & reliqui humores vitioſi in corpore humano agitantur, & pro diverſitate ſubiectorum, diverſi generantur morbi. Motus corporis vehementior idem quoque præſtat. Hinc Scythis frequens hoc malum eſt, non ſolùm hâc de cauſâ, quod ſtapedibus careant, verùm etiam quod frequentiùs equitent. Neapolitanos quoque ob equitationes ſæpiùs podagrâ corripi ſcribit Campanella

lib. VI. *medicinal. c.* V. *articul.* V. *p.* 381. Venus itidem, pervigilium, balnea; ira & excandeſcentia humores concitare, & ad partes extimas præcipitare poſſunt.

Pedum articuli debilitantur, ubi quis γυμνόπους incedit, & quidem cœlo frigidiuſculo, & pluvioſo, quo tempore Iovem per cribrum mingere nugatur Ariſtophanes. Crebrius quoque ποδόνιπτρον, ſive calidum, ſive frigidum, adhibere noxium, cum pedes humectet ac infirmet. Nec in aquâ frigidâ inſtitutus natatus adeò commodus eſt, nam etiamſi Rondeletius articularios quoſdam frequentes in aquâ frigidâ nataſſe, & ſic evaſiſſe ſcribat, roboratis pedibus, & vaſis conſtrictis, & repulſis humoribus: tamen illa cura admittenda haut eſt, cum nervoſas pedum partes (quibus omne frigidum inimicum

v. *aphor.* xiix) debilitet, & efflu-
vio naturali remetiginem addat.
Calcei non ſatis habiles & apti
premendo infirmare pedes, & af-
fluxui humorum quandam ἀφορμὴν
dare poſſunt, uti & alliſiones for-
tes ad lapidem vel terram. Non
tamen cum veteribus ſuperſtitiosè
hîc credendum, ſi quis inter eun-
dum pedem in terrâ offendat, omen
hoc eſſe inſtantis mortis, & quaſi
vocantis, ut ex Diogene Laërtio
refert Meurſius *in Mantiſâ de luxu
Romanor. cap.* ix. *p.* 105. Nativa pe-
dum imbecillitas in utero materno
contrahitur, facultatis formatricis,
vel etiam ſeminis vitio, ut ante o-
ſtenſum. Et tantum de cauſis.

Artic.

ARTICT. V.

Accidentium potiorum enarratio.

POtiora affectionis conſectaria, ſive accidentia, ſunt febris, tumor, rubedo partis, πρὸς τὸ περιπατεῖν ἀθυμία, ſeu impotentia motus, & tophi ſeu nodi. Febris Podagræ iuncta, ſecundum Platerum, πυρετὸς σύνοχος eſt, horrore primum, mox ſuperveniente calore, ſiti, corporis inquietudine, ægrum moleſtans. Hæc ob recurſum ſanguinis ad interiora plerumque veſperi augetur, imò pro naturâ humoris, qui unà cum ſalſuginoſo lixivio concitatur, hoc vel illo die, intendi ſolet. Tumor & rubedo partis influxum ſequuntur humorum, ſoletque dolor remittere, ubi pedium intumeſcit, ſeroſo excremento à partibus membranoſis & ner-

nervoſis ad exteriora protruſo. Deambulandi impotentia ἀλγήματος ποδαγρικοῦ ferè individua comes eſt, & oritur non ob paralyſin partis, ut quidam autumant, ſed quod Spiritus animales negotiis diſtringantur, tum in percipiendo obiecto ingrato, tum in deferendâ ſpecie ad primum ſenſorium, quò diiudicetur. Tophi à Sale & tartaro coagulato oriundi ſunt, in auras abeunte per διαφόρησιν aqueâ ſubſtantiâ. Materia autem, ex quibus nodi generantur, albicat aliquandò inſtar cretæ, refertque Foreſtus *obſerv. lib.* XXIX. *obſerv.* X. *p.* 86. quendam in Noſocomio Delphenſi, articulis digitorum craſſam, albam, induratamque materiam inſtar cretæ albæ exemiſſe, & parietes tabulataque depinxiſſe, non ſecus ac ſi cretâ fuiſſent depicta. Præter enarrata accidentia

tia quandoque etiam convulſio accedit (quam Platerus aliquando ſe obſervaſſe ſcribit, *tom.* II. *prax. lib.* III. *cap.* XVI. *col.* 571) ſed rarenter. Quæritur autem hîc ὡς ἐν παρόδῳ, qui fiat, quod non frequentiùs adſit, cum podagræ ſubiectum ſint partes membranoſæ, cauſa v. coniuncta, humor ſeroſus, acris & mordax? Capivaccius cauſam huius rei eſſe putat, quod humor ligamenta ſaltem occupet, non verò nervos & tendines. Eraſtus verò *diſput.* IV. *contra Paracelſ.* humorem aqueum & pituitoſum accuſat, qui nervis circumfuſus eos magis laxet, quàm tendat. Aſt utraque opinio talo ſuo haud ſtare poteſt, & quidem Capivaccii hoc nomine ne titivilitio digna eſt, quod ligamenta tantum podagræ ſubiectum eſſe ſtatuat. Altera verò ideò repudiatur,

tur, quod dicat humorem aqueum & pituiteum huius mali cauſam, qui partes magis laxet quàm tendat, cum tamen variis ſalium tincturis pollutus ſit humor, podagræ autor, & ſpiritibus ſuis ſalinis partes plus tendat, quàm udâ ſubſtantiâ laxet. Et licet aliquando contingat tantillum partes laxari, tanta tamen laxitas fingenda non eſt, quæ fibras muſculorum reſolvat, & principem muſculi actionem, contractionem ſcilicet verſus ſuum principium, annihilet. Nam, ſi hoc, ſequetur podagræ eſſe intimè coniunctam paralyſin, & ποδαγρὸν eſſe παραλυόμενον. quod tamen ob acutiſſimum dolorem, quo affliguntur ægri, vix concedi poſſe, mihi perſuadeo. Clariſſimus Sennertus, præceptor meus πρὸς τὰ ἔσχατα devenerandus, *cap.* 1. *de arthrit. p.* 9. longè rectiùs ſentit, dum ſtatuit,

arthri-

arthriticos à convulſione utplurimum eſſe immunes, quia partes ſenſui dicatæ afficiuntur, & non illæ, quæ motui προαιρετικῷ deſerviunt. Hanc ſententiam defendendam iudicamus.

MEMBRUM II.

Podagræ differentias & varietatem proponens.

DIfferentias, podagræ deſumimus. I. à generationis modo. II. ab accidentibus. III. à duratione. IV. ab invaſione. Quibus aliam à parte affectâ petitam adiicere lubet. Generationis modus hanc ſuppeditat differentiam, quod alia ſit hæreditaria, alia non-hæreditaria. Hæreditaria à parentibus iure hæreditario confertur liberis, & quidem mediante principio vitæ noſtræ, ſeu ſemine vitali, in quo ſpiri-

ſpiritus deliteſcunt, non ſolùm partium σκιαγραφίαν, & naturalem earum conſtitutionem, ſed & ſeminium fixi iſtius mali, ſeu characterem quendam ſecum adſportantes, & fætui ingenerantes. Seminium autem iſtud nihil aliud eſt, quàm Sal quidam fixus; qui ex tribus principiis hypoſtaticis ſolus generat morbos, fixas radices habentes, hæreditarios intelligo. Quod verò ſal ſit generationis principium, inde conſit manifeſtum, quod nimirum ſales inveniantur, qui in terram immiſſi, plantas è quibus parati fuere, propullulare faciant. Hîc obiter movetur quæſtio, qui fiat, quod character iſte aliquando non in liberis, ſed in nepotibus demum evigilet, eoſque avis reddat ſimiles? Id fieri autumo (1) ubi ſaltem unius parentis ſemen morbido vitio inquinatur, alterius autem

tem balſamo naturali abundat, tum morbidum iſtud vitium à vigore balſami alterius parentis emendatur, eique ſufflamen quaſi ponitur ne in ſobole ſe exerat. (2) uteri materni optuma conſtitutio hic plurimum iuvare poteſt, ut videmus in quibuſdam plantis, quæ ex agreſti loco in hortum tranſlatæ, & fæliciùs & lætiùs in altum aſſurgunt, ac melioris fiunt conditionis. (3) Victus ratio etiam haud excludenda eſt, quippe, ſi podagri filius optimo vivendi regimine utatur, nepos autem illius haud accuratè ſervet diætam, ſed in pluſculis delinquat, accidit, ut nepos podager fiat, non autem filius. Nec tantum in morbis hæreditariis id contingit, ut character ſeu ſigillatio in nepote demum ſe prodat, ſed & in aliis. Ita Helis mulier, cum Æthiope congreſſa,
non

non filiam peperit formâ Æthiopis, ſed natus ex illâ erat Æthiops, *Ariſtot. lib.* I. *de generat. animal. cap.* XIIX. Non-hæreditaria podagra aliunde, quàm ex parentum ſemine contrahitur. Accidentia podagræ aliam faciunt nodoſam, pedum iuncturis nodos ſeu tophos apponentem, unde περικονδυλοπωροφίλα nuncupatur, aliam nodis carentem, aliam cum febre, aliam ſine febre, &c. Aliqui etiam podagram Gallicam ſtatuunt, in quâ virulenta pedetentim, ex ſpurco cum illice congreſſu, excrementa congeruntur, totum perioſteum dolore multantia, citra manifeſtum tumorem. Dolorem hunc, qui noctu potiſſimùm, & inſtantibus ταῖς ὡρέων μεταβολαῖς, exacerbatur, comitantur quandoque ſerpigines, interdum & φύματα propullulant, ſi malum altiùs egerit radices. Sed

cum

cum dolor iſte tibias plerumque infeſtet, nec veræ arthritidis nomine inſigniri poſſit, eius hìc meminiſſe ſufficiat. A duratione alia inveterata, alia recens & nova appellatur. Invaſionis reſpectu, alia cum periodo invadere ſtatuitur, alia ſine eâdem. Pars affecta hanc ſuggerit διαφορὰν, quod alia pollicem, vel omnes pedis digitos, alia metapedium, alia tarſum ſeu pedium affligat. Digitos affligens *Dactilagra*; Metapedium occupans *Metapediagra*; Tarſum verò ſeu pedium occupans, *Pediagra* nominari poteſt. Et quamvis à nemine ita diſtinctam legerim podagram, attamen non abſurdè me facturum arbitratus ſum, ſi ita dividerem, cum in primo inſultu ſæpè podagra tantum pollicis articulum adoriatur, tarſo aut metapedio ſalvis exiſtentibus; aliquando malleolos in-

infeſtet, pedum digitis in vado relictis.

Sectio II. Practica.

Membrum Primum.

Podagræ σημασίαν *expediens.*

Signa ſecundùm Autorem *definition. medic.* nihil aliud ſunt, quàm τῶν ἀδήλων δηλωτικὰ, & diſpeſcuntur in διαγνωστικὰ, προγνωστικὰ, καὶ ἀναμνηστικά. Nos poſterioribus ſuo loco relictis, duobus ſequentibus Articulis, de ſignis diagnoſticis & prognoſticis, in quantum noſtrum concernunt affectum, unicè agemus, & quidem διὰ βραχέων.

ARTICULUS Primus.

Signa Diagnoſtica.

DIagnoſtica ſigna ſunt vel παθογνωμονικὰ, quæ ex ζυνδρομῇ multorum exſtructa affectum ipſum indicant: vel ἀπογνωμονικὰ, quæ cauſas detegunt morbificas: vel διαιρετικὰ, quæ affectum ab affectu diſcriminant. Signum podagræ χαρακτηριστικὸν, ſeu παθογνωμονικὸν, exhibet cumprimis dolor & impotentia motus, quam haud raro comitatur tumor, ardor & rubedo partis: Hinc Plautus *in Mercator.* accommodatè: *Nec podagricus nec articularius eſt, quem rus ducunt pedes.* Dolor autem initiò plerumque pollicis articulum aggreditur, mox metapedium, vel etiam malleolos. Ubi malum inveteratum & iam confirmatum, inſuper tophi acce-

 dunt,

dunt, qui nodoſæ podagræ certiſſimi indices. Iam iam imminere malum, & fores ſui domicilii pultare indicant ſæpè, ſi ægrum horror corripiat, lotium turbetur, venæ diſtendantur, & ampliores reddantur, ac inſuper levis quædam moleſtia ſentiatur in pedibus. Crat. *Conſil.* CCXXIV. indicium adventantis podagræ certum eſſe pronuntiat, quoties ſudor ſupprimitur, & urina pauca eſt. Hoc in iis podagroſis ſaltem locum habet, qui extra paroxyſmi tempora, ſpontaneo naturæ inſtinctu, crebrò ſudare & ita à podagrâ ſeſe præmunire conſueverunt. In his ſiquidem, corporis integumento, ab aëris ψυχάσει, balneis frigidis, & adſtringentibus, denſato, & ita poris occluſis, ſeroſi humores reſtagnant, & poſtmodum, niſi à renibus abſorbentur, & foràs egeruntur,

tur, ad imbecillos prorumpunt pedes. Humorum, potiſſimùm ſerum ad pedum articulos comitantium, ſigna varia ſunt, pro diverſitate humoris unà cum ſero concitati. Nam ſi pars affecta inſigni rubedine tingatur, αἱματοφλε-βοιϛάσεις ſeu venæ & arteriæ diſtentæ ſatis conſpiciantur, æger plethorâ laboret, indicium eſt, ſanguinem ſero iunctum in pedes irruiſſe. Si verò tumor mollis & albicans adſit, æger diætâ φαύλῃ ϗ φλαύρῃ, pituitam congerente, utatur, humorem pituitoſum indubiè ſero ſe adiunxiſſe comitem exiſtimandum. Ardor, tenſio, ac ſubflaveſcens partis color, corporis conſtitutio calida & ſicca, & id genus, bilem præſentem arguunt. Verùm hi humores cum proximè podagram non excitent, ut fuſiùs declaratum ante, ſed vel concitati

unâ cum ſero, vel etiam à dolore, atttracti, eò procumbant, tumorem in partibus exterioribus generantes, etiam in eorum ſignis recenſendis noluimus eſſe operoſi.

Ne autem imperiti, ut quandoque fit, podagræ primitias pro eryſipelate habeant, ſigna quædam adferenda ſunt; quibus podagra primùm invadens ab igne ſacro diſtinguatur. Primò pars affecta hos diſcriminat affectus, quod ſcilicet podagra vel pedum articulos, vel metatarſum, aut malleolos occupet, eryſipelate plerumque in imo tibiarum florente. (2) dolor eryſipelatis mitior eſt, multò ferocior in podagrâ. (3) Calor in eryſipelate longè ferventior, utpote qui cutim aliquando adurit, & veſiculas excitat. (4) rubedo partis affectæ magis florida & ignea in eryſipelate, quæ etiam cute leviter preſsâ

preſsâ diſpaleſcit, rurſuſque redit, & ſæpè ad vicina ſerpens in latum ſe diffundit, ſecus ac in podagrâ. (5) tumor raró viſitur in eryſipelate, frequentiſſimè in podagrâ. Ab aliis pedum affectibus facilè diſtinguitur noſter affectus, ideoque haud opus eſt, ut hiſce immoremur.

ARTIC. II.

Prognoſtica.

PRognoſtica quod attinet, notum eſt, podagram ſive hæreditariam, ſive non hæreditariam, morbum eſſe ut plurimum δυσαπάλλακτον ac difficilem exſtirpatu, & duo illi Syri apud Lucianum id ſatis teſtantur proprio exemplo, quibus χρίσμα πατροδώρητον inunctum parum profuit. Non tamen credendum, prorſus incurabile

eſſe malum, cum plurimi vel medicamentorum ope, vel abſtinentiâ à vino, vel gaudio nimio, vel etiam terrore & conſternatione, fuerint curati. Exempla curatorum paſſim exſtant. Nobis lubentia eſt, paucula ſubiungere exempla eorum, qui conſternatione aut alio modo, mirabiliter evaſere, ac ſanitatem recuperarunt. In Italia Comes quidam erat Veronenſis, malo podagrico diu excruciatus. Hic ſudo cœlo, tempore æſtivo, captandi aëris liberioris causâ, ſe grabato affixum, in hortum quendam amænum, unà cum lectiſternio & ſtragulis, per miniſtros ſuos deportari curat, ubi ſub tegmine arboris patulæ, optumam ſpargentis umbram, pauliſper quievit, doloribus, quibus paulò ante affligebatur graviſſimis, remittentibus nonnihil. Quid fit? Ex incuriâ mini-

miniſtrorum fores viridarii, ſeu potius horti, aperte relinquuntur, hortumque ingreditur petulans & laſciviens caper, qui ægrum in lecto dormitantem & quieſcentem, poſt exantlatos dolores podagricos, offendit, & cum æger pedes extra lectum detineret prorſus nudatos, eos primùm blanditer lambere incipit caper. Comes dormitans, linctus ſenſu excitatus, pedes nonnihil retrahit, quo facto, caper irritatus ægri pedes extemplò incurſat (ex retractione pedum duellum ſibi indici cenſuit hircus) eoſque aliquoties miſerè ferit tum cornibus, tum capite. Patiens, cum ſurgere pedibuſque inſiſtere eſſet impotens, altâ voce inclamando advocat miniſtros, qui hircum iratum adhuc, ſuaſque incurſationes iterantem, vi abegerunt, eumque horto excluſerunt. Hac capri

incurſatione , & ſubſequenti patientis conſternatione effectum, ut comes podagrâ ſæpè affligi ſolitus, integrè convaleſceret, nec unquam malo amplius corriperetur. Aliud exemplum podagræ virgis curatæ, non minus lepidum quàm iucundum. Decumbebat quidem Ludimagiſter plagiarius, qui in Scholaſtico olim deſudans pulvere rigidior cenſebatur in exigendis puerorum pœnis. Hic arthritide manuum pedumque correptus, nullis iuvari potuit ab ante petitis remediis. Tandem circumforaneus quidam, ridicularia tractare ſolitus, homo robuſtæ & procerioris ſtaturæ, cuius nates olim in iuvenili ætate ab eodem Ludimagiſtro ferulis duriuſculè erant exceptæ, ex improviſo advenit, certam curationis ſpem ægro faciens, ſi medicamentum amarum aliàs, à ſe

adhibendum vellet admittere. Æger reſtitutionis cupidine ductus, in curam conſenſit, ac inſimul certum ex ære Minervali, avariter corraſo, pollicitus eſt præmium. Antequam autem curam aggrederetur Ægyrta, adſtantes omnes domo exeſſe iubet, & ſolitudine impetratâ, hunc in modum remedium ipſi applicat. Foribus conclavis benè obſeratis, ægrum dolore feſſum ac imbecillem accedit, & ſtragulum (quo tegebatur) elevatum, ipſius capiti inſternit, mox virgis arreptis pedes patientis miſerrimè cædit, innumeras vibices ad fluxum uſque ſanguinis eidem infligit, & ita Ludimagiſtrum, formidine totalis excidii crepitus polentarios edentem, ac miſerè clamantem, reliquit, protinus in pedes ſe coniiciens, ac fugâ abitum parans. Hîc etiamſi diu ex plagis

 in-

inflictis peſſimè haberet, convaluit tamen, & podagroſus haut exſtitit amplius. Alii autores alia habent exempla. Guilielmus Fabricius *Centur.* I. *epiſt.* XLVII. hanc refert historiam: Podager erat tetricus quidam, ac maledicendi ſtudio planè deditus, hunc diu lecto affixum homo quidam feſtivus, qui linguâ eius petulanti paulò ante læſus erat, ſub crepuſculum veſpertinum accedit, & quidem larvatus Æthiopis inſtar. Æger inſolentiâ formæ, ſolitudine & crepuſculo perterritus, quærit quis ſit, & unde venerit, alter nihil reſpondens propius lectum accedit, & brachiis quæ & ipſa arthritide laborabant, ægrum arreptum dorſo imponit, & ita pendentem, & vociferantem, extra cubiculum effert, pedes illius gradibus, per quos deſcendebat, vehementer allidens. Poſt ubi in

areæ

areæ pavimentum ventum eſſet, onere depoſito, hominem ſiſtit in pedes, nihil locutus, tantùm intuens, mox accurrit, quaſi correpturus denuò, & extra domum elaturus. Ibi qui ante ne inſiſtere quidem potuerat pedibus, illico gradus curſu repetit, ſuperat, ad cubile contendit, & per feneſtras clamore totam viciniam excitat. Accurritur: anhelus & penè exanimatus narrat, à ſpectro ſe è lectulo extractum, & extra cubiculum elatum, tractatum miſerrimè, & niſi nomen Ieſu ingeminaſſet, de ſe actum omninò fuiſſe. Hic convaluit, nec unquam podagrâ fuit correptus. Aliam hiſtoriam itidem mirè reſtituti podagri recenſet Libavius, *epiſt.* LXXIII. *ad Sinzerum in Ciſtâ Medicâ Hornungi,* & quidem in hunc modum: Patiens erat hoſpes publicus. Medi-

cus quidam Nobilis eques, qui pactus ccc. florenis ſanitatem promiſit, & recepto autographo curam aggreſſus eſt. Patiens iuſſus eſt pedes imponere trunco ligneo. Aderant fortes ſervi Nobilis, qui ſedentem tenerent. Ipſe nobilis, ferreo malleo inſtructus, ſex clavis pedes affixit ligneo trunco, moxque miſerabiliter clamantem ęgrotum reliquit, ac ſe in equos conie- cit. Interim crebrò expiſcatus eſt, num morbus fuiſſet reverſus, cognitoque iam elapſo triennio non rediiſſe, ipſe repetiit hoſpitium, & iocatus cum hoſpite cognovit de ſanato morbo. Itaque Chirographum produxit, & ſe Medicum fuiſſe oſtendit, popoſcitque σῶστρον. Conſenſit hoſpes, licet crudeliter tractatus, equitem tamdiu pavit cum ſuis, donec trecenti floreni eſſent conſumpti. Ita ex

ex relatu venerandi hoſpitis, Dn. D. Quiſtorpii habeo, Lubecæ fuiſſe Mercatorem quendam podagrum, cui in hemicyclo ſedenti, de improviſio vas butyro plenum in pedis pollicem à nauta quodam Roſtochienſi devolutum fuit, unde & conſternatur, & poſtmodum in vita ab omni podagræ inſultu liber exſtitit. Sic & carcer & equuleus ſeu tortura, quibuſdam profuit. Narrat Guilhelm. Fabricus, *Obſerv. Chirurg. Centur.* I. *obſerv.* 79. *p.* 217. arthriticos duos, gravium facinorum inſimulatos, Bernam fuiſſe adductos, qui incarcerati, & torturæ multoties ſubiecti, intrepidè innocentiam ſuam tuendo, liberos ſe tandem reddiderint. Horum alter pluſculos annos miſerrimè podagrà cruciatus, à torturâ poſtquam thermis Valeſianis eſſet uſus, pleniſſimè ſanita-

nitatem recuperavit: alter verò arthriticis doloribus, quibus ante torturam affligebatur, deſubitò abſolutus fuit. Cauſam curationis ut obiter adſcribam, arbitror eam eſſe vel ἔκκρισιν materiæ, vel eiuſdem παλινδρομίαν. Nam eorum exempla quod attinet, qui terriculamentis & conſternatione evaſcerunt, ſciendum, in terrore ac metu ſanguinem & ſpiritus concitari, conturbari, commoveri, & à corporis peripheriâ ad centrum, à membris exterioribus ad interiora abripi: quemadmodum contrarium accidit in furore ac irâ, ubi ſanguis & ſpiritus longè aliam affectant viam, à centro ad circumferentiam iter legentes, & extimas partes mutabili rubore inficientes. Itaque in terrore ac repentino metu, aliquandò contingit, ut humores vitioſi, fugæ ſubſcribentes, ac tala-

talaria induentes, ſanguini ſpiritibuſque ſeſe ſocios applicent, & unà iter ad interiora ingrediantur. Idem podagricis, ex improviſo territis ac conſternatis, evenire reor, ut ſcilicet humor ſalſugineus circa articulos ferociens agitatus ac commotus, unà cum ſanguine, (qui eius ὄχημα eſſe conſuevit) ad ſuperiora feratur, quemadmodum alias ob iram concitatam ad pedes prolabi ſolet. Quod autem in interiora corporis receptus hic hoſpes nullam gravem excitet noxam, inde eſſe opinor, quod ſanguinis naturali ſero aſſociatus & coniunctus, ab eodem confeſtim invitetur ad ſubeundum hoſpitale renum tuguriolum, quò allectus ulteriùs à ſocienno ſuo per ureteres ad veſicam deducitur, & paulò poſt terram perpluere & ſubigere iubetur, qui ante ne calcare

qui-

quidem eandem dignabatur, in priori hoſpitio ſuperbè ſatis tumultuans, ægroque miras moleſtias creans. Nec miretur aliquis, humorem tartareum ad vias devolvi urinarias, cum meticuloſi, in anguſtiis & diſcrimine conſtituti, præſertim mulieres, crebriùs ad urinam reddendam à naturâ inſtigentur, vacuâ etiam exiſtente veſicâ. Qui verò cruciamentis & torturâ liberantur à malo podagrico, hi ſanitatem humoris tartarei partim evacuationi, partim diſſipationi, partim etiam recurſui ad interiora referant acceptam. In illo namque, cui pedes trunco ligneo affigebantur, & altero illo Ludimagiſtro virgis cæſo, humor tartareus cùm per patentia loca manifeſtè, tum inſenſibiliter per ipſos poros diſcuſſione evacuatus fuit. In illo verò, quem caper cornibus incur-

incurſans reſtituit, cauſam morbificam & ἀδήλῳ διαπνοῇ in auras evanuiſſe, & regreſſum inſtituiſſe arbitramur, quemadmodum hoc etiam equuleo curatis evenit. Sed redeamus ad prognoſtica.

Cæterùm qui podagri ſanabiles, qui inſanabiles ſunt, edocet Hippocrates *lib.* II. *prædict. p.* 73. ubi ita ſcribit: ὅσοι μὲν ἢ γέροντες, ἢ (rectiùs legitur καὶ) ἐπὶ τοῖσιν ἄρθροισιν ἐπιπωρώματα ἔχουσιν, ἢ τρόπον ταλαίπωρον ζῶσι κοιλίας ξηρὰς ἔχοντες, οὗτοι μὲν πάντες ἀδύνατοι ὑγιέες γίνεσθαι ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ, ὅσον ἐγὼ οἶδα. ἰῶνται μὲν τούτους, ἄριστα μὲν δυσεντερίαι, ἢν ἐπιγένωνται, ἀτὰρ καὶ ἄλλαι ἐκτήξιες ὠφελέουσι κάρτα, αἱ ἐς τὰ κάτω χωρία ῥέπουσαι. ὅστις δὲ νέος ἐστὶ, καὶ ἀμφὶ τοῖσιν ἄρθροισιν οὔπω ἐπιπωρώματα ἔχει, καὶ τὸν τρόπον ἐστὶν ἐπιμελής τε καὶ φιλόπονος, καὶ κοιλίας ἀγαθὰς ἔχων, ὑπακέειν πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα, οὗτος δὴ ἰητροῦ γνώμην ἔχοντος ἐπιτυχὼν,

ὑγιὴς ἂν γένοιτο. *Quicunque aut ſenes ſunt, & circa articulos callos tophaceos concretos habent, aut ærumnosè vivunt, ſiccam alvum habentes, hi omnes ſani fieri haud poſſunt humanâ arte, quantum ego novi. Sanant quidem hos, optimè dyſenteriæ, ſi ſupervenerint, ſed & aliæ eliquationes valdè proſunt, quæ ad infernos locos repunt: Qui verò iuvenis eſt, & circa articulos nondum callos tophaceos habet concretos, & accuratè vivit, & laboris amans eſt, & alvum bonam habet ad obediendum, pro ſtudiorum curatione, hic ſanè Medicum intelligentem nactus ſanari poterit.* In quo loco expreſsè, ſenibus ac iuvenibus ἀμφὶ τοῖσιν ἄρθροισιν ἐπιπωρώματα ἔχουσιν, Hippocrates ſanitatis recuperationem denegat, quod quidem Hippocratis tempore, in Regione æſtuoſa, verum fuiſſe haud diffiteor, apud nos tamen ſimpliciter adſeri non poteſt, podagros nodis decum-

decumbentes, curari non poſſe, cum curatorum extent exempla, & ipſe viderim ſenem quendam quinquagenarium ferè, plurimis tophis laborantem, feliciſſimè reſtitutum. Spigelius quoque nodoſam podagram, in ætate iuvenili & conſiſtente curatam, ſe vidiſſe narrat, *p.* 81. *de arthrit.* Reiectaneus itaque eſt verſiculus ille πολυθρύλλητος Ovidii, qui arti Medicæ maculam inurere geſtiens, audacter canit:

Solvere nodoſam neſcit Medicina podagram.

Quod verò iuvenes & μεσήλικας aliquando non reſtituantur, id inde eſt, quia in diæta plurimos committunt errores, & vel Veneri, vel Baccho ſunt addicti, ex quorum concubitu ortam eſſe Podagram comminiſcuntur Poëtæ:

Au-

Λυσιμελοῦς βάκχου καὶ λυσιμελέους ἀφροδίτης γέννατ. θυγατὴρ λυσιμελὴς ποδάγρα.

Deinde etiam non ſatis diu medicamentorum uſum continuant, quæ διάθεσιν generandi ſerum, viſceribus impreſſam, expugnare, vel collectum humorem expurgare, vel denique infirmos pedum articulos confirmare valent. His accedit, quod plerumque erronibus utantur Medicis, quibus indoles podagræ neutiquam perſpecta, & qui in dolore ſedando tantùm occupantur, mineram mali flocci habentes. Curabilis itaque eſt Podagra, tam in ſenibus, quàm in adultis, ſi modò viſcera non ſint penitùs depravata, nec calido ſuo nativo exuta. (2) Si ægri nec Veneris nec Bacchi fuerint περλύται. (3) Si medicamenta auxiliaria in tempore adhibuerint, & eorum

uſum

uſum ſatis diu continuarint. (4) Si obtemperantes podagroſi intelligentibus & veris utantur Medicis. Quód verò nonnulli hic dicendo ogganniant, Medicos omnium ditiſſimos fore; ſi podagrico malo obviam ire, illudque extirpare poſſent, id talo ſuo quidem ſtaret, niſi podagrici illi ſimul eſſent Chiragrici, ac manibus ægri. Minus ergò rectè concluſit Theſaurarius ille Anglicanus, qui cum audiſſet, Medicum adeſſe, qui podagram curare poſſet, adſtantes percontatus eſt, quot famulis ſtipatus, & quàm ſplendidè incederet Medicus? Cumque reſponſum ferret, habitu decenti eum incedere, & famulitio nullo uti, regeſſit Theſaurarius: Perſolas eſſe nugas, quicquid dicerent de illo: nam ſi poſſet podagram curare, illum ſe longè ditiorem futurum, ac centum

tum

tum famulis ſtipatum incedere poſſe. Varices quoque ubi podagris ſùperveniunt, eos à doloribus liberant, Galen. *lib.* VI. *de. morb. vulgar. comm.* VI. §. 8. Iben-Sina *lib.* III. *canonis*, *fen.* XXII. *tract.* II. *cap.* V. Quando verò humorum fit ἀναῤῥοποία, & colluvies circa ſiniſtrum pectoris ſinum, cui cordis turbinatus mucro ſubeſt, decumbit, atque ſiniſtræ manus digitus annularis nodum acquirit, & valdè intumeſcit, tum arthriticos mori compertum eſt, ut tradit Lemnius. Cauſam huius rei Diſarius apud Macrobium & Appion apud Agellium. *lib.* X. *cap.* X. volunt eſſe hanc, quod ſcilicet nervus quidam tenuiſſimus ab illo digito ad cor hominis pergat, ac perveniat: Verum falſum hoc eſſe, ipſa anatomica evincit αὐτοψία. Raicus *in tractat. de podagr. p.* 30. ex

Chi-

Chiromanticis aliam allegat rationem, quod nempe cor, Sol Microcoſmi, ſignaturas ſuas explicet in digito illo medico, ſolari appellato. Hinc ſtatuit digitum illum cordi ξυμπαθέειν, & nodis tentatum indicio eſſe, ſimili humore affici cor. Sed & hæc ratio teruncio vix emitur, nam quod dicatur ſignaturas ſuas in digito annulari exprimere Cor, illud fictitium eſt, nec magis digitus ille cordis ſignaturam gerit, quàm pollex, verpus, & alii digiti, quibus nulla cum corde convenientia, actione ſignaturæ, intercedit. Deinde quod δακτυλιώτης, vel annularis ille digitus, cum corde συμπαθεῖν, ac interventu aurei annuli (quo geſtamine ſæpenumerò exornatur) cor confortare fuerit creditus, id ex falſo præſuppoſito ortum ſuum traxit, nimirùm quod autumarent

nonnulli, ex corde venulam quandam ad dictum digitum excurrere. Itaque quod aurum, digito illi appenſum, cordi robur addat, ita verum eſſe exiſtimo, ac iſtud, quod à Plinio *lib.* XXIIX. *cap.* VI. memoriæ proditum eſt, ſcilicet ſingultum & ſternutationem ſedari, ſi qûis annulum è ſiniſtrâ in longiſſimum dextræ digitum transferat. Quod verò ſolaris fuerit nominatus digitus, id nullatenus ob ſympathiam fuit factum, ſed potiùs, quia mortales auro (Sol dicitur Spagiricis aurum) eundem redimire ac ornare conſueverunt. Ubi verò vel in hydropicum morbum, vel in aſthma dègenerat podagra, illud ἐπιγέννημα immedicabile eſt ſecundùm Aretæum (qui primus poſt Galenum ſcriptor perhibetur) *lib.* II. *de ſignis & cauſ. diuturnor. morb. cap.* XII. Ad prognoſin

etiam

etiam facit aphoriſmus Hippocrat. XLIX. *ſect.* VI. *ὁκόσα ποδαγρικὰ νοσήματα γίνεται, ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀποκαθίσταται.* Quæ verba de ultimo ſaltim termino accipienda ſunt, cum aliquando cruciabilitates longè citiùs ægrum deſerant.

MEMBRUM II.

Podagræ ἐργασίαν exhibens.

ARTICULUS Primus.

Præſervatio.

Signorum doctrinâ hactenus traditâ, *προφύλαξιν* iam aggredimur, acturi, quomodo ſcilicet diſpoſitus ſe gerere debeat, ne Podagrâ infectetur.

Sciendum autem totam præſervationem tribus expediri. I. ut

præcaveamus, ne tartarum & ſeroſus humor in corpore cumuletur: II. ut collectus è corpore exturbetur, antequam à natura incitatus ad inferiora ruat. III. ut articuli, vel potiùs horum iuvolucra, ſeu partes ambientes, firmentur, ne facilè allabentem ſuſcipiant materiam.

SUBSECT. Prima.

Ne tartarum cumuletur.

PRimum quod attinet, certum eſt, his qui nihil colligunt ſuperflui, imbecillas partes ſemper manere in tuto, ut habet Galenus *lib.* VI. *de tuend. ſanitat. cap.* XIII. ideò omnem movere debemus lapidem, quò corpus purum ſervetur. Purum autem ſervatur corpus, ubi tartari ac ſeroſi humoris proventum, eiuſque congeſtionem

nem avertimus optimo vivendi regimine, & viſcerum nutricatui ancillantium reſtituto robore. Idcirco qui proclivis eſt ad podagram, in cibo & potu offenſiones maximè à ſe declinet. Ex iis enim morbi nobis affluunt, è quibus vivimus: ἐκ τούτων νοσοῦμεν, οἷς καὶ ζῶμεν, inquit Diogenianus apud Plutarch. VIII. *Sympoſiacorum*, *quæſt.* IX. Quapropter omnia eſculenta durioris concoctionis, & mali ſucci, potiſſimùm quibus ad ſaporem gulæ ſal cæpit tabeſcere, vel quæ muriâ aut ſalſilagine condita, & obdurata, quæ ſuillo ſanguine, admiſtis ſale & arvinâ, farta & poſtea infumata ſunt, ſtudiosè devitet. Carnes taurina, porcina, anatum, anſerum, ad bonum ſuccum generandum peſſimæ ſunt. Aliqui etiam gallinarum (cohortales pullos excipio) & caponum

carnem improbant, ſcribitque Crato *Conſil.* CCLXIV. Caponem peculiarem ſuccum habere, quem natura ad articulos depellat. Inter piſculenta Cyprinos fugiat, podagris mirè noxios, refertque Iulius Alexandrin. *lib.* XV. *ſalubr. cap.* IX. ſe noviſſe quendam, cui eſu Cyprinorum podagra erat perpetuò parata. Anguillæ, etiamſi Atheneo πάντων ἰχθύων εὐχυλότεροι dicantur, tamen glutinosâ ſuá pinguedine & humiditate nocent, & inſuper pravum ſuccum generant. Oſtreæ, acipenſeres, ſquillæ (ob quas vivas devoratas iuvenem quendam extinctum tradit Foreſtus *lib.* XIIX, *obſ.* XXVI. *in ſchol.p.* 136.) aſelli piſces, aleces crudæ conditaneæ, paſſeres Græcis & Germanis πλατεῖς nuncupati, ſoleæ & rhombi, maximè exſiccati, repudientur. Placentam πηγανίτην Atticis dictam, &

& alia itria in ſartagine toſta deſpiciat, nec cibis victitet in vaſis æneis coctis, ſeu præparatis. Nam ſi quid inteſtinis, & omnibus membris naturalibus nocet, imò vitam lædit, coctura ciborum in æneis vaſis hoc facit, adſtipulante Cratone *Conſil.* CXVII. E bellariis pomorum uſum quoque interdicunt Medici, ob nimiam eorum humiditatem, imò Gerhardus Bergenſis *de præſervat. & curation. morb. articular. p.* 27. & Paræus *lib.* XVII. *Chirurg. cap.* XII. citria & aurantia mala vitari iubent, quæ ſi noxia ſunt, ob ſalem armoniacum acidum naturæ, noxia eſſe debent. Leguminum quoque eſus crurum impotentes facit, teſte Hipp. II. *epidemior. ſect.* IV. *p.* 490. Quantitatem ciborum quod attinet, in iis τὸ μεταξὺ nunquam excedat, ſed potiùs à menſa aſſurgat, reliquiis deſiderii

adhuc in animâ remanentibus, ut habet Iben-Sina *lib.* I. *fen.* III. *do-ctrin.* II. *cap.* VII. *p.* 62. Nec varia edulia ingerat, veriſſimum nam-que eſt, quod vulgò dicitur: τὸ ποι-κίλον τῆς διαίτης ποικίλα νοσήματα τίκτει. Hinc Galenus VI. *aph.* XXIIX. *in Comm.* Hippocratis tempore pro-pter vitæ moderantiam paucos po-dagrâ laboraſſe tradit: ſuis verò temporibus uſque adeò auctis edu-liis, ut nihil eis addi poſſe videre-tur, infinitam podagrarum fuiſſe multitudinem. Piſces itaque & carnes in eâdem mensâ ne com-miſceat, neque comedat unquam, niſi calidos & ſiccos ſenſerit pe-des. A cibo ſumpto ſtatim literis inhiare flagitium ſit, cum hâc ra-tione inſigniter coctio turbetur, & cruditates mucilaginoſæ accumu-lentur. E poculentis odio Vati-niano proſequatur vinum; hoc enim

enim ob tartarum ſolutum, quod intimè vino adhæreſcit, & poſtmodum languente ſecretice facultate in corpore reſtagnat, tum ob admiſtũ ſulphur, quo vina œnopolæ φιλοκερδῶς infucant, nimioperè incommodat. Hinc abſtemii immunes vixere à podagrâ, refertque Celſus *lib.* IV. *cap.* XXIII. quoſdam, cum toto anno à vino & venere ſibi temperaſſent, ſecuritatem totius vitæ conſecutos: & Campanella *p.* 384. ſe vidiſſe Alexandrum quendam quinquagenarium à malo hoc liberatum ob abſtinentiam vini. Ita Solenander *ſection.* V. *Conſil.* I. *p.* 433. ſe noviſſe ſcribit viduam quandam Hiſpanam, quæ ob vini uſum planè intermiſſum, ampliùs podagrâ non fuit tentata. Nec id de nihilo, nam ſi quid eſt, quod tartaro gaudeat, profectò vinum eſt, quod è vite ſalem copio-

ſiùs attrahit, eumque arctiſſimo nexu ita ſibi iungit, ut ne diſtillatione quidem penitùs ab eodem diſſociari poſſit. Quod verò vites tartaro abundent, arguunt cineres earum clavellati, è quibus acutiſſimus elicitur Sal, & quidem copiosè, qui cum reliquis collatus ſalibus iis longè ſuperior eſt, acrimoniæ reſpectu. Hoc tartarum ex terrâ matre exſorbent, quæ in quibuſdam locis adeò acri & ſubtili imprægnata eſt Sale, ut ex eâdem certo tempore effoſsâ ſpiritum elicere poſſis, omnium metallorum ſolutivum. Nec vinum vel colore fulvum, aut rubellum, vel Gallicum illud de Gaſcogne dictum, tutò conceditur, quod facit Arnold. de Villâ novâ *in regim. podagr. p.* 210. Sachetus *in retractat. de podagr. & arthrit. morb. cap.* XII, *p.* 86. *&* Foreſtus *lib.* XIX. *obſerv.* I. *p.* 10.
cum

cum & rubrum tartaro ſit inſtructum, & improbetur à Campanellâ *lib.* VI. *medicinal.p.*382. Imò nec potûs genus, quod ex uvis paſſis, molâ contritis, conficiunt Turcæ, & *Arab ſorbet* nuncupant, podagro indulgeri poſſet, cum caput & pedes tentet, ut habet Buſbequius *epiſt.* 1. *p.* 92. Cereviſiam craſſum ſanguinem generantem (ut eſt Poruſſorum Regiomontana) vel ex argillosâ aut impurâ aquâ coctam, vel ex hordeo putrido, aut in iniquo ſolo enato, præparatam, cum obſtructiones gignat, ac tartarum congerat, fugiat. Imo dixerim illam quoque cereviſiam noxiam, quæ in Curlandiâ non in aheno, ſed in ligneo vaſe coquitur, adhibitis ſilicibus ignitis, utpote, quæ ex lapidibus tartareum quid in ſe derivare, & ita labem contrahere poteſt. Anglicanam, *poddeloyle*

 dictam

dictam (quæ ſtatim ubi cocta eſt, urceis lapideis excipitur ſubere obturandis, & ita in hypogæo aſſervatur) itidem minus convenientem eſſe arbitror, cum nimium refrigeret, & ἐμφράξεις pariat. Noxium quoque eſt, & nervis exitioſum, tempore æſtivo cereviſiam, cantharis aut lagenis incluſam, aquæ puteanæ immergere, quæ per ſe frigida ſatis, vel glacie, aut ſale nitri iniecto frigidior redditur. Qui mos in Hungariâ adeò frequens eſt, ut & ruſtici meſſis tempore vinum glacie frigorificâ temperent, vel ſolis æſtu urgente glaciem ipſam in locis ſubterraneis (ſpecus eſt in Zepuſio, in quâ per hyemem aqua fluida, æſtate verò ita congelata eſt, ut refrigerandis poculis inde quoque glacies petatur) copiosè aſſervatam & regelatam ſitibundi ingurgitent.

Som-

Somno & vigiliis moderatè indulgeat, quippe ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γινόμενα, κακὸν, docente, Hipp. II. *aph.* III. Et quidem ſomnus moderatus, & iuſto tempore captus, viſceribus cibus eſt, ut idem Hippocr. VI. *epidemior. comm.* V. *text.* IX. tradit, immoderatus verò iure peſtis appellari poteſt, cum excrementis in corpore cumulatis, & ſuperfluis cohibitis, calorem nativum obtundat, eumque torpidum reddat. Nec etiam ſtatim à cibo ſumpto, ſed horis ad minimum duabus elapſis ſeſe conferat cubitum, niſi ſit ventriculo imbecilliore, vel aſſuetus mox adire lectum, ubi epulis exempta fames. Ita nec meridiatio licita eſt, niſi ſtomachi βραδυπεψία, & conſuetudo aliud iuſſerint. Vigiliæ nimiæ bilem & ſeroſos humores acuunt, ſpiritus ac

humidum radicale abſumunt, & ita homini ſua fata accelerant. Peſſimè itaque vitæ ac ſanitati ſuæ conſulit, qui integras ferè noctes ſtudiis conſumit, reddit namque ſeipſum ταχυθάνατον, & inter αὐτόχειρας verè ſuum profitetur nomen. Veneris caſtra raró adeat, & ſi omninò ab eius illecebris ſibi temperare poſſet, vellem ut illud κυάμων ἀπέχου (Spigelio teſtes κύαμοι vocantur, unde enatum putat iſtud Pythagoræ monitum, *lib.* VIII. *de human. Corpor. Fabric. cap.* XVI.) accuratè ſervaret æger, & nunquam Veneris ageret militem. Libidines namque, teſte Senecâ, pedum, manuum, articulorumque omnium depravationes adferunt, non ſecus ac nervorum torporem, tremoremque ebrietates, ac epulæ variæ cruditates pariunt. Hinc eos, qui ſemper (cum Plau-

Plauto loquar) enixè curant, ne ſint inteſtabiles, & quod amant, amant teſtibus præſentibus, malo huic ſæpiculè obnoxios eſſe novimus. Imò veneris uſus nimius humores non tantum ad infirmos præcipitat pedes, ſed & ſpiritibus corpus ita quandoque exhaurit, ut & repentinam intulerit mortem, quemadmodum de Cornelio Gallo, & T. Haterio legimus, quos inter uſum veneris abſumptos narrat Valerius Maximus, *lib.* IX. *cap.* XII. *p.* 290. In motu & quiete ita quoque ſe gerat, ne quid intertrimenti inde capiat corpus. Exercitium itaque paſtum antecedat, & hebdomadatim corpus, optimè prius evacuatum, bis exerceat, ad ſudorem uſque. Nihil enim utilius in depellendâ podagrâ, quam ſæpiculè ſudare, abſque virium deiectione, & mu-

tatâ

tatâ interulâ frugaliter prandere. Quod verò Capivaccius autumet *Conſil.* ccxxxii. caligas infra genu non eſſe ligandas, eò quod ἀνάδοσις illa faciat ad podagram inducendam, id nihil eſt, & facilè malo huic obviam itur, laxiore adhibitâ ligaturâ, vel etiam laxas braccas induendo, quæ in inferiore parte ſub genu (ut iam moris eſt apud variantem indumentorum gentem) irreligatæ prorſus habentur. Alvum ſingulis diebus conquiniſcens deiiciat, & ſi evacuatio aliqua naturalis ſuppreſſa eſt, advigilet, ut reſeratis viis illa revocetur, ac ſuperfluum educatur. Ad egerendas alvinas fæces illi, quibus ſegnior eſt facultas excretrix, ex ſale foſſili Tranſylvanico, aut Polonico, apud tornatorem ſuppoſitoria aliquot ſibi tornari curent, quæ ano intruſa dictam facultatem irritant, eidem-

eidemque ſuppetias ferunt ad excludendum ſulphur iſtud fætidum, cottidiè deponendum. Poſt uſum glandes eiuſmodi ablui, & reponi poterunt. Animi παθήματα proſcribat, quæ calidum nativum peſſundare, & humores accumulare queunt. Iram imprimis deteſtetur, cuius indoles πυρίπνοος corpus accendit, τὰ ῥευστὰ commovet, & ad deſcenſum invitat.

Viſcera nutricatui deſtinata roborentur, & quidem ventriculus & hepar. Huic negotio inſervire poteſt Tragæa Brunneri, cuius vires *Conſil.* LXXIII. *p.* 308. prolixè enarrat, & de quâ à cibo ingeſto tantum exhibet, quantum dimidio ovi putamine concluditur. Eius αὐτοχείδιος γραφὴ hæc eſt:

℞. *Semin. Coriandr. præpar.* ℥ vi.
anis.
fænicul.

Cina-

Cinamom. an. ʒ iij.
Cortic. aurantior. ʒ ß.
Nuc. Moſchat. ʒ i ß.
Calam. aromat. ʒ j.
Corallor. rubr. præpar. ℈ ij.
Sacch. roſat. tabulat. ℥ j.
Cand. alb. ℥ i ß.
M. F. Tragæa.

Pulvis quoque pepticus Cratonis, Digeſtivus Quercetani, morſuli Imperatorii, elixir propriet. Par. Extract. calam. aromatic. vel rotulæ ex eodem confectæ, aut ſimile quid, in conſtitutione frigidâ locum habere poſſunt. Huc facit etiam deſtillatum illud, quod à quibuſdam extollitur:

℞. *flor. roriſmarin.* ℥ xij.
Cinamom.
Caryaphyllo. an. ℥ ij.
Cubebar. ℥ i ß.
Zingiber. ℥ ß.
Spirit. vini rectificati q. s.

per

per dies tres infuſa deſtillentur in M. B. deſtillati liquoris ℥ ß veſperi & manè exhibeatur. Hoc deſtillatum etiam in curatione ægro propinari poteſt, corpore purgato, & partibus exterioribus liquore anodyno inunctis. Hepar ubi calidius eſt, conveniunt rad. cichor. condit. vel illarum conſerva, cui aliquid ſpecier. diatr. ſantalon, & diarrhod. Abbat. admiſcendum. Spigelius *de arthritid. p.* 87. nihil magis convenire arbitratur, quàm pulverem foliorum cichor. ſylveſtris, Maio menſe collectorum, & in umbra exſiccatorum, cuius ʒ j vel ℈ ij. cum iure pulli non ſaliti manè quatuor horis ante prandiũ, & veſperi ante lecti ingreſſum, cænâ vel neglectâ, vel parcè adminiſtratâ, ingerat æger. Hoc pulvere, duobus vel tribus vicibus continuis ſumpto, incipientes fluxiones

ceſſaſſe,

ceſſaſſe; & paroxyſmum breviori tempore duraſſe, vidit Spigelius. Spiritus Vitrioli hic quoque locum habet, quem Paracelſus *tom.* VI. *p.* 133. etiam in curatione, ipsâ, tàm intra, quàm extra adhibendum, commendat. Poſſunt etiam ægri ad acidulas proficiſci, quæ viſcera interna roborant, & generationem tartari impediunt. Has inter Spadanæ extolluntur, in diſtrictu Leodienſi, habenturque ibidem quatuor diverſi fontes, Savenirius, Pouhontius, Geronſter, & Tonneletius. *Savenirius* à pago Spa orientem verſus ſeiunctus eſt, rubricâ ſeu ferri matre, ochrâ, ære, ſulphure, vitriolo, nitroque gaudens. *Pouhontius* in pago ipſo ſitus, ac ferri, æris, plumbi, chalcanthi, ſulphuris, aluminis, nitri, ceruſſæ viribus imbutus. *Geronſter* Savenirium in multis ſuperans ac

horæ ſpatio meridiem verſus à pago diſtans, chalybis viribus maximè inſtructus eſt. *Tonneletius* inter Saveniriumn & Pouhontium ad latus deflectens, vitrioli & ſulphuris minus, plus ſalis nitri obtinere creditur. Ex fontibus hiſce Geronſtrum ac Savenirium eligat, eorumque aquas, ſudo non pluvio cœlo, & quidem æſtate & autumni initio, plenis cyathis aſſumat, uſum illarum aliquandiu continuans. Ita viſceribus ſuum robur ſenſim redibit, obſtructiones reſiduæ expedientur, ac humor ſeroſus partim per alvum, partim per urinam & ſudorem evacuabitur. Hoc tamen accuratè notandum, ne podagricus ad uſum dictarum acidularum admittatur, antequam corpus fuerit purgatum, quippe metus eſt, ne ſaburratum, & humoribus affluens corpus, aquis ebibitis turbetur, &

mate-

materiæ copia ad infirmos pedes ablegetur, quemadmodum evenit Canonico cuidam Namurcenſi, referente Henrico ab Heer Tungro, *in Spadacren. cap.* IX. qui purgationem negligens, ſtatim ad aquas gutture anhelo prorupit, & ita podagram & chiragram, aquarum ſequiori uſu ſibi accerſivit.

Subsec. II.

Vt tartarum exturbetur.

Collectus in corpore humor, antequam ad pedes ingreditur iter, variis modis evocatur, nimirum venæ ſectione, emeticis, catharticis, hydropicis, & iis quæ per ἄδηλον διαπνοὴν ſuperflua educunt.

Vere itaque & autumno, quibus temporibus τὰ ποδαγρικὰ ut plurimum moventur ex mente Hippoc. VI. *aphor.* LV. ſi is, qui à podagræ im-

impetu ſe tueri velit, πολυαιμίᾳ laboret, alvo prius clyſtere deiectâ, venam brachii ſibi tundi, & ſanguinis, quantum ſit ſatis, evacuari curet. Nam etſi antiquitùs, venâ incisâ, ſanguinis emiſſio ignominioſa cenſeretur, ut militaris animadverſio in milites improbos, teſte Agellio *lib.* x. *noctium Atticar. cap.* IIX. *p.* 351. noſtro tamen & anteceſſorum ſeculo ignominioſa haut exſtitit, ſed potiùs inter decantata plurimorum morborum remedia ſemper fuit habita. Ita in noſtro affectu uſque & uſque laudatur; ſi æger ſit plethoricus, ſcribitque Celſus *ſanguinem ſemel miſſum in arthritide annuam promittere ſanitatem.* Nonnulli etiam προφυλάξεως causâ ſingulis menſibus venas ad pedum pollices ſecant, idque aliquoties repetunt. Alii plantis pedum in interlunio quovis menſe

cucur-

cucurbitulas ſine ſcarificatione affigunt, refertque Sennertus, ſe noſſe virum nobilem, qui ſolo ferè harum uſu podagram præcavet. Verùm enimverò an in quovis ſubiecto id experiri liceat, equidem in crepero res eſt, cum ex appoſitione harum cucurbitularum materia copioſiùs allici poſſit. Paracelſus *tom.* x. *lib.* I. *archidox. Magic. p.* 328. plantas pedum, & reliquas partes dolore affici ſolitas, Lunâ creſcente, quovis octiduo ſemel, ſcarificari, & poſtmodum locum ſcarificatum unguine ſympathetico ad ignem accuratè inungi iubet. Unguentum tale eſt: Sumatur ſanguis hominis podagrici, ſive ſcarificatione ſive venæ ſectione prolectus, ac ægro inſcio in B. M. ter deſtilletur, igne mitiori. Poſtea:

℞. *Dicti liquoris* ℥ vij.

axung.

axung. human.
urſi,
Succi ſedi maior, an. ℥ j.
Ol. roſacei.
Sapon. Venet.
Medull. bovin. an ℥ ß. M.

In ſartagine cupreâ coquantur ad conſiſtentiam unguenti, materiâ continuò ſpatulâ agitatâ. Unguentum hoc ex mente Paracelſi, podagram novem hebdomadarum ſpatio curans, quò annoſius, eò melius eſſe creditur, vireſque ſuas frigido expoſitum loco, integrum decennium ſartas tectaſque ſervare dicitur. Alias quoque venas ratione προφυλάξεως tundendas eſſe cenſet Paracelſus, de quibus videatur ipſe, *tom.* V. *lib. de phlebotom. tractat.* V. *p.* 125. Aëtius *cap.* XXIV. ad præſervandum aliquem à podagrâ, varicum quoque, ex ſententiâ Ruffi, proponit exciſionem, cuius bene-

beneficio, ſanguine intercepto, podagram haut ampliùs excitatum iri cenſet. Verùm cum varicum extractionem partes adiacentes nutrimento priventur, & contabeſcant, conſultius eſt, remedium hoc contemptui expoſuiſſe, quam tentaſſe.

Qui ſunt *εὐημεῖς*, craſsâ cervice ac pectore amplo, quotannis ſemel aut bis evomant, ſyrupo benedicto, vel croco metallorum cum tartaro parato, vel etiam vitriolo vomitivo, aut coagulo aſari aſſumpto, ita namque ſaburra humorum egregiè educitur, & motu contrario eidem conciliato, à partibus pedum infirmis avertitur. Mercatus *tom.* III. *lib.* IV. *cap.* XIIX. *p.* 436. ter quaterve in menſe ante tempus, quo natura adſueſcit dolores excitare, vomendum eſſe iubet, & quidem, ubi ventriculus,

&

& prima corporis regio, huic malo principium præſtant. Verùm toties repetitæ vomitiones etſi utiles videantur, tamen ne ventriculus inde lædatur, & poſtmodum largior ſit in cumulandis humoribus tartareis, præſtat, ut parciores ſimus in excitando vomitu.

Cui emetica ſordent, purgantibus utatur, maximè circa Æquinoctia & Solſtitia, in quem finem Mercatus *l. c.* terebinthinæ uſum cum rhabarbaro commendat, potiſſimùm ubi ſtomachus & prima corporis regio impuritatibus oppletur. Crato, trium Impp. Medicus, *Conſil.* CCXXIII. has præſcribit pilulas:

℞. *terebinthin. cypr.* ℥ ß.
Coq. *in aquâ malv.* donec albeſcat, huic adde
Rhabarb. opt. ʒ iij.
pulv. chamæpith.

H *ſuccin.*

ſuccin. alb. an. ℨ j.
ſucc. liquirit. ℈ j. M.

Fiant pilulæ mediocres, polline cinamoni involvendæ. Ex his capiantur N. xv. horis duabus ante prandium: poſt deglutitas autem pilulas ſerum bibat caprinum, in quo decocta ſit betonica, ac ſuperingerat ſacchari roſacei tantum, quantum cochleari capitur. Mihi electuarium Caryocoſtinum magis arridet, ſcribitque Bayrus *lib.* 1. *pract. diſtinct.* XIX. *tractat.* 1. ſe podagrâ ſæpius affligi ſolitum, uſu electuarii viginti quinque & plures annos, fuiſſe præſervatum. Deſcriptio eius hæc eſt:

℞. *hermodactyl. albor.* à cortice ſuperior. mundator.
Diagryd. an ℨ ij.
Coſti.
Cymini.
Caryophillor.

Zin-

Zingib. an. ℨ j. M. F. pulvis. Doſis drachma una, vel paulò minus: Arcanum Corallinum, & pulverem arthriticum ex hermodactylis, oſſibus humanis, & id genus paratum, dilaudant alii, quibus in conſtitutione humidiore, Mercurium ſublimatum dulcem) quem Michaël Maierus *in civitat. corpor. human, cap.* IV. *p.* 65. iniuſtè deteſtatur, Aurelium ſuum pulverem interim commendans) pulverem catharticũ Mercurii, panacæam Mercurii, & roſam mineralem ritè præparatam & dextrè exhibitam; in conſtitutione ſicciore pilulas antimoniales, per ſeceſſum ſolùm purgantes, addimus. Extractum quoque diacatholicum, dacrydion roſaceum, violaceum, mechoacannæ aut gialapæ extractum, pilulæ helleborin. ſeu antipodagricæ Quercetan. diatartarum

ſolutiv. Q. & alia uſurpari poſſunt. Quæritur autem hîc, *utrum Tartarus vitriolatus, & cremor tartari, per ſe exhibenda ſint in principio, corpore vitioſis humoribus referto?* Reſpondeo cum Barthio in Beguin. *lib.* 11. *p.* 692. Cremorem tartari, ac tartarum vitriolatum propter eximiam aciditatem valdè diuretica eſſe medicamenta, ideoque abducere ſecum humores craſſos, ſibi in itinere obvios, ad renes & ureteres, in quibus oppilationes excitari poſſunt. Ubi verò tartari ac ſeroſi humoris huberior eſt proventus, ac continuata generatio, velim, προφυλάξεως causâ, non tantum vere & autumno, ſed & ſingulis menſibus, medicamento leniter evacuante illa ſubduci. Catharſi peractâ natura confirmetur magiſterio perlarum, à Riverio, Regis Galliæ Medico, parato, vel etiam

etiam confectione alkermes, &c.

Sudorifera etiam plurimùm conferunt ad præcautionem, humoribus ſeroſis à centro ad circumferentiam propulſis, & per ipſos poros ſenſibiliter evacuatis. Hinc Crato *Conſil.* CCXL. expreſsè ſcribit. *Docti Medici omnes ab experimentis didicerunt, ea corpora, quæ multum urinæ emittunt, & ſudant frequenter, minùs à podagrâ tentari: in quibus verò illa duo excrementa, ſudor, inquam, & urina detinentur, ii adhunc affectum maximè proclives ſunt.* Raſuram itaque cornu cervini, in petiâ ligatam, potui immerſit Crato, ac deprehendit, eam & urinam provocare, & corpora ad ſudorem diſponere, ſi præſertim manè toralibus ſe muniant ægri, ac ita membra foveant. Hoc qui fecerint, eos à podagrâ ferè liberos fuiſſe narrat. Raſuram quo-

que illam aliis permiſcuit rebus:

℞. *Cornu Cervi crud.* ℥ j.
Cerv. uſt.
raſur. ebor. an. ℥ ß.
oſſ. de cru. bovin. ʒ ij.
Corallor. rubror.
albor. an. ʒ j.
Cinamom. ʒ j ß.
Sacch. alb. ℥ ij. M. F. pulvis.

Sumatur de hoc pulvere, tribus ante prandium horis, quantum cochlear poteſt capere, & quidem Vere, æſtate, & autumno. Aliàs ad ſudorem movendum, decoctum ligni Guaiaci prædicat Crato, ſcribitque *Conſil.* CCXLVII. hoc remedio non modò multos podagræ reſtitiſſe, ſed in univerſum ab ea ſeſe liberaſſe. Propinari autem non debet iis, qui ſunt hepate calidiore, & habitu corporis ſicciore, vehementer enim exſiccat, hepar ulteriùs accendit, ac humidum radicale

dicale abſumit, crebrò exhibitum.

Quæ partim ſenſibiliter, partim inſenſibiliter per poros cutis τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα humoris ſeroſi expellunt, varia ſunt, & inter ea τὸ πρωτεῖον facilè obtinent (1) *extractum ſolis tranſparentis*, ab Hartmanno & Hamero Poppio deſcriptum, quod à ʒ j. ad ʒ iij. aſſumptum, ſudorem movendo ſanguinem à tartareâ fæce egregiè depurat. (2) *pilulæ antipodagricæ Hartmanni*, quarum deſcriptio exſtat *in clavi & manuductione in libros Paracelſi* Iohannis Rhenani, quàm *diſſertationi ſuæ Chymotechnicæ, ſub titulo ſolis è puteo emergentis editæ*, ſubiunxit, *p.* 18. 19. Galenus *de theriac. ad Piſon. cap.* XV. non modò in declinatione paroxyſmi podagrici, ſed & præſervationis loco, theriacæ uſum frequentem eſſe iubet. Non tamen in tantâ deglutiatur copiâ, in quantâ

eam commendat Campalongus, qui *lib. de arthritid. cap.* LVII. *p.* 71. theriacæ, mithridatii, & ſalis theriacalis doſin eſſe ſtatuit à ʒ v. ad unciam integram. Horatius Augenius *tom.* II. *epiſt. & conſult. medicinal. lib.* XII. *epiſtol.* V. *p.* 295. καταπότια quædam vehementer celebrat, dicitque eſſe medicamentum tutos à podagrâ reddens, ſi eo nec intemperantes, nec incontinentes utantur:

℞. *betonic.*
myrrh. el.
aiugæ.
rad. gentian. an. ʒ j.
pimpinell.
aloës.
Chamædr. an. ʒ ij.
Croc. oriental. ʒ j.

in pollinem redacta excipiantur melle roſato, vel ex maſsâ conficiantur pilulæ ciceris magnitudi-

ne,

ne, cum ſ. q. aquæ ſalviæ. Ex his ſeptem deglutiantur, toto Veris tempore ſingulo quatriduo, reliquo menſe bis aut ter eas ſumpſiſſe ſufficit. Spigelius *de arthritid. p.* 87. hoc medicamentum ſuam antidotum podagricam nominat:

℞. *troch. de viper.*
fol. centaur. minor.
Chamæpith.
betoni. in umbra ſicc. an. ℥ j.
Chamædr. ℥ ij.
rad. gentian.
ariſtol. rotund.
pæoniæ.
bardan. an. ℥ j.
baccar. laur.
myrrhæ.
rhabarbar. el.
ſpic. nard. an. ℥ ß.
caryophill. ʒ ij.

in pulverem redacta ſerventur in vi-

tro, vel cum melle deſpumato miſceantur. Pulveris exhibet ℈ j, opiatæ verò ʒ j. hauſtu aquæ communis tepidæ ſuperingeſto. Inter vetuſtiores Aëtius *tetrabib.* III. *ſermon.* IV. *cap.* XLVII. antidotum, ex centauriis confectam, arthriticis adeò ſalutarem affirmat, ut multi, per annos quindecim podagrâ correpti, ipſius uſu convaluerint:

℞. *Comar. centaur. minor.*
rad. centaur. maior.
trixagin.
gentian.
ariſtol. rotund. an. q. s.

Contuſa & per incerniculum traiecta miſce. Alii alia podagrica tradidêre medicamenta, de quibus Autores conſulantur. Genuenſes Carolo V. Imperatori decoctum chamædryos (cuius extractum haut inferius eſſe cenſeo) inſigniter com-

commendarunt: ſcribitque Solenander, quoſdam decocto hoc, poſtquam dies ſexaginta bibiſſent, penitus fuiſſe liberatos, cum antea non ſolùm pedum, ſed & manuum articulos iſto morbo haberent diu occupatos. Decoctio, eiuſque uſus legantur *Conſil.* XXV. *ſection.* IV. *p.* 419. & *Conſil.* I. *ſect.* V. *p.* 437. Mallem tamen, ut in parando apozemate, vini loco, vel hydromel, vel cereviſia ſumeretur, ita namque tutior evaderet medicina. Empiricus quidam, Rhumelius dictus, decoctum ſequens magnates quoſdam, & alterius ſortis homines, à podagra ſervaſſe immunes ſcribit:

℞. *herb. gamandrææ* (*Gamanderle.* ipſe habet, quam herbam Teucrium ſpurium eſſe volunt nonnulli) Mij.
Margar. præpar. ʒ ij.

rhabarb. opt. ℥ ij.
vini rub. ℔ iiij.

Coquantur in olla benè oblutata. Operculum fermento affirmetur ollæ) horam ferè integram, poſt refrigerata & per linteum traiecta in loco frigido aſſerventur uſui. De hoc apozemate verno tempore, menſe Maio, tribus ante prandium horis, & quidem ſingulis diebus, optimum hauſtum ſumat podager; Autumno, toto menſe Septembri, iterum tantundem capiat, poſt meridiem aliquot guttas auri potabilis ſuperingerendo. Ingratus decocti ſapor, vel ſacchari candi, vel ſyrupi violar. additamento corrigitur. Mallem tamen colaturæ demum perlas præparatas addere, quàm cum ſpeciebus eaſdem decoquere. *Potabile aurum*, cuius uſum ſuadet Rhumelius, ſubſcripto conficitur modo: ℞. Mercurii vivi

benè

benè depurat. p. vj.limat. auri per antimonium fuſi p. j.F. amalgama, ponaturq; in vas ſublimatoriũ,ſublimationem aliquoties inſtituendo, donec aurum, à Mercurio exuſtum quaſi, in alcool abeat. Pulveri huic impalpabili in phiolâ affundatur acetum deſtillatum, ad trium digitorum eminentiam, phiola Hermeticè ſigillata igni decenti admoveatur, quo facto, vegetabilis ille ſtruthio rubicundiſſimo tingetur colore. Menſtruo colorato depleto, ac reſervato, aliud acetum affunde, ſimili colore tingendum, idque toties repete, quoties fuerit neceſſum. Coniuncta iam menſtrua in B. deſtillentur, remanente in vaſis fundo auri eſſentiâ. Hæc eſſentia edulcorata igne urgenda eſt, ut per retortam exſpuat laticem quendam potabilem; qui humidum radicale ipſius auri exhibere

bere putatur. Huius liquoris partibus decem, adiice auri optimè calcinati, ſeu in volatilem calcem redacti, partem unam, & in phiolâ benè obturatâ mixturam illam leni igne digere, poſt per chartam emporeticam traiectam aſſerva, habiturus aurum potabile, in expurgando & inſtaurando corpore humano, à quibuſdam decantatum. Marrubium aquaticum etiam conferre aiunt, refertque Solenander *p.* 440. in Italiâ ſe in quodam vetuſtiſſimo manuſcripto legiſſe, quod ſuccus marrubii, menſe Martio, Luna decreſcente collecti, & vino albo irrorati, expreſſus, ac triduo bibitus, hominem integrum annum immunem reddat à podagra. Chamæpithys quoque, ariſtolochia utraque, radic. aronis, gentianæ, artemiſiæ, aſtacorum lapides, oſſa pedum humana calcinata,

cinata, & id genus ab Autoribus extolluntur. Superſtitioſum extat remedium apud Trallian. *lib.* XI. *p.* 199. de hyoſcyamo ſeu alterco, quod ibidem videatur.

SUBSEC. III.

Vt articuli roborentur.

PEdes infirmi tempore, quo vindemiant, immergantur vinaceis, à torculari adhuc calentibus, vel muſto calido calefactis, & quidem manè per quindecim dies, quo fotu oppidò pedes roborantur, iiſque calor quaſi poſtliminiò redit. Hoc remedium Crato cuidam communicavit, & inſigni ἀντιδώρῳ ab eodem donatus eſt, eò quod ab iſtius uſu planè convaluerit. Emplaſtrum diachalciteos ſeu diapalmæ apprimè etiam commendatur, quod non ſolùm podagris,

gris, ubi dolores intenſi non ſunt, quovis tempore conducit, verùm etiam extra paroxyſmum adverſus rheumatum vitia optimum medicamentum eſt, ac ſpe maiora frequenter præſtat, ut habet Galenus *lib.* I. *de compoſit. medicament. ſ. genera cap.* IV. Solenander itidem dicto emplaſtro mirè favet, ſcribitque ſe noviſſe quoſdam, qui frequenter podagræ paroxyſmis tentati, poſtmodum uſu continuo emplaſtri, & purgationibus per intervalla aſſumptis, quinquennium integrum ab iſtis doloribus fuêre liberati. Vide *Conſil.* XIX. *ſection.* I. *pag.* 78. *Conſil.* XXIV. *ſection.* IV. *p.* 406. *Conſil.* XXV. *ſection.* IV. *p.* 414. 424. 427. *Conſil.* I. *ſection.* V. *p.* 440. Uſus emplaſtri hic eſt: Sutor, adhibito ægri calopodio, conſuat ex vulpina aluta, eaque tenui, calceos hos emplaſtro obductos,

ductos, ac pedibus aptatos, continuò geſtet podager, vel cubitum ſe conferens exuat, rurſumque manè induat. Thermæ Wiſbadenſes, olim Marciatæ dictæ, ad pedum articulos roborandos etiam utiles eſſe cenſentur, conſtantque non ſolùm ſulphure, alumine, & modico ſalis petræ, ut vult Solenander *pag.* 415. ſed etiam vitriolo ac tartaro. Vitriolum namque ſubviride parietibus balnei manifeſtè adhærere conſpicitur, ipſis vero canalibus, per quos tranat aqua, tartarum quoddam rubrum accreſcit, equiſonibus nimioperè expetitum. Circa thermas haſce παραφυσικῶς quæritur, quî fiat, quod ovis in aquam (naturaliter ita fervidam, ut gallinæ immerſæ deplumari poſſint) coniectis, vitellus prius induretur, tardiùs verò albumen, ut aliquoties Wiſbadæ experimento deprehendi? Pedi-

Pediluvium quoque ex acidulis Schwalbacenſibus hauſtis ex fontibus, quos *Prodelbrunnen* appellitant, multum conferre arbitror, cum & illæ mineralia ſecum vehant, quibus articuli imbelles animari, ac reliquiæ materiæ morbificæ diſcuti poſſunt. Tanta autem vi penetrante ac diſcutiente pollent aquæ illæ calefactæ, ut mihi grave fuerit, quadrantem horæ in iiſdem commorari, quemadmodum novit Robertus Stuard, militum Tribunus, quocum acidulas illas olim viſitarem. Paracelſus *tom.* VII. *de balneis naturalibus tract.* V. *p.* 181. thermas Piperinas extollit, & ex iiſdem balneum conficit, ſequentibus temperatum:

℞. *Vitrioli* ℔ j.
Salis gemm. ℔ ß.
dictar. thermar. q. s. M.

Bal-

Balneo hoc integrum novendium utatur æger, quo elapſo, ſubſcriptis balnei virtus exaltetur:

℞. *Fol. hellebor. nigr.*
ſenæ an. ℔ j.
fabar.
lentium an. ℔ iiij.

in ſuperiori balneo decoquantur, decocto verò aliquoties inſideat podager, ſingulis ſeptimanis convenienti cathartico aſſumpto. Eodem balneo etiam tempore curationis uti poterit æger, dolore ceſſante, pedibus verò ex infarctu materiæ tumeſcentibus. Nec tantum Piperinæ id præſtant, ſed & aliæ ſunt, quæ eandem conferre poſſunt opem, quas inter celebrantur Thermæ Carolinæ in Boiohęmia, à Carolo IV. nomen ſortitę, aluminatę ac ſulphureę naturę: Badenſes in Auſtria, milliaria quatuor Viennâ diſtantes, multum ſulphu-

ſulphuris, minus nitri, ac aluminis modicum habentes. Embſenſes ad Lanum fluvium, chalcanto, ſulphure, alumine, ac pauculo nitro conſtantes: Badenſes ad oppidum Baden, inter Rhenum & Hercyniam ſylvam, ſale copioſo, alumine, ac ſulphure modico inſtructæ: Aquiſgranenſes in tribus locis exiſtentes, quas inter balneum primum, D. Cornelii appellationem habens, bituminoſum eſt: alterum Imperatoris balneum dictum, ſulphuratæ naturæ arguitur: ac tertium in pago Borget, dimidium milliare Aquiſgrano diſtans, ſale atque alumine abundat: Landecenſes in comitatu Glacenſi, inter Boiohæmiam & Sileſiam, cupreæ participes mineræ: *Hirſchfeldenſes* in Sileſiâ, elegantiſſimas itidem variorum mineralium virtutes ſecum vehentes, quarum ope

cer-

cervus claudicans olim reſtitutus, iis nomen indidiſſe creditur. In Hungariâ, haut procul Varadino, thermæ D. Ladiſlai, ut & in Tranſylvaniâ, milliarium ferè trium itinere ab Albâ Iuliâ, aliæ habentur thermæ, quarum uſum maximè in declinatione morbi, podagroſis eſſe convenientem, mihi narrarunt ibidem incolæ. Poſſunt etiam luta naturalia ex eiuſmodi balneis pedibus applicari, præſertim quæ præter exſiccandi vim, leniter emolliunt ac diſcutiunt, quale ob bituminoſam ſuam virtutem creditur eſſe lûtum balnei D. Bartholomæi in agro Patavino, quod hoc nomine podagricis à quibuſdam commendatur. Foveæ quoque Aponenſes agri Patavini impensè exſiccant, in quas nonnulli partes affectas immittunt, vaporeſque adſcendentes excipiunt. Nobis verò,

rò, acidulis & thermis (quas Hana primitùs, notante Hieronymo, inveniſſe dicitur, *Geneſ.* XXXVI. 24.) deſtitutis, conſimiles pedum lotiones parare integrum eſt, ex ſulphure, vitriolo, alumine & ſale petræ, quibus plantæ convenientes, & ramenta ligni iuniperini addi poſſunt. De alumine dubitant aliqui, utrum illud admiſcendum ſit aliis medicamentis, ad diſcutiendam humoris podagrici mineram, pedeſque roborandos. Guilhelmus Fabricius *obſ. Chir. Cent.* V. *obſ.* LXXXIII. *p.* 265. illud improbat, cenſetq; dolorem arthriticũ aluminis uſu exacerbari, cũ materia morbifica, ad inſenſibilẽ tranſpirationẽ præparata, ab eodẽ ad loca nervoſa iterũ propellatur, partibus exterioribus cõſtrictis nonnihil. Quod autem alumen podagricis adverſiſſimũ ſit, proprio ſuo exemplo probare deſu-

deſudat. Scribit namque ſe tam in ſeipſo, quàm in aliis ſemper cum ſucceſſu uſum eſſe ſacculo, betonica, iva, arthetica, primula veris, abſinthio, roſis, & granis iuniperinis oppleto, in aquâ cocto, ac ſæpiùs impoſito: quibus herbis ubi ſemel addidiſſet alumen, mox ſecutum eſſe dolorem, primò gravativum, poſteà acutum, cumque ita auctum fuiſſe, ut ſacculo abiecto, anodyna iterum applicare habuerit neceſſum. Verùm enimverò alumen tempore adhibitum, arthriticis neutiquam adverſiſſimum eſſe reor, nam etiamſi Fabricio, ab admoto ſacculo, cui nònnihil aluminis admiſcebatur, dolores evigilarint, non tamen arbitror, id alumini acceptum eſſe referendum, ſed potiùs herbis ipſis calidis, quæ toties adhibitæ humores tandem, in corpore adhuc reſiduos,

duos, ad imbecilles pedum articulos attraxerint, id quod ex dolore gravativo (qui novum materiæ affluxum indicare videtur) in principio oborto, coniecturare licet. Corpore itaque perfectè depurato, in declinatione morbi, ut & ratione præcautionis, haud mali quidpiam metuendum eſt ab uſu aluminis crudi, cum laxiores pedum articulos adſtringendo & exſiccando confortet, & inſimul, quod reliquum eſt noxii, diſcutiat. Quod autem Fabricius exiſtimet, alumen per accidens ſaltem, poros conſtringendo, & calorem concentrando, calefacere, in eo virum tantum graviter hallucinatum eſſe mihi perſuadeo. Quippe alumen, maximè uſtum, ulceribus inſperſum, non tantum humiditatem eorum abſorbet & exſiccat, ſed & putridam carnem erodente

ſua

ſuâ virtute conſumit, & aufert. Imò in ipſo alumine igneus latitat ſpiritus, qui ſtillatione in ventrioſum recipiens propulſus, cum acido vitrioli latice meritò certare poſſit. Hinc novi quendam, qui in defectu ſpiritus vitrioli, aluminis ſpiritu utebatur, eundemque loco vitrioli ſpiritûs imperitæ divendebat plebi. Præterea alumen, artis cultro diſſectum, medicinam arthriticam tàm inſignem exhibet, ut iure dixeris, in iſchiade eâdem haut generoſius dari medicamentum, quod & dolorem mulcere, & materiam morbificam diſcutere æquè poſſit. De hoc Arcano aluminis dulcis, legatur Wurzius *tract.* III. *Chirurgiæ*, *cap.* XXIII. *p.* 594. & Hartmann. *in practic. Chymiatr. p.* 235. ubi aluminis ante ambulonem præparationem, quam alter reticuit, ingenuè communicat.

catur. Andernacus *in dialogo ſecundo de balneis, ſeu aquis medicatis*, hoc ποδόνιπτρον multis inſigniter profuiſſe traditur. Lixivio ex cineribus fagi parato, ac diligenter colato, admiſce tantundem vini, & aluminis ℥ij, calefiant in fictili vitreato citra ebullitionem. Poſt manè & veſperi ante cibum, pedes tàm altè immerge, ut aqua ſaltim ſupra talos exſtetur. Solenander dilaudatur muriam fungi iſtius rubentis, quem radicibus quercus adnaſci, ac ὑποδρυῶν appellari novimus. Conficitur autem muriam, fungum, in ſchidiâ diſſectum, cum ſale vulgari ſtratificando, ac in hypogæo liquorem colligendo, quem partibus roborandis poſtea affricatur. Legatur *Conſil.* XXIV. *ſection.* IV. *p.* 400. *&* *Conſil.* XXV. *p.* 415. 424. 427. Muriæ loco etiam hoc linimento fuit uſus:

℞. *Ol.*

℞. *Ol. omphacin.* ℥ ij.
maſtichin. ℥ j.
ſalis torrefact. ʒ ij.
bol. Armen. ʒ iij.
ſang. dracon.
hypociſtid.
thur.
Maſtich. an. ʒ ij. ß.

exactè levigata miſceantur. *Conſil.* XXIV. *ſection.* IV. *p.* 406. Paracelſus *tom.* VII. *lib.* I. *de rebus naturalib. cap.* IV. *p.* 87. itidem podagricis commendat muriam (*die Sultz*, quæ tantâ ſalis copiâ inſtructa eſſe debet, ut ovum iniectum ſupernatet) ad robur pedibus conciliandum, eorumque ὑγρασίαν οἰδηματώδη abſumendam; ſuadetque præterea obeſis, & inſigniter humidis, corporis extenuandi causâ, ut balneo, ex muriâ confecto, toti inſideant, & ita ſæpiculè balneare aſſueſcant. Verùm enimverò, quamvis balnei

 huius

huius uſu habitus corporis firmetur (ob quam cauſam veteribus ex utero materno recens excluſos infantulos confeſtim aquâ ſalsâ abluere mos erat) humiditas peccans exſiccetur, αἱ ἐπ' ἄκρον εὐεξίαι corrigantur, atque ita tumida & periculoſa corporis moles pedetentim deſideat, non tamen in uſum trahenda eſt eiuſmodi balneatio, antequam corpus optimè ſit depuratum, & ab humoribus vitioſis liberum. Deinde muria illa ſale ita temperetur, ne corpus incingente ſuâ tunicâ exuat, idque deglubat, veluti lixiviũ ex cineribus, *pottaſch* dictis, factitare conſuevit. Sic novi civem quendam, morphæâ ſeu puſtulosâ laborantem facie, qui comptoriæ ſtudens arti, ac conſilio imperitè medicantis vetulæ uſus, lixivium forte naſo geniſque emaculandis adpoſuit, ſibique integram fa-

faciem excoriavit, & eam multis modis fædiorem reddidit. Veteres probarunt frictiones, ſale ac olivo invicem commixtis, inſtitutas. Omnibus enim ſecundùm Aëtium *ſermon.* IV. *lib.* III. *cap.* XXI. qui hoc modo fricantur, inſitus calor augetur, quod præter naturam eſt, diſcutitur, excrementa conſumuntur, & affecta membra roborantur, ut dolori amplius non ſint obnoxia. Quod verò oleum iſtud ſalitum egregiâ diſcutiendi virtute polleat, etiam ex Græcorum conſuetudine colligere fas eſt, qui vino madentes, & planè deliros, oleo caput perungebant, ſale admixto, ceu ſingulare id foret adverſus crapulam remedium. Tempore autem eiuſmodi frictiones adhibendæ ſunt, dolore ſcilicet intermittente, in declinatione morbi, aliàs enim uſurpatæ, vi ſuâ ex-

ſiccatoriâ, & emplaſticâ, cutem exſiccant, eiuſque poros quodammodò occludunt, ut evaporanti materiæ exitus peniſſimè omnis præcludatur, & dolori urgenti calcar aliquod addatur. Ubi itaque cruciamenta evanida ſunt, & nihil reliquum, niſi ut imbecilla partium laxitas confirmetur, utile erit, ex mente Aëtii, quolibet die, manè & veſperi, idque durante vitâ, robore exutas partes oleo ſalito perfricare. Frictiones autem inunctionibus præmittantur, quò virtus olei ſaliti intrò deferatur, aliàs nulli aut planè exiguo erit adiumento utentibus, cum oleum viſciditate ſuâ obſtruat, ſal verò ſiccando adſtringat. Paratur autem oleum ſalitum in hunc modum: ℞. *Salis benè toſti* cochl. ij. contuſis in mortario affund. *ol. commun.* ℥ v. miſcean-

ſceantur & ſerventur ad illinitionem.

ARTIC. II.

Curatio.

SUBSECT. Prima.

Indicationes, & evacuantia.

Præſervatione abſolutâ, reſtat Curatio, quæ iam tradenda. Podagra itaque cum ex defluxu utplurimum ſua natalitia habeat, allaborandum quò materia, quæ eſt in fluxu & tendentiâ ad partem affectam, revellatur, evacuetur, & dolori, ut urgenti ſymptomati, quod rationem cauſæ induit, obviam eatur. Febris, ſi qua adeſt, refrigerantia, tumor diſcutientia, pars affecta confortantia indicat. Tophi autem reſolventia, & evacuantia expoſtulant, partis verò ſo-

luta unitas, quæ rurſus ad σύμφυσιν ducenda, glutinantia & conſolidantia requirit.

Principiò igitur, dolore ingruente, ſi ſanguis in corpore unà cum ſero efferveſcat, & influxum largiorem minetur, præmiſſo, ſi lubet, ad deſtercorandam alvi latrinam, clyſtere, vel ſuppoſitorio, vena brachii incidatur, ut ſanguis revellatur, aliquota eius pars evacuetur, atque ita humorum ebullitio, & efferveſcentia compeſcatur. Et maximè venæ ſectione opus eſt, ubi malum hoc cum inſultu febrili hominem invadit, & quidem plethoricum, tum namque ſanguine miſſo ſynocha febris, quâ ſtipari ſolet podagra, plerumque in primâ ſuffocatur herbâ, vel etiam mitior redditur, materia verò, ad pedum articulos iter meditans, imminuitur, & à parte affectâ avertitur.

Ubi

Ubi verò nec calor febrilis, nec humorum ebullitio, nec plethora adeſt, rectiùs venæ ſectione omiſsâ cathartica in uſum trahimus. Et quanquam Mercatus *tom.* III. *lib.* IV. *cap. ultim. p.* 441. in vitioſorum humorum redundantia, malo adhuc in principio & augmento exiſtente, purgandum eſſe penitùs neget, ſcribatque, ſe fidiſſimo experimento obſervaſſe, tutiſſimum & maximè rationi conſonum eſſe, tardiùs uti purgante pharmaco, tamen hæc ſententia admitti non poteſt. Nam quod dicit, multos eorum, qui medicamentum ſumpſerunt, gravioribus doloribus impetitos, & affectionem, quæ quadrageſimo die finienda erat, longè diutiùs fuiſſe protractam, id non ſimpliciter purgantibus attribuendum, ſed potiùs ſiniſtræ eorum adminiſtrationi, quod ſcilicet in iuſtâ doſi

non fuerint exhibita. Platerus *tom.* II. *prax. lib.* III. *cap.* XVI. *col.* 595. mitiora quidem indulget, à valentioribus tamen in dolorum acceſſionibus abſtinendum, & demum in morbi declinatione ad validiora progrediendum eſſe ſtatuit. Verùm enimverò cauſam non video, cur in principio paroxyſmi, vel etiam imminente eo, paulò fortiora (μοχλικὰ καὶ δραστικὰ illa deteſtor, quæ naturæ vires diſſolvunt, & ad incitas redigunt) non ſint exhibenda. Nam quod prætendunt, adhibitis fortioribus humores concitari, & ita anſam dari, ut ἀθρόως deorſum ferantur ad partem affectam, id nihil eſt, & veriùs de mitioribus aſſeritur, utpote quæ plus commovent, quàm vacuant. Præterea ubi eiuſmodi propinantur medicamenta, plerumque podager κλινήρης, & in lectulo decumbens,

pedes

pedes altiori exponit loco, vel etiam Medicus faſcias ſeu ταινίας defenſivas ſupra genua applicat, & ita præcavet, ne materia deorſum ruat, & dolorem intendat. Faſciæ autem, ſeu lintea triplicata, decocto alicui immerguntur, & circumcirca calidè applicantur:

℞. *aceti optim.* ℔ ij.
acaciæ.
nuc. cupreſſ.
granor. myrt. an. q. s. contuſa ebulliant: Colaturæ adde.
aluminis
vitriol.
ſalis an. M j. iterum coquantur.

His accedit, quod plurimi à paulò fortioribus exhibitis ociùs convaluerint, traditque Petrus Bayrus, ſe à quatuor hominibus ad laſanũ deportatum, ubi alvum, *Electuario Caryocoſtino* aſſumpto, quater exo-

neraſſet, à doloribus fuiſſe liberatum, & poſtea ſine adminiculo ambulare potuiſſe. Conveniunt autem hîc inter ſimplicia, potiſſimùm *Hermodactyli*, quibus Iben-Sina *lib.* III. *Fen.* XXII. *tractat.* II. *cap.* IIX. *p.* 403. plurimum iuvamenti ineſſe ſcribit, non ſolùm quod humores evocent, verùm etiam quod evacuando ſtypticitatem poſt ſe relinquant, & confortent. Quia verò Stomacho nocivos eſſe ait Hermodactylos, iubet ut cinamomum, cyminum, vel conſimile quid adiiciatur. Eligendi autem ſunt bulbi veri, albidi, non rugoſi, & qui candidum exhibent pulverem, in mortario piſtilli circumactu comminuti, cavendo colchicum ſtrangulatorium, cuius bulbi rugoſi ſunt, foris intuſque nigricant, vel obſcurè rubeſcunt, ut habet Platerus *l. c. col.* 599. Provenit

venit autem Hermodactylus verus copioſè in locis montanis propè Bononiam, eiuſque tres enarrat ſpecies Dominicus Leonus Lunenſis de Zuccano, *in method. curand. tumor. cap.* XLVI. *p.* 251. quarum prima κοινόφυλλος folium habet maculis purpureis, quandoque albidis: altera δίφυλλος, flores interdum purpureos, interdum rubeſcentes producens, ac folia, ſubnigris maculis commaculata gerens: tertia τρίφυλλος, quę flore rubeſcente naſcitur. Harum ſpecierum radices, corrigentibus ſuis additæ, tutò exhibentur, etiamſi Budæus (quem podagra, teſte Cardano *in encon. podagr. p.* 668. ita concuſſit, ut nihil integrum ei reliquerit) venenati quid etiam Hermodactylo vero affricare ſtudeat, *in curation. articulor. morbor. p.* 18. Radix quoque mechoac. alb. gialapa, turbith gum-

gummoſ. & elect. agaricus trochiſcatus, folia ſenæ, rhabarbar. aloë roſata, & id genus, pro diverſitate humoris ſero admixti, locum habere poſſunt. Paracelſus *tom.* VII. *de hellebor. nigr. p.* 42. 43. 45. radices hellebori nigri dilaudat, ceu medicamentum, diram illam morborum quadrigam, epilepſiam, podagram, apoplexiam, & hydropem, exſtirpans, iubetque, ut tribus diebus continuis, ante paroxyſmum ingruentem, in uſum trahatur radix, & quidem in lacte cocta, ſi iunioribus ſit exhibenda, in vino verò, ſenioribus propinanda. Vult autem, ut radicum drachmæ duæ decoquantur, tribus vicibus ex apozemate illo hauſtu aſſumpto. Nos extracto potiùs delectamur, dextrè & parato & exhibito, τειήμερον πρόσοιμα non ita ſtrictè urgentes cum Paracelſo. Hepar ubi calidius

lidius eſt, Syrupus roſar. ſolutiv. de cichor. cum rhabarbaro, tryphera Perſica, electuar. roſatum Meſ. & alia præſcribantur. Solenander *Conſil.* xx. *ſection.* 1. *p.* 84. & alibi, vehementer Syrupum de ſpinâ cervinâ commendat, qui unâ cum ſeroſo humore, ex parte etiam bilioſum educit, minus verò pituitoſum & craſſum. Dicitur frequens olim fuiſſe in Principum aulis, Domeſticus ſyrupus appellatus, eoque uſi ſunt multi, tum in podagrâ, tum in aliis averruncandis morbis. Exhibitus quoque fuit, prævisionis ratione, vel ſingulis hebdomadis ſemel, vel certè ſingulis quatuordecim diebus. Compoſita illa medicamenta purgantia, quorum in προφυλακῇ ſuperiùs facta eſt mentio, in uſum quoque trahenda, niſi quod in mineralibus exhibendis aliquantò cautiores eſſe debeamus,

&

& illa nunquam ſenibus (περίπτωσιν namque τῆς ἀρχῆς inducunt quandoque) vel languentibus ægris, aut exſuccis propinemus, præſertim ex Mercurio confecta. Nec poſſum hîc probare Paracelſi audax Conſilium, qui *tom.* VI. *lib.* II. *in fragmentis de vitâ longâ, cap.* I. *p.* 106. ſuadet, ut æger *Arcano Corallino* ſexies vel ſepties purgetur, cum impoſſibile ſit Medico, ſtirpitùs eradicare malum podagricum, abſque uſu nominati medicaminis. Verùm toties repetitâ evacuatione, & quidem Mercuriali cathartico, tantum abeſt, ut æger reſtituatur, ut non potiùs cum humore peccante anima ipſa egeratur. Deinde neque *præcipitatus aureus*, quem Iohan Poppius *lib.* III. *Theſaur. Chymic. p.* 653. proponit, toties exhiberi poteſt, cum & iſte omnem ſuam deiiciendi vim à Mercurio mutue-

mutuetur adiecto. Præter illa ſuperiùs adducta porrigere quoque poſſumus, ſpecies diaturb. cum rhabarbar. pulverem paſſavant, pilulas de hermodactyl. de agaric. arthritic. de ſarcocoll. &c. Principis cuiuſdam Archiater in maximâ dolorificâ arthritide has pilulas præſcribere ſolitus erat:

℞. *Maſſ. pilul. de hier. c. agaric.*
cochiar. an. ℈ j.
diagryd.
troch. alband. an. ℈ ß.
rhabarbar. el.
pulv. rad. hellebor. nigr. an. gr. vj.
ol. ſulphur. gut. v.
M. F. pilul. N. xij.

quarum tres ieiuno ſtomacho, vel robuſto ægro quinque exhibeantur. Rhumelius pilulas habet antipodagricas, quas lepido partim, partim inepto, & quidem δεσποτικᾶς, inſignat titulo. Nominat eas,

Veni

Veni amice, ſurge: & ambula. Arbitratus pilulas ſuas eius eſſe ἐνεργείας, ut deglutitæ confeſtim ægrum ſurgere & ambulare neſcientem, ὀξυκίνητον καὶ εὐπερίπατον pronuncient, eumque ad quemlibet motum voluntarium obeundum maximè idoneum reddant. Deſcribit eas ita:

℞. *maſſ. pilul. aloëphang.* ʒ ij.
laudan. opiat. ʒ ß. M.

Fiant pilulæ mediocres, in quatuor partes æquales diviſæ. Ex his pilulis, in vino rubello, quartam exhiberi partem Rhumelius iubet, tribus ante paſtum horis, promittitque, omnes in univerſum venulas totius corporis medicinâ illâ occupari, maſſamque ſanguineam ita depurari, ut æger breviſſimè liberetur. Aſt ſi Rhumelius laudano opiato communi, ſive aceto, aut limonum acido latice, ſive ſpiri-

ſpiritu vini extracto, in parandis ſuis pilulis fuerit uſus, crediderim ægrum doſi unâ pilularum ingeſtâ, breviſſimè à malo liberatum fuiſſe, hoc eſt, mortalitatem expleviſſe, atque ita iure pilulis illis attributum titulum, *Veni amice, ſurge & ambula*. Etenim ex præſcripto Rhumelii, doſin unam pilularum ingrediuntur ferè octo laudani opiati grana, cum aliàs duo, tria, aut ad ſummum quatuor ſuffecerint, & hæc ſæpenumerò minus dextrè, & tempore exhibita, æternum languidis induxerint ſomnum. Caveant ergò imperiti, ne titulo pilularum ſplendido, & præconiis Rhumelianis circumventi, catapotia illa in uſum trahant, cum ægri internecino malo. Quod ſi verò aliud laudanum opiatum adhibuerit in confectione pilularum, cuius ſcilicet ſeptem vel octo unâ

vice

vice exhibeti poterunt grana, turpiter & fraudulenter eius διαγραφὴν, & parandi modum, ſubticet Rhumelius, cum paulò ante promiſiſſet, ſe purè & ſine ullâ obſcuritate, ex vero in proximum amore, duo medicamenta (inter quæ & hæ pilulæ) communicaturum, quibus & Magnatibus multis, multiſque plebeis, podagrâ afflictis, obviam fuit itum. Paracelſus *tom. IV. tract. II. de morbis ex tartaro, cap. II. p. 16.* curam podagræ in apertam & integram dividens, pulverem ſubſcriptum vehementer commendat in Curatione (ut loquitur) integrâ, eò quod humores tartareos evacuet, reſolvat, & ſpecificâ virtute excludat:

℞. *Oſſ. hominis.*
ſcammon.
hermodactyl.
turbith.

ſenæ.

ſenæ.
ſacch. Tabarzet, an. q. s.
in pulverem redactorum manè & veſperi drachmam dimidiam ingeri, extrinſecus verò partibus, dolore multatis, *oleum ex mumiâ patibuli deſtillatum*, cottidie bis affricari iubet. Vocat autem *curam integram*, quæ ſine externâ læſione, & aperturâ ipſius corporis inſtituitur, & medicamentis tam externis quàm internis, tartareum ſalem reſolventibus, peragitur. *Aperta* ipſi eſt, ubi cauſtico medicamine, pars tartaro obſeſſa aduritur, & ita remotâ eſcharâ tartareus humor evacuatur. Quâ de curâ paulò poſt acturi ſumus propediem.

Priuſquam autem Cathartica propinantur, vias intercipere expedit, per quas humor illabi ſolet, ne ſcilicet humores cacochymi, medicamento purgante concitati,

ad

ad pedum iuncturas ruant, ibique dolorem exaſperent. In quem finem utile eſt (quemadmodum etiam paulò ante innuimus) faſciis oblongis palmam latis, ac poſcâ chalybeatâ madidis genua incingere, ſeu involvere, ut hâc ratione viis nonnihil interceptis humori deorſum tendenti ſufflamen ponatur. Incoquantur autem poſcæ adſtringentia quædam, ut eò rectiùs iſtud humorum iter diſturbetur, v. g. radices biſtortæ, tormentill. balauſtior. flor. roſarum rubrar. gall. cortic. granator. quibus & acacia, & aluminis pauxillum addi poterit. Appoſitæ faſciæ tam diu retinendæ ſunt, uſque dum peracta fuerit purgatio.

Ventriculus ubi humorum illuvie ſcatet, & æger facilis eſt in evomendis noxiis, conducibile arbitror, ut emetica ingerantur, ita nam-

namque præcavetur, ne humores in ſtomacho hoſpitantes ad pedum articulos excurrant, reliqui verò, qui in tendentiâ ſunt ad partem affectam, revellantur, & eorum magna pars evocetur. Mercatus *l. c. p.* 442. nullo alio auxilio commodiùs, & fluentium reliquias revelli, & fluxuros evacuari ſtatuit, quàm per vomitum, conſulitque, ut quarto quovis die æger evomat. Verùm, ut ante dictum, toties iteratæ vomitiones podagro haut conducunt, nam etiamſi humores commodè revelli, & à parte laborante aliò duci videantur, ventriculo tamen oppidò nocent, & robur illius exuunt. Conſultius itaque eſt, ut ſemel vel bis ſaltem vomitus inſtituatur, & quidem in principio, nec exſpectanda hîc αὐτομάτως facta humorum ἀναῤῥοπία, ut quidem cenſuit, cum in podagra

rarò fiat ἀνάῤῥοπος humor. In ciendo autem vomitu propinari poſſunt radices aſari pulveriſat. vel coagulum aſari, ſyrupus benedictus, extractum hellebori, & alia. Quandoque aqua benedicta Rulandi in robuſtioribus uſurpari poteſt hoc modo parata:

℞. *fol. ſen. ſ. ſtipit.*
Zingib. an. ℥ j.
Vini Rhenani ℔ iiij.
Stent in infuſione per noctē poſteà leniter exprimantur: Expreſſo liquori adde *Croc. metallor.* ℥ j.

ac triduanâ digeſtione exactâ, per veſicam laticem emulge, ab unciâ dimidiâ, ad unciam unam cum dimidiâ exhibendum. Raicus ʒ ß. croci metallorum hauſtulo vini infundit, & integram colaturam tepidè exhiberi ſuadet. Verum enimverò cum inter σημμίσματα καθαρτικὰ

κα crocus metallorum fortiſſimum ſit medicamentum, in robuſtioribus evacuandis ultra decem vel duodecim grana vix infunderem.

SUBSEC. II.

Dolorem ſopientia.

PRæmiſſis univerſalibus ad ea iam progrediamur, quæ egregium iſtud ſymptoma, quod podagro maximè moleſtum eſt, dolorem ſcilicet, ſopiunt. Et quidem, ſæpenumero in principio, & morbi primo inſultu, etiam non præmiſſis univerſalibus ad ea, quæ dolorem compeſcunt, vel ad minimum mitigant, nos conferre cogimur, cum quandoque adeò ferociat, torquendo & lancinando miſeros ægros, ut nil niſi dolorem crepent, eiuſque anodynon, vel etiam moleſtiæ dolorificæ impatientes in pro-

prium ſæviant corpus, uti Palæmoni Sophiſtæ contigit, doloris impatientiâ mortem ſibi inferenti, & Podagro cuidam Gieſſenſi, qui maximum pedis articulum eâdem de causâ ſibi deartuabat, ſeu potiùs amputabat. Inſuper vires quoque inſigniter diſſolvit, teſte Galeno *lib.* 1.*de arte Curativ.ad Glaucon. cap.* XIV. & ubi diutiùs perſtat, animi deliquia, inflammationes, & alia mala inducit. Quapropter dolore nimium urgente, ac ægrum divexante, omnes noſtræ actiones eò colliment, quò is ſedetur. Dolorem autem ſedantia generaliter accepta, in triplici ſunt differentiâ[r]: alia namque doloris cauſam, alia dolorem ipſum, alia denique partem, dolore infeſtatam, reſpiciunt. Illa quæ cauſam doloris ſpectant, multifariam eundem tollunt, vel ſalſuginoſum humorum

morum lixivium ſubducendo & evacuando, vel ſpiritûs ſalinos, continuum dividentes, coagulando, aut coagulatos reſolvendo & diſſipando, vel etiam ſolutionem continui conſolidando. Quippe cum podagra à ſalibus tartareis, acribus & corroſivis ſit genita, neceſſum quoque eſt, ut ſalibus lenitivis & conſolidativis curetur, ut habet Quercetanus *in Conſil. de arthritid. p.* 290. Dolorem ipſum quæ reſpiciunt, ita comparata ſint, quo iucundam ſenſationem pariant, doloris enim eſſentia cum conſiſtat ἐν τῇ τῆς αἰσθήσεως ἀνίᾳ, conſequens eſt, ut quæ dolorem demulcent, ἡδύσματα quædam porrigant facultati ſentienti, ſeu partium temperamentum tepido & blando calore foveant, ac refocillent. Anodyna namque temperato calore prædita, familiaritate elementorum na-

turæ partium conſentire, blando ſuo calore meatus aperire, λεπτομερίᾳ ſubſtantiæ ſe inſinuare, ac omnia æquabilia reddere debent. Quæ verò partem dolore obſeſſam reſpiciunt, νάρκωσιν eidem imprimunt, ac ſenſum hebetant, ne obiectum dolorificum ampliùs percipiat, id quod efficiunt ſulphure ſuo partim narcotico, partim qualitate manifeſtâ, partium calorem inſitum, ſpirituſque obnubilando & obfuſcando. Nos impræſentiarum nullo ſervato ordine promiſcuè de his agemus.

Podagra itaque σφυροπρηπτέρα etiamſi alto ſupercilio apud Lucianum medicamenta deſpiciat, & utentibus his ſe iactitet μᾶλλον ὀργιλωτέραν, tamen in dolore mulcendo plurima ſæpè profuere, quorum potiora à nobis recenſebuntur. Antequam autem ad illa deſcen-

ſcendamus, hoc primùm monendum eſſe duximus, ex Guilhelm. Fabricio *obſervat. Chirurgic. Centur. V. obſerv.* LXXXIII. *p.* 265. quod ſudorifera medicamenta, doloribus urgentibus, propinata; eos egregiè demulceant, nam non tantum ſalſuginoſum lixivium, ſenſiles pedum partes lancinans, diſcutiendo imminuunt, adeoque dolorem ipſum actutum ſedant, ſed & humoribus in corpore commotis, iterque ad pedum articulos meditantibus, ſufflamen quaſi iniiciunt, à centro ad circumferentiam eos propellendo. Horum inſignem effectum ſæpiſſimè, & in proprio corpore, & in aliis Fabricius eſt expertus. Sudorifera inter etiam refero Spiritum ligni Saſſafras, & ſalem Tabaci ex cineribus extractum, in frigidioribus ægris, vel cum theriacá, vel cum Iob iuniperino; in

calidioribus, cum ſambuci baccarum inſpiſſato ſucco exhibitum. Utiliter etiam intra corpus aliquot guttulæ *Spiritus ſalis armoniaci veri* propinantur, ad ſudorem movendum, naturam confortandam, tartarum reſolvendum ac expellendum. Huius deſcriptio, ſecretiſſima aliis, ingenuè à me communicabitur: ℞. *Salis armoniac. Corall. rubror.* an. q. v. redacta in pulverem, ac invicem probè miſta, ſublimentur. Sublimatum, materiæ in fundo reſtanti, ac pulveratæ, rurſum addatur, ac *μετεωρισμὸς* de integro inſtituatur. Hæc operatio toties iteranda eſt, donec nulla fiat ulterior ſublimatio. Poſt aëri libero exponenda erit materia, & nonnihil eîus abibit in liquorem. Quod ſolutum eſt, effunde, & reſiduum pone ad ſolvendum. Hoc repete, donec omnia ferè fuerint

eli-

eliquata; relictis ſaltẽ pauculis coralliorum exuviis. Has ſolutiones coniunctas lentus ignis evaporet, donec materia penitùs exaruerit. Aridam illam materiam, in fundo remanentem, retortæ benè loricatę includes, ac graduali igne adminiſtrato, Spiritum ſalis armoniaci verum, & intra corpus utibilem, elicies. (Spiritui huic, inſtar cuticulæ ſupernataſſe vidi oleoſum quendam liquorem, qui proculdubio coralliorum fuit) Tincturam ex coralliis ſi deſideras, affundatur novis coralliis ſpiritus hic, & relinquatur aliquandiu ſuper iiſdem, deinde ſtillatione abſtrahatur. Reſiduum aëri exponatur ad ſolvendum, quod ſolutum eſt, effundatur, & in ſoluto materia quædam rubicunda temporis tractu ſubſidebit, quæ veram Coralliorum tincturam exhibere cenſetur.

Ex Anodynorum ſimpliciorum claſſe laudantur flores chamæmel. ſambuci, melitoti, tapſi barbati, radices altheæ, liliorum alborum, bardanæ, ſemen lini, fænugræci, Crocus, mica panis albi, medulla caſſiæ, farina hordei & avenæ, lac bubulum, herba parietar. (cuius decoctum, teſte Apuleio, mirè ſanat podagram) fol. hyoſcyami, radices mandragor. ſemen papaver. albi, & opium ipſum. Item Spiritus ſalis, aquæ ulmariæ miſtus, ac parti dolenti pennâ illitus, phlegma ſpiritus vitrioli antepileptici, liquor cochlearum, liquor florum verbaſci albi, oleum ex oſſibus humanis, oleum ſeminis ebuli, oleum ex gemmis Coryli expreſſum, ac proprio ſale imprægnatum, fel piſcis Cyprini, fel canis &c. Foreſtus *lib.* XXIX. *obſervat.* III. lac capræ ſupra locum affectum emul-

ctum,

ctum, dolores ſedaſſe tradit, ſcribitque Amatus Luſitanus *Centur.* VI. *curation.* XLI. hoc remedium Turcarum Principibus in uſu fuiſſe familiari. Quidam etiam maxillas luciorum pulveriſatas lacti caprino commiſcent. Alii caſeum ovillum recentem imponunt, eumque ſæpius renovant, antequam pingueſcere, ac butyrum fundere incipit, refertque Sennertus, narratum ſibi eſſe à quodam podagrico, quod nihil utilius hoc remedio perceperit in proprio corpore. Hartmannus fruſto carnis bubulæ, ſine pinguedine parti dolenti applicato, eoque manè & veſperi mutato, feliciter dolorem ſuſtulit. Halex ſalita, per medium ſciſſa, ac loco dolenti appoſita, dolorem mitigat, teſte Foreſto *lib.* XIX. *obſerv.* VII. Lixivium quoque, in quo fili cannabei magna quantitas

ebulliit, mirè dolorem aliquando compeſcuiſſe, docet Platerus. Plinius *lib.* XXII. *cap.* XV. memoriæ prodidit, Marcum Agrippam, pedum gravi morbo conflictatum, demerſis in acetum calidum cruribus, ab eo morbo evaſiſſe. De ſexto verò Pomponio, citerioris Hiſpaniæ Principe, ſcribit, eum dolore podagræ, cum hordeis ſuis ventilandis præſideret, correptum, merſiſſe in triticum ſeſe ſuper genua, levatumque ſiccatis pedibus mirabili modo. Ita quidam ſub ferventiſſimâ maris arenâ detentum pedem leniter perfricuit, & à podagrâ convaluit, teſte Zacuto Luſitano, *lib.* II. *prax. Medic. admirand. obſerv.* CLXXII. *p.* 219. Spigelius *de arthritid. p.* 89. apud *Moravos Olmutienſes* ſe didiciſſe ſcribit, aquam herbicapræ ſeu ulmariæ, ex radicibus floribuſque de-

ſtilla-

ſtillatam, nobile eſſe experimentum, pro ſedandis ilicò doloribus, ſi panni linei eâdem madefacti podagricis imponantur, vel etiam dolentia loca pennâ irrigentur. Ibidem etiam refert, Sutorem quendam Viennæ, multis remediis fruſtra tentatis, tandem omni dolore fuiſſe liberatum Cataplaſmate, ex ſtercore vaccino recenti, in ſartagine cum butyro frixo, ac ſæpius de die renovato. Inſuper Spigelius feliciter ſe uti memorat cataplaſmate, ex vino & panis medullâ facto, quod non modò humores repellit, ſed & eoſdem digerit: imò inſtante paroxyſmo, ſi manibus vel pedibus applicetur, prohibere dicit fluxionem cum chiragricam, tum podagricam, hyeme tepidè, æſtate frigidè appoſitum.

E Compoſitorum cenſu extol-

 luntur,

luntur, Balſamum podagricum I. & II. Crollii, unguentum eius anodynum, ſperniolæ compoſitum, aceto deſtillato diſſolutum, maximè ubi atticuli exæſtuant, liquor ſaponis, aqua antipodagrica Rulandi deſcripta ab Hartmanno in practic. chymiatr. p. 187. Circumferuntur & aliæ deſcriptiones Aquæ Rulandinæ, verùm cum ſint ſpuriæ, & mendoſæ, adlubeſcit genuinam, & ἀκίβδηλον, huc adſcribere, præſertim cum ad miraculum aqua illa operata, & probata dicatur. Antequam autem planis & perſpicuis vetbis eius διαγραφὴ à nobis tradatur, aliam priùs deſcriptionem, quam Iohan Raicus *in tractat. de podagr. p.* 49. phaleratis verbis involutam eſſe voluit, ne cuiuſvis φιλαργυρίας proſtibulum fieret, adducere lubentia eſt, ut conſtet, illam à noſtrâ non diverſam,
ſed

ſed prorſus eandem. Deſcribit eam ita:

℞. *aquæ terimachtim utriuſq;* ℔ j.
albadid ℔ ij.
laudan. Mercurial. ℥ ß.
calcinationis lapidis de alchool ʒ j.

miſce, & factâ ebullitione aſſerva in vaſe vitreo. De virtutibus eius porrò ita diſcurrit. *Experientiâ didici, brevi tempore cruciatus atroces tolli, non repercuſsione, ſed extractione. Nam ſi linteola, hâc aquæ tepidâ imbuta, articulis imponuntur, & ab eorum calore exſiccata auferuntur, quaſi fumus evaporat. Divinas aquæ huius virtutes iterum atque iterum non ſine fructu expertus ſum. Aqua enim terimachtim vi ſuâ bezoarticâ, nempe ſulfure auri reſoluto, articulorum gluten conſervat, & articulos lubricos firmat. Aqua albadid potenti ſuo & penetrante ſale, tartari vehementiam obtundit, dolores mitigat, articulos roborat, & futuras fluxiones*

xiones prohibet. Mercuriale laudanum vi ſuâ anodynâ & balſamicâ minerali, dolores tollit ſubitò, & vi ſuâ regenerandi, quâ pollet, gluten renovat. Lapis verò de alchool igne ſuo cœleſti, & vi metallicâ penetrat, expurgat, clarificat, articulorum gluten, & inſtaurat, tartarum incidit, eumque per cutis poros diſcutit. Hactenus Raicus. Nos ῥήματα ὀφρῦς καὶ λόφους ἔχοντα mittentes, præparationem iſtius aquæ, verbis claris & apertis, hoc modo ſubnectimus:

℞. *aquæ terræ ſanctæ* ℔ j.
Martis ℔ ij.
liquoris Mercurii ℥ ß.
croc. metallor. ʒ j. M.

ac ebullitione in vitro ſerventur. Verùm cum ingredientium compoſitiones, in paranda illa aquâ, difficultatem nobis parere queant, niſi explicatiùs tradantur, neceſſe eſt, ut ordine eorum conficiendi modum

modum hûc adſcribamus. Aqua itaque terræ ſanctæ ſequenti paratur modo:

℞. *bol. oriental. el.* ℥ viij.
terræ ſigillat. ℥ iij.
aquæ leviſtic. ℔ v.

macerentur per dies novem in loco calido, poſtea deſtillentur. Aqua Martis ita componitur:

℞. *aq. per veſic. deſtillat.* ℔ viij.
in quibus infundatur
ſcoriar. ferri præpar. ℔ ß.

ſtent infuſa per ſex dies, ac per alembicum evocentur. Liquoris Mercurii hæc eſt præparatio:

℞. *Mercurii ſublimat.* ℥ iiij.
quibus affunde
aceti fortiſsimi ℥ iij.

& per noctem macera, Crocus metallorum quomodo conficiatur, omnibus notiſſimum eſt. An verò ingredientia id examuſſim præſtent, quod Raicus ipſis prolixè attribuit,

tribuit, de eo meritò dubitamus, cum ſæpiculè quid ſubdoli verbis adſit grandibus. Paracelſus pro indubitato anodyno commendat *Spiritum ſalis ammoniaci*, qui ita paratur:

℞. Salis armoniaci cum ſale communi ſublimati q. v. in pulverem redactus miſceatur cum quatuor partibus cinerum, & per alembicum in arenâ deſtilletur Spiritus ſalis ammoniaci, qui cum S. V. anaticâ portione miſtus, plumaceolo bis vel ter loco dolenti adhibitus, confeſtim dolores ſopit. Aliqui etiam Camphoræ nonnihil addunt miſcellæ, & ita eandem in uſum trahunt. Mindererus *cap.* VI. *de chalcanth.* ex colcothare antipodagricum conficit medicamentum, quod ibidem videatur. Eo præſtantior eſt balſamus:

℞. *vitriol. purificat.* ℔ j.

maſtichis.

maſtichis.
olibani.
myrrh.
ammoniac.
bdellii.
opopanac.
mumiæ. an. ℥ ij.
tartari ℥ j ß.
mellis ℔ ij.
aquæ vitæ ℔ iij.

deſtillentur per alembicum, & ingruente paroxyſmo, locus pennâ liquore madidâ leniter illinatur. Paracelſus balſamum hunc etiam deſcribit *tom.* x. *lib.* 1. *archidox. Magic. p.* 327. pondere ingredientium nonnihil variato. Alii hoc laudant:

℞. *vitriol. alb.*
virid. an. ℥ j.
camphor. ʒ ij.
aquæ vitæ.
vini albi an. ℥ j. M.

&

& cum intinctis pannis applica. Sequentes etiam antipodagricæ aquæ plurimùm conferunt:

℞. *aq. deſtill. ſpermat. ranar.*
tapſi barbat.
filicis an. ℔ j.ß.
in quibus macera
tutiæ.
lithargyr. an. ℥ ij.
vitriol. calcinat.
aluminis an. ℥ j.

foveantur partes dolentes tepidè, ſæpè novâ immerſione renovando linteamina. Vel:

℞. *ſapon. Genuenſ. alb.* ℥ j.
ſalis fuſi ad fortiſſ. ignem ℥ j ß.
vitriol. ℥ j.
acaciæ ℥ ß.

bulliant omnia in menſurâ ſeu pintâ aceti deſtillati, roſati, aut alterius communis: Colaturâ tepidè foveantur partes. Hiſce aquis longè excellentior eſt illa, quam habet

Quer-

Quercetanus *in Conſil. de arthritid. p.* 314. Calcem vivam per quinque vel ſex dies immerge in aquam fontanam, ut ſal eius elicias; aqua autem ſupereminеat calci ad quatuor vel quinque digitos. Huius aquæ accipe ℔ iiij, in quibus laminam chalybis ferventis duodecies aut etiam ſæpius extingues. Poſtea in eandem immerge æris uſti in pulverem redacti ℥ iiij, cinabr. ℥ ß. ſtent per quatuor aut quinque dies, & viridem ea aqua acquiret colorem, ex vitriolo interno æris uſti. Ibidem etiam alterius aquæ Antipodagricæ facit mentionem, cuius plenam deſcriptionem ſubticet, tum quod difficilior eius parandi modus, quàm ut à vulgari pharmacopęo confici poſſit: tum quod ſibi tanquam veterano militi aliquid athletici artificii reſervandum eſſe duxerit. Addit tamen, fieri

eandem

eandem ex aquâ fontanâ ſimplici, in quâ iteratè & aliquoties extinguuntur quædam metalla, poſt duæ ſubſtantiæ metallicæ adduntur, quas ore etiam ritè præparatas ſumimus. Arbitror autem Quercetanum per ſubſtantias duas metallicas nil aliud intelligere, quam *vitrum antimonii & Mercurium ſublimatum*, in quibus ſales latitant, huius affectûs veri domatores. Sic etiam magno cum adiumento uſurpatur miſtura ex calce vivâ, cum melle incorporata, & pedibus appoſita. Quod à me εὐπόριστον fuit deprehenſum, citra μεγαληγορίαν ſeu iactantiam ingenuè dicam. Memelæ Poruſſorum mulier quædam quinquagenaria ferè (quæ Concionatori Caſtrenſi Iohan Douglas Scoto nupſerat) decumbebat arthritica, huic dolor pollicem ſiniſtri pedis, cæteraſque annexas partes,

tes, manum inſuper ſiniſtram, & dextrum genu, adeò inſignis occuparat, ut lecto affixa vehementer lamentaretur. Hanc ſequenti epithemate, non intermiſſis evacuantibus, intra ſeptem dies perfectè reſtitui:

℞. *Colcothar. vitriol.* ℥ ij.
tartari cum nitro calcinat.
aluminis an. ℥ j.
ſalis vitriol. ex Venere ʒ ij.
betonic.
malvæ an. M j.
flor. Chamæmel. M ß.
ſemin. lin. ʒ x.
Coq. in aquæ chalybeat. s. q.
℞. *Colatur.* ℥ xv.
in quibus diſſolv.
vitri antimon. ʒ j.
Mercur. ſublimat. non corroſiv. ʒ ß. M.

ac linteola madida calidè impone. Habeo præterea *liquorem quendam anti-*

antipodagricum, communicatum mihi ab Amico quodam meo ſingulari, ex quibuſdam ſale volatili abundantibus, & aliis confectum, quo pars dolens, in omni arthritide adhibitâ pennâ aliquoties illinitur. Liquor iſte confeſtim γοητείας inſtar dolorem aufert, & partes ipſas affectas mirè roborat. Sennertus Balduino, Theologo Wittebergenſi, ſequentia præſcripſit medicamina:

℞. *aq. ſambuc.* ℥ ij.
primul. ver.
chamæmel. an. ℥ ß.
lilior. albor. ℥ iij.
croc. ℈ ij.
nitri ʒ ß. M.

& linteola liquore madefacta applicentur. Item:

℞. *Caſei, ſeu coagul. recent. lactis caprin.* ℥ iij ß.

farin.

farin. hord. ℥ j.
vitell. ovi N. j.
Croc. or. ℈ j.
camphor. ℈ ß.
ſpir. vini ʒ j.
aquæ roſarum. q. s.

fiat magma, dolenti loco affirmandum. Magni etiam fit radix quędam, aliis Ambroſia, aliis cervaria *Hirſchwurtz* vocitata, cuius arefactæ, ac in pulverem contritæ, portio vino potenti albo incoquitur, ac pulticula loco dolenti calidè affirmatur, immaniſſimos dolores inflammantes, ac mentem penè emoventes, ſulphure ac mercurio ſuo anodyno tollens. Radix illa ſale adeò corroſivo abundare creditur, ut ferrum penetret. Paracelſus alicubi in frequenti uſu eſſe, ſcribit decoctum pulegii, aceto factum, in quo aliquid vitrioli ſit diſſolutum.

De-

Decocto immergenda ſunt lintea, & dolenti parti admovenda. Vide *Scholia Paracelſi in poëmata Macri, tom.* VII. *p.* 152. Verùm quod arbitretur Paracelſus, decoctum illud cum aceto eſſe parandum, podagrâ ex frigidâ causâ ortum ſuum trahente; contra, ſi calida regnet cauſa, pro aceto alcohol vini eſſe ſumendũ, in eo legi ὑπεναντιώσεως dicam ſcribere Paracelſum, cuivis manifeſtum eſt. Laudatur & hoc unguentum antipodagricum:

℞. *Oxymel. ſimpl.* ℥ v.
ſpirit. ſalis ʒ ij ß.
ſalis prunell. ʒ j.
Croc. or. ℈ ij.

M. F. unguentum molle.

Calefacto unguento pars dolens inungatur, & petia eodem madefacta calidè applicetur. Emplaſtra quoque à nonnullis extolluntur, maximè *Wurtenbergici Ducis,*

Iaco-

Iacobi Angliæ Regis, & Caroli V. *Imperatoris.* Emplaſtrum Ducis Wurtenbergiæ hoc eſt:

℞. *galbani.*
opopanac. an. ℥ j.
ammoniac.
bdellii, aceto diſſolut. an. ℥ ij.
ol. Commun. ℔ ij.
cer. nov.
lithargyr. an. ℔ ß.
ariſtoloch.
maſtich.
thur.
myrrh.
lapid. calaminar. an. ℥ ij.
ol. laurin.
terebinth. an. ℥ iiij.
& tandem ultimò adde
argenti vivi ℥ ij. M.
F. Emplaſtrum.

Magnæ Britanniæ Regis Iacobi emplaſtrum, contra podagram, ſequenti modo conficitur:

℞. *Ol. è pedibus bubul. & ovill.*
è florib. ſambuc.
lini recenter expreſſ. an. ℔ ß.
lumbricor.
hyperic. compoſ. an. ℥ viij.
minii.
plumbi albi an. ℥ xij.
lithargyr. aurei.
argentei an. ℥ viij.
Coq. ad emplaſt. conſiſtentiam, tum adde
Ceræ flavæ.
colophoniæ an. ℥ iiij.
tacamahac. ℥ iij.
opopanac. ℥ j.

in vino Malvatico ſolvantur, colentur, atque ad ſuam conſiſtentiam reducantur, poſtea emplaſtro addantur; hinc ab igne remotis, cum refrigeſcere incipiunt, adde *camphoræ in ol. hyperic. ſol.* ℥ ß. M.

Caroli v. Imperatoris emplaſtrum tale eſt:

℞. *baccar. iunipen. recent.* ℥ iiij.
ſapon. virid. Venet. ℥ ij ß.
rad. allii benè mundat. ℥ iij.
mithridat. ℥ j ß.
Spirit. vini. q. s.

Omnia & ſingula benè contundantur, ac pulveriſentur, & fiat inde maſſa pro emplaſtro, quod applicetur loco dolenti. Cautus autem & circumſpectus ſit Medicus, in applicandis eiuſmodi remediis, nec illa adhibeat ſubiectis calidioribus, & quibus pedes ob ſanguinis bilioſi affluxum inſigniter rubent. Compertum quippe eſt, calida vehementer ſæpenumero obfuiſſe, annotatque Zacutus Luſitanus *lib.* III. *prax. Medic. admirand. obſerv.* CLXI. *p.* 477. podagricum quendam calidioris temperamenti, unguento ex ſulphure, nitro, euphorbio, cum ſucco artemiſiæ, & oleo de piperibus parato, & imperitè

appoſito, intra paucos dies fuiſſe extinctum. Sequens quoque *Sparadrappus* celebratur, quem à Iudæo trecentis florenis ſibi comparavit Nobilis quidam, eodemque ſexennium podagrâ laborans pleniſſimè convaluit. Accipe corvum vivum, hunc celeriter interfectum (ita interficiatur, ne vel gutta ſanguinis pereat) cum plumis in ollam vitreatam iniice, eamque benè operculo munitam & oblutatam, in fimo equino per XL dies ſtare permitte, & poſtea, exacto illo tempore, Corvum in Cinerem combure. Tandem ceræ puræ, ſuper prunis liquefactæ, adde tantum de pulvere corvi, quantum teſtâ ovi concludi poteſt, & probè invicem miſce. Per hanc miſturam traduc petiam, ſeu linteum aliquod, quod emplaſtri modo, ſuo tempore, dolenti loco applicetur. Notandum autem circa

Spara-

Sparadrappi huius confectionem, quod ſcilicet ſuperflua & non neceſſaria ſit illa in fimo ſepultura, ideoque ſtatim, neglectâ putrefactione, ad ipſam calcinationẽ corvi nos accingere poterimus. Cardanus ad dolorem compeſcendum, etiam ſuffitum probat, quem imitatus Michaël Maierus, ſe remedio illo feliciter uſum eſſe teſtatur, *cap.* IX.*p.*149.*Civitat.corpor.hum.* Suffimigium autem ita paratur:

℞. *lign. aloës.*
ſuccin.
oliban.
ſandarac. s. gumm. iuniper.
ſem. hyoſcyam.
ſtyrac. calamit.
gum. guaiac.
animæ an. ℥ j.

Contuſa in pulverem craſſiuſculum redigantur. Huius portio ignitis poſtea inſpergitur prunis, & fumus

dimidium horæ, vel amplius excipitur, pedibus ita munitis panno, ne fumus ociùs evaneſcat. Suffumigatione peractâ, lintea humectata partibus affectis calidè applicentur:

℞. *aceti vini optim.* ℔ ij.
comar. abſinth. M ij.
ſem. hyoſcyam. ℥ j.
cort. mandragor. ℥ ß.
Coq. ac colaturæ adde
fell. bovin. ℥ ij. M.

Pedes etiam ſequenti decocto immergi poterunt, linteis interim defenſivis ſupra genua poſitis, ne πόδόνιπτρον tollendo cauſam continentem, plus materiæ attrahat:

℞. *rad. alth.*
vitriol. an. ℔ ß.
hyoſcyam. M ij.
lixiv. ex cinere fagi parat. ℔ x.

Coquantur, ac calido liquori, per colum traiecto, pedes immittantur. Intra corpus exhiberi quoque poteſt,

teſt, dolore nimium urgente, ac vigiliis ægrum detinentibus, & quidem in conſtitutione frigidiore, theriaca, mithridatium, philonium Romanum, requies Nicol. laudanum opiatum, cuius grana duo vel tria ſufficiunt. Approbo tamen hîc magis iſtud Laudanum, quod ſpiritu vini extrahitur, quàm quod aceto aut limonum ſucco paratur. Etenim etſi concedam, acetum & limonum ſuccum optimum eſſe corrigens iſtius ſulphuris narcotici, legitimum tamen extrahens non eſt, cum acida ſalem potiùs extrahant, ex Chymicorum aſſerto, quàm ſulphur. Taceo, quod ſpiritu vini vix comperta ſit, adverſus Opii maleficium, præſentior antidotus, ex mente Billichii, *obſerv. ac paradox. Chymiatr. lib.* 11. *cap.* 11. *p.* 110. In conſtitutione calidiore, hepate æſtuante, ac viribus imbe-

 cillis,

cillis, alia inter Cratonis potiuncula etiam concinnari poterit:

℞. aquæ borrag. ℔ ß.
margar. præparat. ʒ j.
papaver. alb. ʒ j ß.
F. Emulſio, cui
adde
Syrup. de papaver.
de ſucc. violar. an. ℥ j. M.

Febris Synocha, podagram quandoque comitans, quomodo tractanda ſit, ex doctrinâ de Febribus ſatis abundè conſtabit.

Subsec. III.

Reſolventia & diſcutientia.

SEdato dolore, reſolventia & diſcutientia uſurpanda, quò humores impacti per διαφόρησιν evocentur. Circumſpectè tamen hîc agendum, ne diſcuſſis partibus tenuioribus, & quidem aqueis, terreſtrior

reſtrior relinquatur, & ita nodoſa acceleretur podagra. Duo itaque hîc accuratè tenenda eſſe cenſeo: I. ut diſcutientia familiaritatem aliquam habeant cum tartaro ac ſeroſo humore. II. ut adhibitis topicis diaphoreticis, eiuſmodi quoque aſſumantur medicamenta, quæ iunctâ operâ tartarum expellant.

Diſcutientium virtus non conſiſtit in ſolo calore, vel in facultate attenuante, ſed potiùs in ſpecificâ δυνάμει, quæ etiam diſſolvere poteſt. Videmus enim, non quidlibet à quolibet reſolvi, ſed determinatũ à determinato. Ita aqua fortis Lunam ſolvens, nullo modo Solem deſtruere poteſt, niſi ſalis armoniaci pauxillum addatur. Sulphur oleo diſſolvitur: Gummi ammoniacum, galbanum, bdellium aceto: Gummi tragacantha, Arabicum, ceraſorum ſimplici aquâ. Quocirca,

ca, quæ ſalinæ ſunt eſſentiæ, commodè hîc uſurpantur, adiectis quoque iis, quæ poros cutis nonnihil laxant, ac corpus εὐδιαφόρητον reddunt. Muria igitur fungi quercini, emplaſtrum diachalciteos, & ex iis quædam, quæ inter dolorem ſedantia relata ſunt, hic locum habere poſſunt. Spigelius *de arthrit. p.95.* hoc Balneum, quo reliquiæ humorum auferuntur, & articuli roborantur, commendat:

℞. *lixiv. medioc.* ſarmentor. vitium, vel oſſium humanor. vel aliorum animalium quadrupedum, in cinerem combuſtorum.
vini rubr. chalybeat. an. q.s.
herb. ivæ.
chamæmel. an. M. ß.
furfur. triticeor. M j.
bulliant in vino parum, deinde cum lixivio miſceantur pro balneo pedum.

pedum. Foveri quoque poſſunt pedes decocti alicuius ὑπατμισμῷ ſeu exhalatione, v. g.

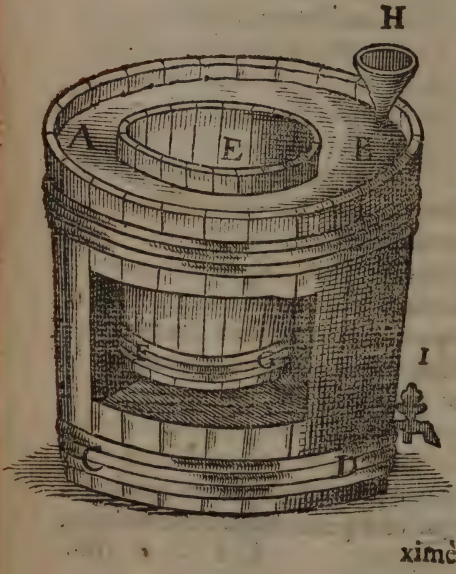
℞. *radic. altheæ.*
lilior. albor. an. ℥ ij.
flor. chamæmel.
melilot. an. M ij.
ſalis. M j ß. Coq. pro Fotu.

Poſt ceroto involvantur ſequenti:

℞. *emplaſtr. diapalm.* ℥ iij.
diachyl. ireat. ℥ j.
de melilot. vel oxycroc. ℥ ß.

oleo vulpino, vel conſimili emollita alutæ affricentur, atque ita pedibus aptentur. Nonnulli etiam decocto aliquo, aut aceto, pyriti, lapidi molari, vel ferri ſcoriæ candenti inſperſo, vaporem excitant, ac pedibus ſuffumigium parant, quod pannis undique obvolutis, ne quid exſpiret, tamdiu excipiunt, donec pars affecta ſudare incipiat. Qui verò pedes humectare nolunt,

ii ad excitandum ſudorem, ex lignis quercinis (quæ adſtringendi & roborandi vi pollent) vas ſibi exaſciari curabunt, cum duplici interſtitio, ut nec aqua, nec vapor pro-



ximè

ximè feriat pedes, ſed ſaltem calor, qui tamen ſecum decocti virtutem, abſque ſenſibili humectatione, ad pedes undique tectas aſportabit. Eius χηματοποιέμενον exemplar tale eſt:

A B C D. *Vas, intergerino pariete inſtructum, cuius interior cavitas decocto ebulliente replenda.*

E F G. *Locus, pedibus recipiendis dicatus.*

H. *Infundibulum, decoctum excipiens, & ad intimam cameram ablegans.*

I. *Obturaculum ſeu epiſtomium, quo aperto aqua infuſa redditur.*

Raicus in declinatione morbi, balneis etiam inſidere iubet ad dies ſex, cottidiè per horas VII, vel IIX. & quidem hoc modo paratis:

℞. *ſacchar. cand.*
ſulphur.
antimon.
vitriol. an. ℔ j.

ſalis

ſalis commun. ℔ ij.

ſeorſim antimonium ſacculo includatur, ac ſpecies reliquæ itidem ſeorſim alii ſacculo inſuantur, ac ſic ebulliant. Adiici etiam poterunt ex eiuſdem arbitratu, *gentianæ, baccar. laur. iuniper.* an. ℔ ij. Aſt eiuſmodi θερμολουσία, ad horas octo protracta, ægro non tantum moleſta eſt, ſed & debilitando eundem, autori balnearum peſſimum perſolvere videtur ἐπίλυτρον. Eius conditionis quoque erat balneum illud, quo Cardanus *in arte curandi parvâ, p.* 113. podagram fuiſſe curatam ſcribit: *Leniter cibatos quidam, ne deficerent, in balneum ducebat, exſerto capite. Fotus erat ſerum exactiſsimè purgatum, in quo abrotanum, abſinthium, chamæmelum, pulegium, roſæ, roſmarinus, fœniſemen, ruta, ſamſuchus, fœnugræcum incocta erant: Sudabant ad lipothymiam uſ-*

que.

que. Cucurbitulas in cubitis iuxta carpos, & talis prope locum affectum, affigebat, ſanguinemque quoaduſque poterat, educens, inde diachylum cum reſinæ modico ſuperponebat, articulos autem affectos oleo cum ſale perunxit. Aliqui etiam egreſſis balneo emplaſtrum aliquod præſcribunt, idque ſolùm pedum plantis accommodant, quemadmodum facit Poppius *lib.* III. *Theſaur. Chymic. p.* 681. Oleum etiam Ceræ hîc in uſum trahi poſſe autumo, quod materiam impactam egregiè diſcutit, ac pedes inſuper confortat. Nollem tamen illud communiter præpatare, ſed potiùs cum oſſibus calcinatis, quæ calcinatione acido ſuo ſpiritu exuuntur. Illa namque ceræ addita, familiaritate ſubſtantiæ acidum ceræ ſpiritum facilè in ſe derivant, ac ita viam parant oleoſæ ſubſtantiæ extrahēdæ. Conſiſten-

ſiſtentiam quippe ſolidiorem, inquilino ſuo acido ſpiritui cera refert acceptam, unde fit, ut aquæ forti iniecta, magis magiſque induretur. Hinc deſtillatio eius accelerari poteſt, oſſibus calcinatis eidem adiectis. Paratur autem ita: ℞. *Ceræ puriſſ.* ℔ j. *oſsium bubulorum, vel etiam humanorum* (quæ in noſtro affectu reliquis præſtare arbitror) *calcinatorum* ℔ ij. liquata cera cum oſſibus miſceatur, ac globuli inde formati vitreæ indantur retortæ, poſt aptato recipiente, ac commiſſuris clauſis, in arenâ deſtillatio graduali igne peragatur. Prodibit initiò phlegma, ſubſequente oleo, quod butyri inſtar coagulabitur. Liquidius ſi expetas oleum, vel per ſe, vel aquâ affusâ rectificari poterit. Oleum hoc, veſtibus inunctum, eas moſchi fragrantiâ inficit, quod imperiti mirabuntur,

buntur, cum aliàs in copiâ aſſervatum eiuſmodi odorem nequaquam de ſe ſpargat, ſed potiùs hircum oleat. Papicolæ hîc commendant ſanguinem, ex imagine Chriſti crucifixâ aliquando profluentem. Fingunt illi, *in urbe Beritho*, intra terminos Tyri & Sydonis ſitâ, Iudæos à Nicodemo propriis manibus factam Chriſti imaginem crucifixiſſe, è cuius latere, lanceâ confoſſo, aqua & ſanguis effluxit, quo ſanguine poſtea Iudæi plurimos ægros reſtituerunt, & imprimis cœcis contulerunt viſum, ac paralyticum quendam ſenem, diu grabato affixum, inungendo confeſtim ſanarunt: Videatur libellus Athanaſio, *de imagine Chriſti in Syriâ crucifixâ*, perperam adſcriptus. Hoc ficto remedio præfertur Amuletum illud, quod à Solenandro deſcribitur, & cuius experimentum ſuis

oculis

oculis ſe vidiſſe teſtatur, *ſection.* I. *Conſil.* XX. *p.* 86. Nam etiamſi ſciam, complurima περίαπτα, non modò characteribus inſignita, ac ignorabiliter literata, ut Apuleius loquitur, ſed & alia deridiculo haberi, etiam ab ipſo Muhammed, qui morem ſuſpendendi amuleta penitus prohibuit his verbis:

مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَلَا أَتَمَّ لَهُ

qui ſuſpendit amuletum, non illi ٱللّٰهُ *favet Deus, vel non illi complet negotium Deus*: tamen à Galeno ipſo & aliis, cum magno ægrotantium fructu, quædam ex illis fuiſſe adhibita, benè novi, præſertim in epilepſiâ, ut videre eſt *lib.* VI. *de ſimpl. medicamentor. facultat*. Pentaculum autem iſtud ita ſe habet: Accipiatur teſtudo maſcula (cognoſcitur inter cætera ex caudæ diſcrimine, &

& leni ſub inferiori teſtâ inciſurâ) ubi Luna fuerit maximè lumine diminuta, prius quam cum Sole coniungatur: amputentur vivæ crura omnia, & conſuta in ſacculos, ex pelle hædinâ anguſtos, alligentur membris patientibus, ita ut dextrum crus teſtudinis, dextro cruri ægrotantis reſpondeat, ſiniſtrum ſiniſtro: item anterius crus dextrum, brachio dextro applicetur, ſiniſtrum ſiniſtro. Exiſtimat verò Solonander, in frigidâ podagrâ adhibendas eſſe terreſtres: in calidâ aquaticas. Hoc remedio Monachus quidam ſexagenarius Neapoli ſub Pauſilypo monte ante portam id temporis habitans, ac quotannis gravi arthritide affligi ſolitus, à Siculo quodam egregiè fuit curatus, & genua ac reliqui pedum articuli inſigniter tumida, ab eius uſu optimè deſedêre.

Aliud

Aliud amuletum habet Mouſetus Anglus *in Theatr. inſector. lib.* 11. *cap.* xv. *p.* 236. ubi ita ſcribit: *Podagra, quam nullâ ratione poſſe curari docti plerique ſtatuunt, ſolâ præſentiâ Aranei levamen ſentit & curationem, ſi Lunâ Soleque unà exoculatis (id eſt, illâ, quâ non lucent horâ) acceptus, pedibuſque poſterioribus multatus, & cervinâ pelle iuclusus, pedi alligetur dolenti, atque ibi aliquandiu manere permittatur. Quin etiam tutos ferè (quod pauciſsimis pharmacis uſu venit) à podagrâ chiragrâque eos videmus, quorum ædes frequens araneus colit, ſuiſque aulæis & periſtromatis exornat.* Idem etiam pedes ranæ, noctu per Lunæ ſilentia amputati, corio cervino incluſi, ac per triduum pedibus alligati, efficere creduntur. Dexter ranæ pes podagrico pedi dextro, ſiniſter ſiniſtro affirmetur. Aliqui inſuper Calcaneum Aquilæ, pel-

pellem vulpinam, & magnetem pedibus alligandum commendant.

Diaphoretica interna, quæ topicorum actionem iuvare poſſunt, varia ſunt, & quidem inter ea *pulvis Aronis* extollitur, qui propter ſalem alkali mordacem & pungentem, inſignem reſolvendi vim habet, hoc nomine non tantùm generationem & coagulationem tophorum impedit, verùm etiam in diſſolvendis iiſdem mirè efficax eſt. Deſcribitur autem ita:

℞. radic. aron. ritè præparat. ℥ ij.
acor. vulgar. communi modo præparat. ℥ j.
flor. betonic. ℥ ß.
lapill. aſtacor. ʒ iij.
Cinamomi ʒ j ß.

in pulverem redacta cum s. q. ſacchari roſati miſceantur, de quâ miſturâ ſumat podager cochlear dimidiatum, & quidem manè. *Sal ex cine-*

cineribus Ciconiæ, cum plumis integrè concrematis, extractus, & cum liquore ſtillaticio herbæ chamępithyos, vel alterius cuiuſdam exhibitus, ſingulare creditur eſſe remedium, & inter ſecreta habendum, quod Hamburgi, à Practico quodam urbico, mihi olim communicabatur. Fixo ciconię ſali pręferendum eſſe crediderim *ſalem Naturę*, cuius parandi modum, cum non ubivis locorum exſtet, hûc adſcribere haud pigebit. Verno & ęquinoctiali tempore, ubi Sol Arietis punctum attingit, vel etiam æquinoctioli Autumno, Libram ingrediente Phębo, in prato quodam, nigro, pingui, & nitroſo ſolo gaudente, ex foſsâ, pedes duos altâ, terram puram, nullis radicum filamentis vitiatam, erue, globulos ex eadem paraturus. Hos ſiccatos, & retortæ Waldenburgicę in-

incluſos, aperto committe Vulcano, primitùs mitiori & poſtmodum fortiori (ſervatis gradibus) adminiſtrato igne. Initiò inſipidus quidam latex exſtillabit, quem ſeorſim ſervato, & appoſito ventrioſo recipiente, ac igne vehementer aucto, ſpiritûs prolicito, albicantis inſtar fumi, receptaculum oppleturos. Eodem quoque tempore parietes vitri fætido quodam oleo commaculari conſpicies. Ignem tam diu urge, donec Mulciber nihil prorſus emulget. Hinc refrigeratis ſponte vaſis, ſpiritûs deſtillatione prolectos, in phiolam maiorem longiſſimi colli ingere, eaque in cineribus moderatè calidis locatâ, & oblutatâ, ſalem volatilem, albicantem, cryſtalliſatum, odore ſalis urinæ infectum, ſublimando collige, phiolæ collo abſciſſo. Mox aliud in eam rem

rem aptum impone capitellum, & iterùm ſublimationem inſtitue, uſque dum nullus ampliùs adſcenderit ſal, qui anteà in deſtillatione ſpirirus copiosè parietibns receptaculi, in ſublimatione verò tantum phiolæ collo adhærere viſus. Sale volatili ſtudiosè reſervato, ex capite mortuo fixum extrahe ſalem, cuius partibus viginti, adde ſalis volatilis partes duas, ac in vitro Hermeticè clauſo, & ſæpiculè agitato, ſales maritatos tam diu detine, donec nil quicquam in ſublime abeat. Huius ſalis Naturæ in convenienti vehiculo, vel integra ſiliqua, vel paulò minus adminiſtratur ægrotanti. Paracelſus *tom.* VII. *pag.* 136. ſalem xyloheheni extollit, cum theriacâ uſurpatum:

℞. *alcali xylobeben.* ℈ ß.
theriac. Alexandr. ℥ ij. M.

Detur

Detur ſcrupulus dimidius, eiuſque uſus aliquoties iteretur, extrinſecus parti dolenti gummi xylohebeni affricto. Ad reſolvendam, deſtruendam, & diſcutiendam materiam tartaream, Paracelſus quoque *tom.* 11. *lib. de tartareis morb. cap.* XVIII. *p.* 402. vehementer prædicat oculos cancri, lapidem Iudaicum, lyncis, Lazuli, ſpongiæ, ætiten & cryſtallum. Ex quibus hâc viâ liquorem elici iubet. Lapides in pollinem attenuatos cape, his optuma vini eſſentia affundatur, deſtilletur, ac novies repetitâ cohabatione, eadem à lapidibus abſtrahatur. Poſt calcinando lapides, iiſque priorem vini eſſentiam affundendo, conſpicies lapides in dictâ eſſentiâ reſolvi, & planè ſalis inſtar liqueſcere.

Factâ ſolutione, deſtillationem inſtitue, & materiæ in fundo re-

ſtanti aliam vini eſſentiam adde, abſtracturus iterùm eandem, & operationem iteraturus, donec omnia è cucurbitâ fuerint emulcta. Liquores prolectos coniunge, & uſui ſerva. Huius deſtillati mane & veſperi pauxillum ægro exhiberi poteſt, non modo in podagrâ, calculo, ſed in omnibus morbis, à tartaro coagulato dependentibus. In eundem uſum quoque commendatur *Lapis Animalis* à gr. vj. ad gr. xij. exhibitus.

℞. Urinæ pueri, optimæ conſtitutionis, vinumque bibentis, ℔ xl. ſtent in putredine menſem integrum (quo diutiùs in putredine hæſerit lotium, eò plus ſpirituum præbet) poſtea deſtillentur in arenâ. Exibit ſpiritus ſtillatione acris ac igneus, quem rectificatum materiæ nigræ, in fundo reſtanti, iterum affundes, ac gradatim deſtillatio-

lationem iterabis, quo facto, ſal quidam cryſtallinus, alembici parietibus adhærens, ſublimabitur, quem accuratè ſerva, ne tenues evaneſcat in auras. Deinde caput mortuum calcinando igneſcat, & adhibito phlegmate natalitio, ex eodem ſal fixus extrahatur, ac poſtea ſpiritus intentiſſimo igne ex ſale evocetur. Huic ſpiritui guttatim inſperges ſalem priorem volatilem, in aquâ ſolutum, & excitabis ſtrepitum ingentem. Tandem peracto prælio in B. leni calore phlegma abſtrahes, relicto in vaſis fundo gummi quodam albicante.

Hanc materiam ovo philoſophico incluſam, ac vaporoſo balneo immerſam, in lapidem rubini coloris æmulum, ac pellucidum excoque, qui dolores arthriticos ſedare, podagram, calculum, hy-

dropem & ſexcenta alia, curare, creditur à Rhumelio, *in diſpenſator. Chymico*, libello ut novo, ita prorſus inutili. *Bezoarticum quoque Ioviale* à gr.j, ad gr.iij, vel gr.iiij, ſumptũ, podagræ reliquias cum totâ radice funditùs per διαφόρησιν evellere, tradit Hamerus Poppius *in Baſilic. Antimon. cap.* IIX. *p.* 36. Deſcriptio autem Bezoartici Iovialis hæc eſt: ℞. *reguli antimon. ſimplic.* ℥ iij. *Iovis puri in Angliâ nati* ℥ ij. ſeorſim fuſa miſceantur, ac poſteâ pulveriſentur, pulveri adde *Mercurii ſublimati puriſsimi, ſine arſenico exaltati, & priùs ſubtiliter in marmore lævigati* ℥ v. omniaque commiſta ſubitò in retortam parum excalefactam ingere, & ultrò butyraceum oleum videbis egredi, gradatim tamen ignem ſubminiſtra, ut etiam poſt duas horas ſuppreſſorium ignem adhibeas: hoc butyrum

cum

cum ſpiritu ſalis fuſilis ter cohobando in album præcipitatum fige, & poſtea ignitum in S. V. extingue. Idem Poppius *cap.* IX. *p.* 38. tincturam vitri antimonii aurificati commendat, cuius in προφυλάξει facta eſt mentio. *Vellus quoque aureum, ſeu Lana Solis,* non incommodè hûc refertur, ſcribitque Barthius in Beguin. *lib.* II. *cap.* XIIX. *editionis Pelshoferi, p.* 409. D. Iohan. Weidnerum, Reipublic. Sprottavienſis Phyſicum ordinarium, Lanâ aureâ in ſpecifico liquore uſum, nunquam ab eo tempore paroxyſmis arthriticis fuiſſe infeſtatum, cum antea ſubinde podagricus decumberet, & immanibus cruciatibus torqueretur. Iiſdem floſculis aureis etiam unum vel alterum, in agone conſtitutum, idem Weidnerus in vitam revocaſſe dicitur à Barthio. Parandi modus

dus hîc eſt: Collige rorem ex tritico, menſe Maio, ante exortum Solis, cœlo ſereno, loco editiore, linteo expanſo, & in diſcum expreſſo, atque in vas fictile effuſo. Stet per dies quatuordecim, vel etiam menſem unum, in loco aliquo, tantiſper, donec craſſior & feculenta pars ſubſidat, Filtretur. Cape, quod purum & clarum eſt, ac eo vitrum orificii ſtricti, & latioris fundi reple, tertiâ fere ſui parte; inditis duodecim auri foliis, aliquantulum inciſis. Obturetur membranâ triplici, & collocetur in locum calentem, ſive tepidum, æſtate, puta, ad ſolis radios, hyeme, retrò fornacem. Ac dum menſes novem cum dimidio præterierint, aperiatur vitrum: & fac, aliqua pars exhalet. Poſtea effunde totum liquorem, unâ

cum remanentiis: ac vitrum rurſus clauſum colloca in cineres calidos, uſque dum exſiccetur. Permittatur adhuc aliquandiu exſiccari. Atque ita demum lana illa aurea, quæ antea viſum ferè effugiebat, ſponte ſuâ de lateribus vaſis reſoluta, fundum petet. Quam plumis leviorem, ab aëre & vento cuſtodi, & uſui reſerva. *Oleum Antimonii* Rogeri Baconis, ut & *oleum Antimonii dulce* Paracelſi, alia inter, inſigni elogio donantur, crediturque eorum uſus triduanus radicitùs malum extirpare. Verùm deſtillatio olei, ſive ſecundùm Baconem, ſive Paracelſum inſtituatur, ſemper irrita eſt, nec unquam adſcendit id, quod anxiè expetimus. Eſt præterea *oleum quoddam αὐτοφυὲς*, quod in Regno Atezin, & in regno Pe-

gu Indiæ orientalis, in locis montanis è terrâ exſudat, colorem cereviſiæ nigricantis, vel vini Malvatici referens, terrei ſaporis, in arthriticis affectibus, contracturis, & aliis malis arcendis nobile. Illud locorum dictorum incolæ ut plurimum cum pauxillo cereviſiæ aſſumunt. Solvitur Bataviæ, à Belgis conditæ, in Iava maiori ſtophus iſtius olei dimidius decem Imperialibus, mihi narrante quodam, qui integrum decennium, & quod excurrit, in locis orientalibus peregrinando confecerat.

SUBSEC. IV.

Cura Podagræ ſcarificans, & Cauſtica.

POdagram etiam aliqui curârunt, inſtitutâ ex parte affectâ evacuatione, & quidem ante ſtatum, in ipſis acceſſionibus, & increſcente morbo. Admoverunt autem non tantùm cucurbitulas ſcarificatas, ſanguiſorbas hirudines, ſed & veſicatoria, & cauſtica medicamenta, quæ cutem exedendo, ac humores, partes articuloſas obſidentes, ac vitiantes, ad exteriora revocando, morbum non modò mitiorem, ſed & evacuando breviorem reddidiſſe feruntur. Hac curandi methodo tum ante Galenum, Eraſiſtratus Sicyonius, & Diodorus, tum poſt Galenum, Aëtius Philagrium ſecutus, & alii

uſi ſunt. Et poſtquam huiuſmodi medicandi ratio, in deſuetudinem veniens, diu neglecta fuiſſet, eandem iterùm in lucem revocarunt Paracelſus, Sachetus, & alii. Quod autem in principio & augmento morbi, ubi fluida adhuc eſt materia, & facilè mobilis, evacuatio illa ex parte affectâ tuta & ſalutaris ſit, Sachetus *cap. x. in retractat. de podagric. & arthritic. morb. p. 51.* etiam inde probare deſudat, quod licitum ſit, ſecundùm Galenum, increſcente morbo, materiam in locis affectis hærentem, digerentibus elicere, & in auras vertere, ideoque conceſſum quoque ſtatuit, cucurbitulis & cauſticis admotis, inter initia peccantem ex parte affectâ provocare humorem. Inſuper experimento rem ſtabiliens teſtatur, Comitem quendam *Nicolaum Gambaram*

baram curam illam in proprio corpore, tutiſſimam & ſaluberrimam deprehendiſſe, ideoque curam illam, Comitis nomine inverſo, *Laonicam* vocitat. Peragitur autem hæc à Sacheto toties dilaudata medicatio ſequenti modo: Levis cucurbitula ſine ſcarificatione primò ægræ adhibetur parti, quâ humor vitioſus ſub cute, & in partibus remotioribus hærens, ad pedum extremitates invitatur. Mox ſcarificatione inſtitutâ, & admotâ cucurbitulâ, attractus humor evacuatur. Quod ſi fluxio nihilominus urgere videatur, purgatione ac venæ ſectione ἀντίσπασεις molienda eſt, & poſtea iterum partibus, loco affecto ſuperioribus ac circumpoſitis, affixis corniculis materiæ copia intercipienda, atque evacuanda. Scarificata autem loca, remotis cucurbitulis, de-

coćto irrigantur anodyno; ac vulnuſcula eluuntur, ne humor in iis ſubſidens putreſcat, aut corrumpatur. Cucurbitularum applicatione ob materiæ copiam ſæpius iteratâ, ad veſicatoria & cauſtica medicamenta poſtmodum itur, quæ unguento populeo, roſato, aut refrigerante Galeni, temperata affirmantur, ne cauſtica vehementiùs trahendo, dolorem ac materiæ affluxum augeant, & exaſperent. Veſicatorio detraćto reſcinditur veſicula, citrinam ac ferventem ſæpè materiam expuens, quâ detersâ, ac ulcere mundato, enervatum braſſicæ folium, butyro ſordidulum, ad mitigandam cauſtici vim, & impediendam conſolidationem, imponitur. Paulò poſt remoto folio, collećta inſtar iuris concreti materia detergetur. Hoc curationis genus intra diem natu-
ralem

ralem ter quaterve repetitur, ac ſingulis vicibus decocto aliquo tepido locus affectus humectatur, dolorque mulcetur. Humore penitùs evacuato, ac fluxu ſubſiſtente, cutis inſtauratur unguento è ceruſsâ adhibito. Refert autem Sachetus *l. c. cap.* XIX. *p.* 118. Gambaram Comitem in explorandis latebris humoris, pruritum facientis, admodum fuiſſe curioſum, & cultello acuto ulteriùs contaminatam incidiſſe cutem, nec ceſſaſſe ab opere, priuſquam hoſtis latens eſſet inveſtigatus. Recurrente autem morbo ſolis corniculis (omiſſis veſicatoriis) uſus eſt Comes; & quidem extemplò inter initia mali, atque ſic intra paucos dies, vel etiam horas; ab inſtante paroxyſmo ſeſe vindicavit. Veſicatorium Gambaræ tale fuit:

℞. *Cantharid. præparat.* ℥ j.

fer-

ferment. veter. ℥ v.
euphorb.
ſtercor. columbin. an. ʒ j.
aceti acerrim. alb. q. s. M.
Huius particula applicata, ſpatio ſex vel ſeptem horarum veſiculas excitavit. Trallianus quoque (qui Oribaſio Aëtioque poſterior, Æginetâ prior exſtitit) *lib.* XI. *p.* 199. *editionis Græcæ Pariſienſis*, in principio morbi allium lævigatum cottìdiè pedibus admovit, nec ſolvit, donec exulcerati eſſent. Paracelſus itidem in extirpandâ podagrâ, curam hanc cauſticam extollit, eamque *Apertam* vocitat, eò quod partem affectam aperiat, & vi quaſi quâdam tartarum extrahat. Tale autem initiò præſcribit medicamentum cauſticum:
℞. *Mercurii ſublimat.*
aquæ fortis.
arſenic. an. q. s.

M. F.

M. F. Pulmentum.

Pulticula hæc toti parti dolenti, & tumenti apponenda, ſi verò integrum membrum ταλαιπωρεῖ, & infortunio obſidetur, locus maximè conveniens eligendus, pro impoſitione medicamenti. Eſcharâ inductâ, quæ illam removent, admovenda ſunt, & poſtmodum attractivum imponendum:

℞. *Minii.*
litbargyr.
lapid. calaminar.
carab.
magnet. an. ℔ ß.

piſtilli circumactu in mortario contundantur, in pollinem comminutis addantur:

Ol. lini ℔ vj.
Cer. ℔ iij.
terebinth. ℔ ij.
vernic. ℔ j.

Coquantur ad conſiſtentiam empla-

plaſtri, brunei coloris, cui diſſoluta aceto, & percolata adiiciantur gummi:

℞. *Opopanac.*
galban.
ſagapen.
bdellii.
ammoniac. an. ℔ ß.

parùm ebulliant, & tandem recipiant.

Carab.
maſtich.
oliban.
myrrh.
magnet.
aloës hepatic. an. ℥ iij.

ſpatulâ agitando & malaxando F. emplaſtrum, quod partibus cauſtico medicamento exeſis, remotâ eſcharâ, impoſitum, humores allabentes, ſalemque tartareum reſolvit, diſſipat, evacuat. Peccante materiâ evacuatâ, & ita malorum

Len-

Lernâ ablegatâ, ratione συμφύσεως, pulverem Croci Martis ulceratæ parti inſpergi iubet. Hæc eſt Cura podagræ, *Aperta* vocitata Paracelſo, quam tradit *tom.* IV. *tractat.* II. *de morb. ex tartaro, cap.* II. *p.* 16. Ioh. Poppius *lib.* III. *Theſaur. Chymic. p.* 664. itidem hâc curâ delectatur, & primitùs parti affectæ aquam fortem iterum & ſæpiùs allinit, eamque excoriat, poſtea emplaſtro admoto, ulteriùs partem erodit, ac tartarum evocat:

℞. *Canthárid.* ʒ ij.
ranuncul. flamm.
ſcammon. an. ℥ ß.
euphorb. ʒ v.
camphor.
magnet. præpar. an. ℥ j. ß.
ſuccin. præpar. ℥ j.

in pulverem comminutorum uncia una emplaſtro alicui gummoſo, vel etiam unciis quatuor ſacchari

chari miſceatur. Huius miſturæ particula linteo affricatur, & loco ante excoriato imponitur, tandem abiecto priori emplaſtro, *opodeldoch* ad perfectam uſque ſanationem applicatur. Quo cum verò ægro mitiùs agit Poppius, huic partem tartaro obſeſſam initiò ſcarificat, & corniculis appoſitis, evacuationem molitus, podagricum minerali balneo horæ quadrantem, vel diutiùs, pedes immergere, & quidem bis ſingulis diebus, ac balnei uſum continuare iubet, uſque dum tartarum penitùs reſolutum, & evacuatum fuerit. Balneum tale eſt:

℞. *Conſolid. Regal.*
millefol.
hyperic.
centaur. minor. an. M j.
vitrioli.
aluminis an. ℥ j.

cine-

cinerum fagi ℥ ij.
in aquæ menſuris octo, vel decem, ebulliant. Vel:

℞. *flammul.*
fol. hellebor. nigr.
ſenæ an. M j.
fabar.
lentium an. M iiij.
vitriol. ℥ j ß.
ſalis gemm. ʒ vj.
ſulphur. crud.
antimon. an. ℥ ij.

Coquantur in aqua pro balneo pedum.

Verùm enimverò, etiamſi *curâ Apertâ* dolores podagrici, inſigniter ferocientes, demulceri, humores vitioſi ac ſalini, per patentem inducti ulceris viam, partim evacuari, partim inſenſibiliter diſſipari & reſolvi poſſint, tamen illam veriùs carnificinam, quàm utibilem, & Medicis inſiſtendam dixerim Curam,

ram, maximè in principio morbi. Etenim abominabile eſt primitùs, hîc loci appoſitis cauſticis partem adurere, exulcerare, & ita afflicto ægro afflictionem addere. (2) res maximè periculo plena eſt, in parte exangui, frigidâ, cuius ἔμφυτον θερμὸν à morbo toties recurrente, peſſundatur, cauteria adhibere, & hoc modo evacuare: cum locus iſte exulceratus difficulter, imò nullis remediis quandoque, ad σύμφυσιν deducatur, præſertim in ſubiecto νοσερῷ, & humoribus affluente vitioſis. Hinc & in eryſipelate affirmanda haut ſunt parti affectæ talia medicamenta, quæ ſuppurationem, aut exulcerationem inducere queunt, cum ſecundùm Hippocratem VII. *aphor.* XX. ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν, ἢ ἐκπύησις, κακόν. (3) Facilè τοῦ μορίου νεκρότης, ſeu gangræna induci poteſt, ulcere excita-

citato, & affluxu materiæ continuato, quam poſtea ἀκρωτηριασμὸς, ſeu membri detruncatio, ſæpenumerò neceſſariò ſubſequitur. Ita arthriticum quendam, applicato cauſtico, & gangrænâ ſubſecutâ, occubuiſſe refert Zacutus Luſitanus *lib. III. prax. Med. admirand. obſervat.* CXLII. *p.* 478. (4) neque ob arſenicum pulticulæ erodenti additum (quod Paracelſus facit) cauſticum illud ſatis tutò applicatur, cum & Magnes Arſenicalis interdum deprehenſus grandia invexiſſe ſymptomata. (5) etiam hoc nomine à quibuſdam improbantur Cauſtica, quod evellant, ac diſſipent plerumque id, quod tenuium eſt partium, relictâ craſſiori materiâ, quæ temporis tractu in lapidem dureſcens, tophos procreat, in quâ ſententiâ etiam eſt Budæus, *in curation. articular. mor.*

bor.

bor. p. 34. Præſtat itaque, Autoribus ſuis relictâ Curâ Cauſticâ, in principio morbi, partes, ab ἑςίᾳ τοῦ θερμοῦ extremè diſſitas, mitioribus remediis tractare, ſenſim reſolventibus materiam, tuber, ac dolorem parientem, per ἄδηλον διαπνοὴν in auras vertere, dolorem paregoricis, anodynis, & narcoticis quandoque mitigare, quàm erodentibus ſemineces ac imbelles partes ulcerare, humores omnes eò præcipitare, gangrænam & ſphacelum inducere, & ita membrorum amputationi anſam quandam largiri. Nec cultello uſque adeò tutum eſt, incidere cutem, quod Gambara factitare erat ſolitus, cum Guilhelmus Fabricius *epiſtolar. Centur.* 1. *epiſt.* LXXX. *p.* 416. tradat, virum quendam Generoſum in Burgundiâ, arthritico dolore in digito pedis minimo correptum, ſcalpello

tuber-

tuberculum, in ipſo digito exiſtens, perforaſſe. Cum verò altè nimis infixiſſet ſcalpellum, dolor inde acerbior fuit factus, ſubſequente paulò poſt gangrænâ, ita ut coactus fuerit, tibiam ad poplitem Chirurgorum operâ ſibi amputare, quam amputationem mors ipſa inſecuta eſt. Quod verò Gambara, traditâ ſuperiùs curâ, ſanitatem recuperârit, nec mali quidpiam ſit paſſus, ſciendum, fatatum illud fuiſſe, & *μίαν χελιδόνα ἔαρ οὐ ποιεῖν*· ideoque quod huic ſalutare, aliis verò exitioſum exſtitit, id non facilè imitari debemus, ne ſcilicet experimenta per mortes aliorum facere dicamur, ut habet Plin. *lib.* XXIX. *cap.* I. *hiſtor. natur.* Interim non ſimpliciter Cauteria reiicio, ſed hoc ſaltem volo, quod in principio podagræ, corpore vitioſis humoribus abundante, talia

ad-

adminiſtranda non ſint, præſertim pedibus calore ſuo vehementer pauperatis. Aliàs novi, tempore adhibita Cauteria ſuo modo etiam iuvaſſe ægros, doloremque ad Indos amandaſſe. Ita Capitaneo cuidam, cui nova materia in pollicem maiorem ſiniſtri pedis influxerat, circa veſperam igne articulum, ubi rubebat, uſſit Spigelius, appoſito ſtatim emplaſtro Diapalmeo. Huic tumor pollicis tertio ab uſtione die evanuit, & cruſta, quæ exuſta erat, ſicca permanſit, ut ſtatim, quò vellet, incederet. Videatur Spigelius *de arthritid. p.* 95. Conſimilem quoque narrat hiſtoriam Guilhelm. Fabricius, *obſervat. Chirurgic. Centur.* III. *obſerv.* XCIIX. *p.* 432. quod nempe dolor vehementiſſimus, in calce pedum exortus, applicatione cauterii potentialis, reliquis nihil conferentibus reme-

remediis, deſubitò fuerit ſedatus. Sed in his ſubiectis, meo quidem arbitratu, nativus pedum calor robuſtior fuit, qui partes defendit à νεκρώσει, & ſphacelo mortificante. Deinde affluxus materiæ, pedes infeſtantis, mitior quoque exſtitit, corporibus venæ ſectione, & iteratis purgationibus, tum per ſeceſſum, tum per vomitum, optumè evacuatis. Proinde antequam Medicus cauterio podagram adoriri occeptet, conſideret priùs, utrum pedes vehementer ſint infirmati, & calido ſuo naturali exhauſti: quod ſi viderit, prorſus eos eſſe imbecilles, & à Catorthomate naturæ degenerantes, cauterio abſtineat, & aliis remediis malum debellare cogitet. Videat inſuper, ut corpus debitè evacuetur, ante Cauterii applicationem, ne ſiniſtro & intempeſtivo eius uſu fe-

rinus excitetur affluxus, eodemque calor pedum magis magiſque deſtruatur, atque ita gangrænæ habitaculum quaſi quoddam præparetur. Pars affecta quomodo conſortanda ſit, in præſervatione abundè dictum eſt.

SUBSECT. V.

Cura Podagræ Magnetica & Tranſplantatoria.

DOgmaticæ Curationi ſubiiciendam eſſe ratus ſum Curam podagræ Magneticã, & Tranſplantatoriam, quâ nonnulli non modò noſtrum affectum, Herculeum ſanè, ſed & alia δυσπάλλακτα νοσήματα, animosè aggredi non ſunt veriti. Ita Lyſimachia purpurea, ipſo Iacobi die, veſperâ ingruente, effoſſa, torrefacta, ſacculo incluſa, & collo novendium ſupenſa, poſtmodum

modum in profluentem miſſa, putrilaginem gingivarum ſcorbuticam arcere, & emaculare conati ſunt. Prominulos ventris tumores, hydropicos intelligo, veſicâ bubulâ ægrotantis lotio repletâ, in furno fūmante aliquandiu ſuſpensâ, & deinde effuſo lotio, ac veſicâ in Cloacam ſeu latrinam coniectâ, detumeſcere cenſuerunt. Radice iridis luteæ, menſe Maio eradicatâ, & collo (ut ſcrobiculum ventriculi attingat) appensâ, diarrhæam, & conſimiles fluxûs alvinos, radice verò oſtrutii ſeu Imperatoriæ, Lunâ creſcente effoſsâ, nuchæ (ut meditullium ſpinæ dorſi tangat) affirmatâ, & poſtea in præterlabentem fluvium proiectâ, catarrhos graves curare ſunt auſi. Similiter ulcerum inveteratorum ſolidam & citam curationem herbæ Perſicariæ interventu promittunt.

tunt. Dictam plantam, Lunâ decreſcente, partibus ulceratis alligant, & ſpatio xxiv horarum elapſo, recentem apponunt, applicatione in dies continuatâ, uſque dum Luna iuveneſcere, ſeu iterùm creſcere incipit. Remotam ab ulcere herbam fimo contumulant, σήψει conſumendam, cuius putredinem, perfectam ulceris curationem inſequi rigidè contendunt. Unguium quoque ſegmentis, & pilis aliquot è ſyncipite patientis evulſis, ac certo modo in arborem quandam vegetam tranſportatis, tabem ſeu phthiſin; ſanguine verò ex medianâ ægrotantis extracto, ovi gallinacei teſtæ artificiosè incluſo, & ita ovo gallinæ xiv dies ſuppoſito, poſtmodum ſui famelicæ exhibito, icterum, & morbos, ex vitioſo ſanguine oriundos, tranſplantando averruncare ſatagunt.

Alii

Alii in febri, biduo medio intervallatâ, in quâ ſecundùm Phavorinum apud Agellium, *lib.* XVII. *cap.* XII. μία μητρικὰ, καὶ δύο μητέρες, ægrotantis lotium ſumunt, idque cum farinâ ſubigunt in maſſulam quandam, ex quâ panẽ, ab eſuriente cane devorandum, conficiunt, & ita febrim, difficilem extirpatu, avertere deſudant. Dentium dolorem acerbiſſimum, φυτέυσει ſingulari adhibitâ, quomodo nonnulli deſtruere conentur, omnibus notiſſimum eſſe cenſeo.

Eodem modo & Podagram (incipientem, non nodoſam & inveteratam) Tranſplantatoriâ arte curare nonnulli occipiunt. Ægro pilos in utroque crure (hirſutus circa femora & crura Ariſtoteli dicitur λάσταυρος, prærabidus ad Venerem, & inſigniter mutoniatus) novaculâ demunt, & inſimul

ungues manuum pedumque ſtato tempore, Vere ſcilicet, arboribus de integro ſuccum recipientibus, & quidem propridie ante novilunium, reſecant, poſt terebrâ, in populo albâ, vel quercu vireſcente, foramine facto, ad medulloſam uſque arboris partem, unguium ſegmina & pilorum filamenta in locum excavatum, nullo ſegeſtri adhibito, tranſportant, foramine ligneolo, ex arboris cuiuſdam ramulo fabricato, accuratâ & profundè clauſo. Ligneoli propendens particula proximè arborem ſecuri amputatur, & admoto fimo vaccino ſaucia ligni pars propediem optimè deligatur. Quod ſi trimeſtri exacto ſpatio, malum podagricum haut recurrat, Arborem Magneticâ virtute efficaciſſimam arguit; ſin redit, aliâ ratione cura ulterius erit attentanda.

Tri-

Triduo ante novilunium, terebrâ excavetur alia quædam vegeta & ſuccolenta arbor, eiuſque ſegmina, eâ quâ educta fuerunt horâ, contundantur, contuſa & ſacculo incluſa, partibus, dolore podagrico excruciatis, apponantur, ibidemque relinquantur integrum triduum, quo elapſo, ipsâ novilunii horâ, ſegmina illa remota, & excluſa ſacculo, in priorem & natalem locum iterùm ingerantur, foramine cuneolo, ut ante, probè & perfectè obturato. Si iam, antequam tres elabantur menſes, malum revertatur, & de integro patientem corripiat, iterùm ungues pedum manuumque reſecentur, & hirta tondeantur crura, ſegmenta verò unguium, & pilos abraſos, ſegeſtri commodo ſeu involucro incluſa, vivo cancro, & quidem eius dorſo, alligentur, baiulo cancro,

opimâ prædâ onuſto, in proximum profluentem dimiſſo. Hoc modo podagram tranſplantatoriè curari, & penitùs extirpari aſſeverant, ſi nec viſcera inſigniter de ſuo ſtatu ſint deturbata, nec malum annoſum, duroſque tophos generans.

Huc quoque ſpectat *Sigillum antipodagricum*, tribus laminis conſtans, quod certo tempore ex obryzo auro, argento, ferro & plumbo conficitur, characteribus exornatur, ac ægro appenditur. Huius deſcriptionem, & parandi modum, vide apud Paracelſum *tom.*x.*lib.*I. *archidox. Magic. p.* 327. Huic affine eſt *Pentaculum*, quod memoriæ prodidit Trallianus *lib.*xI. *p.* 199. Λαβὼν πέταλον χρυσοῦν, σελήνης ληγούσης, γράφε ἐν αὐτῷ τὰ ὑποκείμενα, καὶ ἐνδύσας εἰς νεῦρα γεράνου, εἶτα ὅμοιον τῷ πετάλῳ σωληνάριον ποιήσας, κατάκλειсον καὶ φόρει

περὶ

περὶ τοὺς ἀστραγάλους, μει, θρευ, μόρ, φορ, τευξ, ζα, ζων, θε, λου, χρι, γε, ζε, ων. *In laminam auream, Lunâ deſinente, quæ ſequuntur ſcribito, & nervis gruis involvito, deinde ſimili canaliculo ſeu tubulo ipſam includito, geſtatoque ad talos, mei, threu, mor, phor, teux, za, zon, the, lou, chri, ge, ze, on.* De Pentaculis hiſce, eorumque virtute, in curando podagrico affectu, etiamſi nihil affirmare auſim, niſi quod ἐθελοθρησκείαν & ſuperſtitionem coniunctam habeant, Curam tamen Tranſplantatoriam penitùs improbare aut reiicere vix poſſum, cum conſtet, iſtius ope aliquando fuiſſe curatam podagram. Sic Michaël Maierus, *in Civitate corpor. human. cap.* IX. *p.* 162. refert, ſibi à Principe quodam narratum eſſe, artis tranſplantatoriæ beneficio, omnibus aliis remediis fruſtra, & ſine omni fructu adhibitis, duas

Perſonas ſanitatem integrè recuperaſſe, quarum prior acerbiſſimo humeri & ſcapularum dolore, altera circa pędem eodem cruciatûs genere torquebatur. Et quanquam cauſa curationis iſtius abſtruſior nonnihil ſit, & intricatior, propterea tamen reiicienda haut eſt, cum plurimi morbi eiuſmodi remediis curentur, quorum cauſam aut nunquam, aut difficulter reddere, vel inveſtigare poſſumus. Sic *Vnguentum B. Anshelmi* dictum, ſeu *armarium*, ferro, ligno, lateri, veſti, aut conſimili rei, vulneris cruore commaculatis, illitum, ſaucios ægros reſtituit, etiamſi aliquot milliaria abfuerint. Hæc curatio ut certa; & omnis ſuperſtitionis expers eſt, præterea à nemine ampliùs in dubium vocatur, ita Curationis cauſa obſcurior nonnihil, & magis ambigua cenſetur. Similiter

liter

liter alia ſunt, quæ in Naturâ fieri notantur, quorum cauſæ itidem dubiæ, & maximè ancipites habentur. Ita ſexcentis conſtat experimentis, hominis ſceleratiſſimè interempti cadaver, eiuſve partem, exactis ab interfectionis momento pluſculis diebus, menſibus, imò annis, ſanguinem confeſtim ſudâſſe, quamprimum homicida locum illum fuerit ingreſſus, in quo cadaver ipſum, vel particula eius aſſervabatur. Sic Ietzehoæ in Holſatiâ hominis occiſi amputata manus, in carcere ſuſpenſa, atque arefacta, poſt integrum decennium, cruorem ſanguineum ſtillando, homicidam prodidit, quemadmodum hanc rem, multis magnis teſtibus, Regiiſque adeò Conſiliariis roboratam, ex Simeone Gulartio allegat Comenius *in Synopſ. Phys. cap.* x. *p.* 190. Mirum quoque

eſt, quod hominum aliquis Conſilia, ſtatum vel conditionem ſuam, detegere poſſit alteri, etiamſi prorſus ſit neſcius, ubi terrarum ille hęreat, cui res ſuas concredere exoptat. Hoc autem ſequenti modo fieri poſſe contendunt. Uterque ſibi vulnus brachio infligit, ſanguinemque emanantem ac ferventem adhuc, appoſitis brachiis alter in alterius vulnus ingerit, & ita commutato ac inſtillato ſanguine, vulnerum conſolidatio procuratur, applantatâ eam in rem convenienti medicinâ. Curatum, ac cicatrice obductum vulnus, in partes poſtmodum duas vel tres, ſupremam, mediam & imam, diſcriminant, ita ut quælibet pars certi quid ſignare debeat, de quo ante conſultatio inſtituta. Iam ſi unus, in locis etiam maximè diſſitis hærenti amico, quid ſignificare deſiderat,

derat, acu arreptâ partem aliquam vulneris pungit, & ita dolore excitato ob conſenſum alteri manifeſtat, quod particula illa puncta ex compacto notificare debebat. Cauſam huius rei, liberum cuivis iudicium relinquens, ſtatuerem hanc: quod nempe ſanguis, naturâ ſuâ balſamicus ac ſpirituoſus, alteri communicatus, maritatus, & probè miſtus (aliquam quoque partem in pus degenerare, nullus dubito) abeat in carnem albicantem ac denſatam, quam cicatricem appellamus. Antequam autem id accidat, uterque ſanguis uniter ac amicè conſpirans, balſamicos ſuos invicem confundit, ac conſociat ſpiritûs, & ex amicabili congreſſu ac implexu eam ſortitur conditionem, ut poſtea Cicatricem, ex cruoris accuratâ & coniugiali miſcellâ genitam, ſpiritûs illi balſamici con-

conſociati iugiter imbuant, inſuccent, eique indiſſolubiliter maneant uniti. Exinde, cicatricis aliqua parte acu compunctâ, balſamicus iſte ſpiritus, miſtus ac coalitus, afficitur quodammodò, dolorque ſoluto continuo excitatur, quem doloris ſenſum alterum illud ſubiectum, in locis etiam diſtantiſſimis hærens, ob ſimile ſpirituum ſanguiniſque coniugium, cicatricem efformans ac vegetans, percipit, ac συμπαθῶς condolet. Eadem ratio in Nobili illo Neapolitano quoque militat, qui in duello naſo truncatus, eundem ex ſervi cuiuſdam brachio reparari curavit. Verùm cum exacto ſexennio ſervus mortalitatem expleret, naſus iſte mutuatitius, in vivis manente Nobili, computruit, & ad decidium ſervi, ipſe deciduus factus eſt. Sed ad Curam Tranſplanta-

toriam

toriam morbi podagrici iterum abeo, rationem pro virili inveſtigaturus, ſi non exactam, probabilem tamen. Primò autem ſuppono, ungues ac pilos eodem ſpiritu regi, quâ glutinoſa illa materia, ex quâ conſtituuntur, regebatur. Quod exemplis ita declaro. Pinguedo urſi vaſculo concluſa, ac aſſervata, hyeme augeſcit, eò quod urſi in latibulis ſuis otiantes ac ſtertentes, eodem tempore pingueſcant, & obeſuli reddantur. Sic etiam tartarea vini fæx commovetur, & turbatur, ob ſpiritum illum, quo vites, brumali tempore demortuæ quaſi, adventante Vere evigilant, & ad germina protrudenda inſtigantur. (2) ſuppono, unguium ac pilorum ſpiritum, cum glutinoſis articulorum partibus, quandam familiaritatis alere teſſeram, ob commune alimentum, id-
que

que viſcidum, quo particulæ illæ enutriuntur, ac ſuſtentantur.

Iam pili & ungues, arbori vegetæ & ſucculentæ inſerti, ac natalitio ipſius arboris ſucco perfuſi, concreſcunt in eandem, & ita ſpiritus ille unguium ac pilorum, ab acceſſu balſamicâ arboris virtute, vegetatur, roboratur, & omninò ita diſponitur, ut ſatis validus ſit, ad afficiendam & firmandam articulorum glutinoſam ſubſtantiam, quæ poſtea ob συμπάθειαν roborata & inſtaurata, tartareum humorem, articuloſis partibus infeſtum, corrigit, abſumit, & in auras vertit (3) dico, etiam cum humore ſalſugineo, podagram excitante, unguium ac pilorum glutinoſum & ſalinum principium quodammodo convenire. Hinc ſalinus unguium ac pilorum ſpiritus, à ſucco vegetante ipſius arboris excitatus,

tus, ob naturæ convenientiam, humorem podagricum è corpore evocat, & magneticè ad ſe rapit: Unde fit, ut arbor ſæpenumerò exareſcat, novitio illo admiſſo & recepto hoſpite. Segmina verò arboris, podagroſis affirmata partibus, ſalſuginoſi humoris particulam imbibunt, quæ in arborem beneficiò ſegminum tranſplantata, ac balſamo natalitio arboris perfuſa ac irrorata, reliquum quicquid eſt in corpore humoris ſalini, ob ſubſtantiæ ſimilitudinem allicit, eidemque paratum indulget hoſpitium. Quomodo autem ungues ac pili gammaro impoſiti, ac in profluentem miſſi, padagram eliminent, adhuc gravius eſt dictu. Arbitror tamen, rem ita peragi: Gammarus involucris ſuis cruſtoſis, quibus ceu loricâ incingitur, ſpiritus quoſdam ſalinos (ex his eius

eius cruſtoſum involucrum conſtituitur) communicat, partim ad vegetandum ſquammoſum integumentum, partim ut excutiat onus illud, dorſo impoſitum. Iam ex affluxu ſalini iſtius ſpiritûs, unguium ac pilorum conſimile principium, non tàm removetur & excutitur, quàm vegetatur, excitatur, & ad humorem tartareum (cuius naturam quodammodo ſapere ungues ac pilos, retuli ante) in corpore arthritici hærentem, magneticè evocandum & auferendum impellitur. Sed nolo prolixior eſſe in his, ne reprehenſionem incurram eorum, quorum palato hæc minimè arridebunt. Interim liberè ſentiendo nemini perſuaſum velim, ut his in ſolem & pulverem adductis aſſurgat, ſuumque adiiciat calculum, ſed hoc ſaltem amicè expeto, ne ſtatim ad ſuperſtitionem

ali-

aliquam recurrentes, diabolici quid comminiſcamur, ubi huius vel iſtius effectûs cauſa occultior & abſtruſior nos latet. Tandem ad nodorum propero Curam.

SUBSEC. VI.

Nodorum cura.

His expeditis nodorum cura paucis delibanda. Nam etiamſi perſpectum habeam, podagram nodoſam difficulter curari, ex Principum Medicorum aſſerto, tamen haut oberit etiam hîc aliquid tentâſſe, cum monſtra ſæpiculè accidant in morbis, & toties ſalvetur aliquis abſque ſpe mirabiliter, ut loquitur Iben-Sina *lib.* IV. *Fen.* IV. *tractat.* II. *cap.* X. Imò curatam fuiſſe podagricam πώρωσιν ſemel atque iterum hiſtoriæ Medicorum atteſtantur; refertque Zacutus Luſitanus

nus *lib.* 11. *prax. Medic. admirand. obſervat.* CLXXIIX. *p.*295. bracteam plumbeam ſubtiliſſimam, per menſem ſuper tophum impoſitam, in ruſtico quodam valido, tophum penitùs diſcuſſiſſe. Nodis itaque & tophis ſequens emplaſtrum apponat:

℞. *ol. viſci pomor. Quercet.* ℔ j.
aut ℔ ij. calefiat in vaſe ad
ignem, calefacto adiice
oleo
ſapon. raſi ℥ iiij.

miſceantur ſemper probè cum ſpatulâ, donec ſapo cum oleo benè incorporetur, poſtea adde.

Ceruſſ. venet.
lithargyr. an. ℥ ij.
(ſemper miſcendo cum ſpatulá)
vitriol. ad rubed. calcinat. & pulveriſat. ℥ j.
cinabar. ℥ ß.

ſemper

ſemper agitabis, dum adiiciuntur prædicta, uſque dum optima fiat emplaſtri conſiſtentia. Hartmannus *in prax. Chymiatr. p.* 189. ad nodoſitates nondũ inveteratas hoc emplaſtrum commendari ait, quod præter ſedationem doloris, etiam ex articulis tophaceam materiam, cute leviter apertâ, reſolvendo extrahit:

℞. *vitriol. Roman. ſeu Vngaric.*
aluminis Rochæ an. ℔ ß.
ſalis ℥ iiij.

hæc omnia coniunctim calcina in catino terreo, evaporando ſaltem, donec ſpiritûs etiam exhalare incipiunt, quibus odore perceptis, ſtatim à calcinatione deſiſte, & refrigerata in pollinem age. Huius pulveris, & farinæ hordei, cape æquales partes, has accuratè cum vini fæcibus miſce, & pultem hanc cum laciniâ partibus affectis appli-

applica. Exſiccatum denuò cum fæce tartareâ diſtempera, & apponendo ſic perge, uſque dum & dolor & tophi aſſumpti evanuerint. *Emplaſtrum Vigonis de Ranis cum Mercurio*, in arthritide nodosâ, ſingulares quoque obtinet virtutes, & deſcribitur in hunc modum:

℞. *ol. de ſpic.*
chæmæmel.
lilior.
aneth. an. ℥ j.
laurin. ʒ vj.
de croc. ℥ ß.
pingu. vituli ℥ iij.
thur. ʒ v.
euphorb. ʒ ij ß.
adipis viper. ʒ x.
ranaſ. vivent. N. iij.
lumbric. in vino lotor. ʒ xiiij.
ſucc. rad. enul.
ebul. an. ℥ j.

ſchæ-

ſchænanth.
ſtæchad.
matricar. an. M. ß.
vini odorifer. ℔ j.

Coquantur ad conſumptionem vini uſque, ac colaturæ addantur:

lithargyr. ℔ ß.
terebinth. clar. ℥ j.
ceræ q. s.
ſtyrac. liquid. ʒ vj.

ab igne remotis, ubi refrixerint, adiiciendæ ſunt Mercurii vivi, hominis ieiuni ſalivâ interempti ℥ ij. ac iugiter exactéque miſcendo, ac ſubigendo in emplaſtri formam, magdaleones formandi, & uſui reponendi. Hoc emplaſtro Lugduni Batavorum non ita pridem arthriticum quendam reſtitutum vidi. Hiſtoriam curati affectûs integrè adſcribam. Decumbebat in Noſocomio Leidenſi homo, quinquagenarius ferè, manibus pedibuſque

buſque inſigniter laborans, qui circa dextri cubiti flexuram (ubi brachii os parte ſuâ inferiore cubito & radio articulatur) in exteriore parte, prægrandi topho, magnitudine gallinaceum ovum æquante, motumque voluntarium penitùs abolente (exceptis minoribus tophis, aliis partibus inſidentibus) vehementer cruciabatur. Huic præſcriptæ primùm fuerunt pilulæ:

℞. *pilul. arthritic. chamæpit. Matthiol.* ʒ ß.
aloës roſat. ʒ j.
Cum s. q. *ſyrup. roſar. ſol.*
F. pilul. N. xj.

Ex his, diebus alternis, tempore cænæ, duæ abs ægro deglutiebantur. Purgato corpore, extuberationibus apponebatur ſuperiùs nominatum emplaſtrum, ad perfectam uſque reſtitutionem. Partes nervoſæ ac tendinoſæ, ubi ab em-

emplaſtri uſu tenſæ nonnihil dolerent, ablato eodem, oleo amygdalarum dulcium inungebantur, & rurſus emplaſtrum imponebatur. Paucis ſic diebus elapſis, nodi illi inſignes detumuére omnes, motus cubito, tumore illo magno diſcuſſo, rediit, & æger omninò ſanus evaſit, cum adſtantium omnium admiratione. Ex quâ obſervatione elucet, quàm ſalutares & mirabiles Mercurio inſint virtutes, in diſſolvendâ, diſſecandâ, & auferendâ mucilagine tartareâ. Eiuſmodi vires, ſacras certè & ſtupendas, in proprio etiam corpore expertus ſum. Quippe anno abhinc exacto, & quod excurrit, dum eſſem in Tranſylvaniâ, fodinas tum Auri, tum Cinabrii luſtrans, accidit, ut perreptanti mihi anfractuoſas Cinabrii (ex eòdem, in pulverem acto, ibidem in urceis figulinis,

adhibito carbonum contuſorum grosſo pulvere, excoquitur Mercurius vivus) fodinas, toto de corpore manaret ſudor. Quid factum? Ganglion mihi in ſiniſtrâ manu ante aliquot annos Wittebergæ enatum, in inſignem magnitudinem excreſcens, motumque ferè abolens, ſudore illo tollitur, materiâ eius per totum metacarpium diffuſâ, quæ paulò poſt, die uno & altero elapſo, in auras diſſipata penitùs evanuit, méque ganglio integrè abſolvit. Ita fortuitò à malo illo liberabar, quod omnia remedia affirmata, & in uſum ante à me tracta eluſerat. Zacutus Luſitanus, Medicus celeberrimus, in amiciſſimis ſuis literis, Amſtelodamo ad me exaratis, aliud emplaſtrum commendat in hunc modum: *Ex multiplici præſidiorum ſylvâ quæ Priſci, & Iuniores, contra hanc ſeptemplicem*

cem hydram ſolerter excogitârunt, ut acerbos articulorum lenire poſſent dolores, ex frigidâ præſertim causâ contractos, hoc eſt fidiſſimum, ſi habitâ priùs de toto corpore providentiâ, eo peritus Medicus utatur: Præſtans eſt emplaſtrum, ſi quod aliud: plures enim multis tentatis, liberari minimè potuerunt, donec hoc ſunt uſi. Dolores ſedat ex frigiditate ſubortos, flatûs diſcutit, durities reſolvit, tophos mirificè comminuit, partes roborat, fitque hoc modo:

℞. *picis naval.* ℔ ij.
reſin.
colophon.
cer. an. ℔ ß.
Zingiber.
baccar. laur.
ſulphur. viv.
aniſ.
croc.
abſinth.
puleg.

ſem. naſturt. an. ℥ ij.
pulver. rad. ebulor. ℥ ß.
cinamom.
caryophyll. an. ʒ j.
terebinth. q. s.
F. emplaſtrum s. a.
Quod ſi, poſtquam refrixerit (ſcribit porrò) *aliquâ ex parte, addideris argenti vivi* ℥ iij. *priùs extincti in ſalivâ humanâ, erit efficacius, & potentius: quoniam Mercurio ineſt vis maxima pro diſcutiendis nodis, duris emolliendis tumoribus, ſaxeis reſolvendis tophis.* Hactenus Luſitanus. Emplaſtro huic non abſimile eſt illud, quod ex libro manuſcripto allegat Weckerus *lib.* v. *de ſecret. p.* 140. Notandum autem circa additamentum Mercurii in morbis arthriticis, quod iſte unguentis adiectus, aliquando peſſima excitârit ſymptomata, imò mortem ipſam accelerârit, quemadmodum qua-

quatuor exemplis id confirmat Guilhelm. Fabricus *obſervat. Chirurgic. Centur.* III. *obſervat.* XCII. *p.* 400. & *Centur.* IV. *obſerv.* XXCII. *p.* 186. ubi unguento Mercuriali ab inſulſis empiricis inuncti, viribus ita exhauriebantur, ut paulò poſt vitam cum morte commutarent.

Unus etiam ex his, poſt gravia exantlata ſymptomata, ſphacelum incurrit, gingivas, genas, linguam, omneſque oris partes occupantem. Concludit itaque Fabricius, in articulorum doloribus inunctiones Mercuriales citra ingens periculum adhiberi non poſſe; vultque hoc nomine, ut Magiſtratus graviſſimè animadvertat in rupices & imperitos Chirurgos, qui in doloribus articulorum (*die kalte lähme* nominant) hydrargyro uſi, ægros crudeliter ex-

cruciant, & nonnunquam ad inferos detrudunt. Verùm enimverò in tumoribus arthriticis, cumprimis in podagrâ nodoſâ, Mercurius ſimpliciter reiici non poteſt, & quod enormia ſemel atque iterum produxerit ſymptomata, id Chrirurgorum culpâ accidiſſe dicendum, qui Mercurium contaminatum, ſophiſticatum & impurum, tempore haut opportunò, adminiſtrârunt. Primò namque unguina illa mercuriata ab iis adhibita fuêre, corporibus vitioſo humore diffluentibus, hinc factum, ut vel lienteriæ patientem corriperent, vel humore ad ſuperiora propulſo, ferina ſymptomata cum internecino ſphacelo, faucium interiora, cæteraſque annexas corrumperent partes. Secundò cum Mercurii ingens ſit diverſitas, & alius ſit nativus, purus,

rus, ſpiritualibus Auri tincturis à naturá imprægnatus, alius crudus, à naturâ ruditer & imperfectè elaboratus, ac heterogeneis qualitatibus commaculatus, vel etiam ex plumbo, & biſmuthi admiſtione conflatus, facilè contingere poteſt, ut dum hic ob pretii vilitatem à Chirurgis indoctis, cæco quaſi impetu, rapitur in uſum, propter gelidam & veneficam Saturni naturam, enormia ægroto accerſat ſymptomata. Quandoque in ipſis terræ viſceribus eiuſmodi vicinos habet Mercurius, à quibus in conſortium tractus, alienos ſæpenumerò induit mores. Sic biſmuthi, ſtibii & Saturni heterogeneis ſubſtantiis, in intimis terræ cavernis, inquinatur, ac morbidas acquirit virtutes, quæ niſi ſeparentur pyrotechniâ, corpori θανατώδεις eſſe

poſſunt. Circumſpectè itaque agatur in adhibendo Mercurio, & talis eligatur, qui ſit genuinus, purus, ex Iſtricis vel Hungaricis fodinis erutus, plumbariæ aut conſimilis naturæ expers. Nec admiſceatur hydrargyrus, in enodandis podagrorum tophis, pinguedini alicui, aut ungento liquidiori, cum hâc ratione, ob partium λεπτομέρειαν, & aëream ſubſtantiam, faciliùs corpus ſubire, penetralia illius perreptare, ac, humoribus ad Palladis ædem convocatis, λέρνην κακῶν ibidem concitare queat. Satius erit, purum Mercurium liparis & emplaſtris ſpiſſioribus addere, quibus tenacia miſcentur bitumina, ut Mercurius hoc modo ſufflaminatus & cohibitus quaſi, exteriora ſaltem lambat, ac partes corrigat extumidas. Deinde nec talia em-

emplaſtra arthriticis admovenda ſunt, priuſquam corpora ab humorum ſqualore optumè fuerint depurata. Peſſimè itaque agunt ἄπειροι illi empirici, qui corporis exiguam, imò nullam habentes curam, ſtatim in principio, ad dolores arthriticos compeſcendos, χεισῆεια ſua Mercuriata adhibent, atque ita ægros inter ſacrum & ſaxum locant. Quod ſi verò aliquis, ob Mercurii variantem ac diverſam indolem, emplaſtris his uti recuſet, is oleum Mercurii dulce, vel ſpiritum eius fragrantem, cum oleo ſalis ammoniaci fixi præparatum, partibus nodoſis affricet, qui & tutiùs & citiùs, gypſeam ac tartaream diſcutiet materiam, eamque diſſipabit, cum uniones ac Corallia aliàs Mercurialis iſte liquor levi negotio diſſolvere ſit potens.

Oleum etiam terebinthinæ, cum eſſentia mumiæ permiſtum, & impoſitum, podagram enodare ſtatuit Paracelſus, *tom.* VII. *lib.* I. *de rebus naturalib. cap.* I. *p.* 71. 72. Malagma quoque caſei bubuli, vetuſtiſſimi, putris & vermiculoſi, decocto ſuillæ pernæ, ſale conditæ, vel etiam vino aduſto, diſſoluti, celebratiſſimum remedium eſt, quo de videatur Galenus *lib.* X. *de ſimpl. medicament. facult.* Ægineta *lib.* III. *de re Medicâ. cap.* LXXIIX. Aëtius *tetrabibl.* III. *ſermon.* IV. *cap.* XLV. Oribaſius *lib.* IX. *ſynopſ. cap.* LIX. Extolluntur quoque emplaſtra, ex avellanis nucibus, & cinabari confecta, à Tralliano *lib.* XI. & Ægineta *lib.* VII. *cap.* XVII. Celebrantur itidem luta quædam emollientia & reſolventia balneorum naturalium, ut D. Petri, & D. Bartholomæi, apud Patavinos, quibus

manè & veſperi per horam, vel amplius, calidè foventur pedes, mox ablutis cerota, vel unguina convenientia, affirmantur. Quæ inter locum etiam habet Cataplaſma, podagricorum nodis diſſipandis commodum:

℞. *ſtercor. caprin.*
farin. hord. an. ℔ ß.
aceti acerrim.
aquæ an. q. s. Coq. pro epithemate.

Pulticula hæc linteis inducta, calidè parti nodoſæ alligetur, nec auferatur eo, quo appoſita eſt die, niſi penitus exaruerit. Altero die unguento emolliente & reſolvente illinatur, & ab impoſitione emplaſtri libera quieſcat. Cerotum etiam tale uſurpari poteſt:

℞. *reſin. pin.* ℥ iij.
terebinth. ℥ ij.
lithargyr. aurei præparat. ℥ ij.

ſucc. tabac. ℥ vj.
cer. optim. ℥ iiij.
ol. myrtin. q. s. M.

Emplaſtrum Ducis Wurtembergici, & Iacobi Angliæ Regis , ut & alia ſuperiùs tradita medicamenta, ſimiliter commodè nodis enodandis adhiberi poterunt. Externa autem remedia ubi affirmantur, maximè proficuum eſſe cenſeo , ut podager interdum aliquid de pulvere Aronis aſſumat, vel conſimile quid , quod iunctis viribus tophaceam materiam diſſolvere, & expellere valet. Soluta partis unitas, ſi qua adeſt, adhibitis glutinantibus ac epuloticis ad σύμφυσιν deducenda eſt.

SUB-

SUBSEC. VII.

Victûs Regimen ſeu diæta.

CUrationi ſubnectitur diæta, quâ vehementer opus habet podager. Sæpiculè enim fit, ut ſolâ victûs ratione æger ſanus evadat, ſi ſcilicet ἀκριβῶς eam ſervet: quod ſi verò eam neglectui exponat, huic nec medicamenta præſcribenda, nec præſcripta multum proſunt. Hinc Galenus *de curand. ratione per venæ ſection. cap.* VII. rectiſſimè dixit: *Ei, qui rectam victûs rationem ſervare nequit, medicamẽta præſcribere ſupervacaneum eſt.* Plato quoque *de Republ. dialog.* III. *mihi pag.* 120. ſcribit: Æſculapium haut curandum eſſe, eum cenſuiſſe, qui non poſſet in conſtituto victu, ac regulâ vivere: imò ab Æſculapio ſeminatos

filios

filios autumâſſe ſubiungit, hominibus incontinentiâ morboſis, nec medicamina conferre, neque circa illos verſari artem, neque eſſe curandos, etiamſi Midâ locupletiores eſſent. Accuratè itaque, quoad eius fieri poteſt, victûs regimen inſtituat æger, & quidem aërem eligat puriorem, ac temperatum, niſi ob febrem ſynocham, quæ podagræ quandoque ſociatur, alſioſam anhelet auram. Conſueti cibi & potus dimidium circumcidat, ac victu tenuiore & ſimpliciore utatur. Ita Franciſcus Pechius, articulari morbo graviter afflictus, poſtquam viginti annos turri incluſus, ſolâ aquâ & pane victitaſſet, doloribus podagricis integrè liberatus eſt, referente Franciſco Alexandro, *in Apollinis radio primo in deſcript. Electuar. diacorall. p.* 159. Cibus autem ſit

εὐχύ-

εὔχυλος, & facilis concoctu. E iuſculis conveniunt pullaſtrorum, pipionum, ac carnium bubularum iura: Cremor ptiſanæ, quem Horatius ὑποκοριστικῶς ptiſanarium videtur nominaſſe: iuſculum è brancâ urſinâ paratum, ac Poruſſis frequentatum, ubi hepar calidius, & ſanguis in corpore ferventior. Inter carnes apprimè uſui ſunt iuvenes ſubrumorum, id eſt, lactentium agnorum, hædorum; carnes menſtruatæ vitulorum, trimeſtres iuvencorum, vervecum anniculorum. Cuniculi quoque ac lepores ſimpliciter improbandi haut ſunt, quemadmodum Hieremias Thriverus *in Commentar. de victu, ab arthriticis morbis vindicante*, factitat, cum illorum Caro adeò craſſum ac melancholicum ſuccum vix gignat, qualem ille ſibi imaginatur, præſertim ſi ſint

ſint iuniores, nec annis obſiti. Ex volucrum genere perdicum caro eximia eſt, & podagro conveniens eſca: ideoque optandum, ut in his regionibus æquè eas domi aleremus, ac in Chio inſulâ, ubi ſibilo congregantur, & ovium more in campum ducuntur. Modum alendi ac cicurandi perdices, ex Busbequio, *epiſtol.* 111. *p.* 164. ἐ-φορμητικῶς húc adſcribam. Plena eſt Chios huiuſmodi avibus, ubi cum hominibus ſub iiſdem tectis hoſpitantur. Agreſtes penè ſinguli, plures paucioreſve nutriunt, ut cuiuſque fert animus aut res. Primo diluculo paſtor publicus eas ſibilo evocat, procurrunt catervatim, congreganturque in viâ: inde paſtorem, ut apud nos oves, ſecutæ procedunt in agrum, ibi totum diem apricantur, paſcunturque. Sub veſperam eodem ſigno revo-

revocatæ, facto agmine, domum, & ad nota cubilia ſe recipiunt. Hanc conſuetudinem ita fieri memorant, ſtatim, ut ovis excluſæ ſunt, eas ruſtici in ſinum intra induſium transferunt, & ita unâ die aut alterâ circumferentes fovent, & ori ſubinde admotas ſalivâ nutricant, quo beneficio devinctæ nutricios non obliviſcuntur. Una tamen adhibenda cautio eſt, ne in agro pernoctent, id enim ſi ſemel atque iterum fiat, facilè ad naturam redeunt, vitæ libertatem humano contubernio præferentes. Vide etiam Mercatorem *in Atlante Minor. p.* 604. Præterea ex ſylveſtribus laudantur carnes, attagenum, turdōrum, merularum, phaſiani, gallinaginis ſivé ruſticulæ (Græcis σκελόπαξ, noſtris Schneppa appellatur, crediturque avis nullo foramine ad deſtercorandam al-

vum

vum à naturâ donata) galeritarum ac turdorum. Piſcium eſus ubi arridet podagro, in uſum trahat fundulos, gobiones fluviatiles, in rivis glareoſis deliteſcentes, melanuros, & lucios minores, parcè tamen, ne ventriculus oneretur, aut iis infrigidetur. Ex oleribus braſſicam foliis expanſis eligat, ut & herbam Gerhardi, ſeu podagrariam dictam, quæ maximoperè prodeſſe ſtatuitur. Acidario ſi delectetur, verno tempore illud fieri poterit, ex ſucculentâ ac eduli parte radicum Lappæ maioris, quale acidarium in ſuperiori Germaniâ quibuſdam in frequenti uſu eſt, diciturque radix hæc inſigniter iuvare podagros, ut etiam ex Foreſto *lib.* xx. *obſervat.* vii. *p.* 67. conſtat, ubi penſionarius quidam Mechlinenſis, ab epotâ cereviſiâ, in qua radix lappæ incocta

ēta erat, lotium album, lactis in-
ſtar, reddidiſſe, & ita evaſiſſe
ſcribitur. Inter ova ex mente
Galeni *lib.* III. *de alimentor. fa-
cult. cap.* XXII. τρομητὰ ϗ ῥοφητὰ
tremula & ſorbilia commendan-
tur: ἑφθὰ ſeu cocta, & βρα-
δύπεπτα ſunt, & difficilis coctionis
incuſantur. Omnium deterrima
τηγανιστὰ, ſeu in ſartagine inſpiſ-
ſata: paulò meliora τὰ πνικτὰ
ſeu ſuſſocata. Inſuper nec ſint
requieta, ſed nuper à gallinâ ex-
cluſa, & aſſumantur ab eo, cui
nec hepar fervet, nec corpus fe-
brili exæſtuat calore, aliàs faci-
lè τὸ χολῶδες induunt. Pruna
Damaſcena, & nana Hiſpanica
acidodulcia, ut & ceraſa, ſive
paſſa, ſive condita aliquando con-
veniunt, podagro cumprimis bi-
lioſo. Panis ſecalicius, quo ve-
ſcitur æger, non ſit aceroſus ve-
hemen-

hementer, mucidus, aut à furno tepidus, ſed purus, probè coctus, & fermentatus, nec nimis recens. Quæritur hic, *utrum panis triticeus podagrico ſit concedendus?* Petræus *Noſol. Harmonicæ tom.* II. *diſſertat.* XLIIX. *quæſtion.* V. *p.* 463. triticeum panem difficilis coctionis arguit, ſanguinemque gignere viſcoſum, & ad obſtructiones excitandas aptiſſimum pronunciat. Hinc Beverovicius *de calcul. renum & veſic. cap.* XI. *p.* 153. à doctiſſimis viris non immeritò iudicatum eſſe ſcribit, unam ex præcipuis cauſam eſſe, cur ditiores & Magnates doloribus podagræ & Calculi obnoxii degant, quod pane veſcantur ſimilagineo. Reiecto itaque triticeo pane, hordeaceum commendant aliqui, ſtatuuntque pedum morbo illos nequaquam tentari, qui

eo

eo utuntur. Verùm enimverò etiamſi triticum, ob calidam & humidam ſuam indolem, glutinoſæ viſcoſitatis ſit particeps, & reverâ pultes, itria, & huiuſmodi eduliorum genera, ex tritico commolito & lacte parata, obſtructiones pariant, panis tamen ex ſiligine (quam tritici delicias nominat Plinius *lib.* XIIX. *cap.* VIII.) confectus & probè fermentatus, improbandus haut eſt, cum fermentum & coctio ſuperveniens corrigant id, quod aliàs in tritico crudo, aut minus dextrè cocto, accuſatur. Quippe fermentum, maſſæ triticeæ adiectum, ὄγκωσιν ἢ πνευμάτωσιν procurat, noxiamque viſcoſitatem aufert, id quod craſſum eſt attenuans, ac viſcidum rarefaciens. Fermentatio ſiquidem τῆς γεώδους οὐσίας ὁμοῦ κίνησις καὶ ἀέρωσις rectiſſimè

mè dicitur. Inſuper furnus humiditatem, ſi qua eſt ſuperflua & vitioſa ipſius tritici, abſorbet, corrigitque, ita ut poſtea ab uſu panis triticei nequaquam ulla ſit metuenda noxa, ſcilicet ſi legitimè fuerit fermentatus, ac præparatus ſiligineus illè panis. Cumprimis ſenibus expetitus cibus eſt, ac pani ſecalicio præferendus, hi enim cum ſint frigidioris naturæ, eiuſmodi ὑποκκαύμασι & eduliis reficiendi, ac ſuſtentandi, quæ languentem corporis calorem excitare, eique augmentum adferre poſſunt. Panem autem hordeaceum cur nonnulli tantoperè commendent podagroſis, cauſam non video. Frigidioris naturæ eſt hordeum, & minus alimenti ſuppeditat, quàm ſecale aut triticum. Cereviſiam claram, haut feculentam,

tam, & à Zythepsâ lupo ſalictario modicè conditam bibat, fugiat verò craſſam, & ex degenere frumento paratam. Hauſtum quoque promulſidis ægro expetenti quandoque indulgere fas eſt, potiſſimum iſtius, quæ ex virgineo melle cocta tenuior eſt, & *Lippitz* noſtratibus nuncupatur. Vinum tàm edentulum, quàm recens, deteſtetur, & ſi gulæ adblandiri velit, mallem ut ὑδροπότην ageret, aquam cinamomi pauxillo conditam, & ſyrupo acetoſitatis citri dulcoratam aſſumendo, corpore præſertim febriliter diſpoſito. Nec attendendum hîc eſt iudicium Iohan. Baptiſtæ Confalonerii, qui *lib.* II. *de Vini natura cap.* IX. *p.* 42. opinatur, homines vino carentes, efferatos & immites eſſe, quaſi ab humanis moribus, victu-

que degeneres. Ignoravit vir iſte cereviſiæ bonitatem, eiuſque nutriendi facultatem, quâ in compluribus locis, nec craſſa nimis, nec nimiùm tenuis, inſtructa eſt, ideoque homines efferatos haud reddit, veluti vinum, quod, teſte Horatio, etiam pauperi addit cornua, & ſapientes quandoque inſigniter dementat, iuxta illud ὁ οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνην ἀναβάλλει. Venus compedibus conſtringatur, cum fœcunda huius morbi mater ſit, cum Libero in συνουσίᾳ degens. Alvus cottidie exoneretur, & ſi officii ſit immemor, intruſo ſuppoſitorio (non intelligo tale, quale olim Eduardo II. Anglorum Regi, in carcerem coniecto, ſuaſu Iſabellæ Uxoris & Eduardi filii, admotum fuit, qui tranſmiſſo in

anum

anum per fiſtulam corneam ferro calido, funeſtè periit, nullo exteriùs mortis apparente indicio) aut clyſtere admoneatur. Poterit etiam æger terebinthinam Venetam, aquâ betonicæ lotam, ſubigere cum ſaccharo, addito pulvere chamæpith. & poſtea pilulam unam vel alteram, nucis quantitate, ex maſſulâ formatam, deglutire. Terebinthina enim, docente Galeno *lib. v. de tuend. ſanitate, cap.* IX. ſumpta aliquando nucis ponticæ magnitudine, aliquando duarum triumve; non modo alvum ſolvere citra noxam poteſt, ſed etiam viſcera omnia, iecur, lienem, renes, pulmonémque abſtergere valet. Hinc Monachus quidam, cum articulario ac nephritico dolore ſæpiùs affligi ſolitus eſſet, & nullo remediorum

genere ſanitatem recuperare poſſet, tandem ſuaſu Amati Luſitani, ſingulis diebus terebinthinam, ſaccharo miſtam, iuglandis magnitudine ingeſſit, & ita ſex menſium ſpatio integrè convaluit, *Centur.* II. *curation.* LXIIX. Animi παθήματα impetuoſiora eliminentur, gaudio verò, iocis ac concentibus opera detur. Ferunt namque Iſmeniam, Thebanum tibicinem multos iſchiadicos (ut videre eſt apud Ælianum in Agellii acceſſione) modulandi ſuavitate reſtituiſſe. Confabulatio iucunda dolores etiam nonnihil ſopit, refertque Ioſephus Scaliger *epiſt.* 1. *pag.* 47. Iulium parentem negâſſe, quod ſibi res ſit cum podagrâ, quoties eiuſmodi convivas (intellige Buchananum, Muretum, Tevium) haberet, quibuſ-

buſcum de literis loqui poſſet. Nam quemadmodū venereis claudi, dolis gibbi, fraude ſtrabi, promptitudine & conſilii celeritate calvi delectantur & valent, ſic podagroſi iocis & ſalibus literariis. Facultatem quippe ſenſitivam tàm colloquia amica, quàm concentûs iucundi à cognitione obiecti dolorifici abſtrahunt, & hâc ratione dolorem ſedant, non ſecus ac nutrices uberum papillâ, ori puerorum inſertâ, eorum dolori ſuccurrere conſueverunt. Et hæc de victûs ratione proletariè, & deſultoriâ operâ dicta ſufficiant.

ARCHIATER Summe Deus, qui verè ἄλγομα ποδαγρῶν κοῦφον, ἐλαφρὸν, ἄδειμον, βραχυβλαβὲς, ἀνώδυνον εὔφορον, εὔληπτον, ὀλιγοχρονὲς, εὐπερίπατον reddere potes, naturæ adminiſtros felicita, ut hi quoque

malum hoc averruncare, ac funditùs evertere diſcant.

تَمَّتْ وَٱلْحَمْدُ
لِلَّهِ

Hieronymi Cardani
MEDIOLANENSIS,
civiſque Bononienſis
Medici

PODAGRÆ
Encomium.

Hieronymi Cardani
PODAGRÆ
Encomium.

INgrati hominis officium nedum immemoris eſſe exiſtimarem, ſi vel eorum, quorum beneficio profecerim, oblivиſcerer, aut ſi beneficii memor quibuſvis modis poſſem gratias non referrem. Nec quærendum puto in gratiâ compenſandâ, quis auctor fuerit beneficii, nec quo animo id contulerit in te, ſed quantum per id profeceris: Et quàm libenter fuerit impertitus. Nam de animo quid quæras, cum vultum, promptitudinem hilaritatemque dantis conſpexeris?

animum quidem ſolis Diis notum eſſe tàm Philoſophi quàm Theologi conſtanter affirmant. Quòd ſi coniecturis agendum ſit, non niſi bono animo proficiſci beneficia credendum eſt: atque eo magis, cum qui dat, in plures alios fuerit munificus: ſi rogatus ægrè dederit, ſi nemini non roganti dare voluerit, exiſtimandum eſt parum liberali animo dare voluiſſe. Quod ad perſonam attinet, nemo ut dici ſolet, bonus eſt omnibus niſi Deus. Cæteri quibuſdam ſunt boni, pluribus plerumque mali, at contra podagra pleriſque bona, paucis mala eſt & gravis, tum verò liberalis atque munifica, ſponteque accedit ad homines, quo fit, ut cum nemo ſimpliciter dici poſſit bonus aut malus, ſed in collatione muneris talis ſit habendus, podagra omni ratione bona dici debeat. Et

cum

cùm malos eos credere ſoleamus, qui primâ fronte iucunda offerunt, tegunt quæ nocent, & hoc nomine rurſus laudanda illa venit, quæ ſub mali ſpecie nos aggreditur, quicquid tegit, quicquid latitat ſub veſte bonum eſt atque commodum. Non eo laudare velim podagram, quo cætera ſolent laudari mala mortalium, tanquam his ipſis iuſtæ ab illis exigantur pænæ. Sic enim & mors, & morbi & tyranni laudari ſolent, ſed non eſt hæc illorum laus, verùm potiùs accuſatio mortalis generis. Sint homines ſuo arbitrio ingrati, ſceleſti, impii, ſævi, avari, iniuſti, & omninò improbi, nil ad laudem podagræ tàm turpis & abominada cauſa prodeſſe poteſt. Non probabo pœnam, quam odero, & quam, ſi ego etiam immeritò ſubirem, ex eorum tamen genere ſum, qui eam ſubiê-

runt. Non eſt hoc augmentum paradoxum, non oſtentatio facundiæ aut ingenii, quorum unum in me minus eſt, quàm mediocre, alteri conſcius ſum nunquam operam navaſſe. Malè laudantur ea, quæ iuſtè laudari non queunt, Velut ſtultitia, Calvitium, Quartana, in quibus quantò plus elucet Rhetoris eloquentia, eò in argumento levitas maior deprehenditur: Oratio inanis & undique fides ac veritas hiſtoriæ deſideratur. Eſt podagra, quæ ſe ab initio oſtendit ac probat, adeò ut ſine verecundiâ prætermitti laus eius non poſſit, dubiumque facit, an honeſtius ac præſtantius ſit de illâ verba facere, an turpius & iniquius illaudatam cum tot meritis tantáque gloriâ ſinere. Quod ſi nihil eſſet mali, quod dignum laude foret, certè podagram laudare non auderem: nunc

nunc video tot eſſe mala laude digna, ut laudare podagram illis omnibus multò mitiorem turpe videri non poſſit. Etenim menſes, qui fluunt mulieribus fœdi, & à quibus illæ adeò conflictantur, partus, dentium ortus, veneranda canities, omnia mala ſunt ἐξανθήματα καὶ ἑλκώδεις. & tamen quod plures ab illis benè ſe habent, laudem merentur. Obiicies quod hi ex ordine naturæ ſunt, podagra morbus, qui caſu advenit, At nec familiaria adeò exanthemata ea illa rubra rotunda, parva, varis ſimilia olim fuiſſe, credo, quæ à ſolis Arabibus ſint deſcripta. Quæ nunc Variolas à Varis vulgus appellat, & morbillos neſcio quà ratione, & tamen his purgari ſanguinem & meliorem fieri corporis habitum conſtat. Sunt timores, ſunt dolores, qui nos cõmonefaciunt vitę melius

traducendæ. Deflorata virgo dolet, hoc caſu accidit, & tamen laude dignum habetur. Si nulla eſt imbecillitas, ſi nullus eſt dolor bonus laudanduſque, non inficior podagram non eſſe laudandam ſed poſtquam tota vita noſtra voluptatem habet in dolore repoſitam, edendi in fame, bibendi in ſiti, venereorum in pruritu, iam hoc credo me obtinuiſſe, non eſſe toto genere podagram illaudabilem, admittique iure poſſe, ut partes etiam illa ſuas tueatur. Non invenit ad hanc uſque diem, qui illam laudaverit? an ob id laudari non meretur, etiamſi à nemine laudata ſit? Quot res, quot viri illuſtres præcone caruerunt? Quot morbi mala inſaniæ in contemptum bonorum laudata ſunt? Nulla peſtis ἐγκωμιαστικῷ ſuo caruit. An ideò augenda eſſet iniuria, quia facta ſit?

Quan-

Quanquam nec defuerit egregius laudator, & qui etiam Deos Deaſque laudare conſueverit. Lucianus ille Samoſathenſis, vir acer, magnæque eruditionis, cuius exemplo moveor, non æmulatione ducor. Etenim velut in omnibus rebus egregiis, nullus orator tàm oculatus eſſe poteſt, tàm præclarâ arte inſtructus, ut rei dignitatem facundiâ æquare poſſit, ita in laudando podagram ſemper aliquid deeſſe neceſſe eſt, tum verò id magis cõtingit, quod rarò oratores aut ſperant in arduis, aut ſtudium in humilibus rebus adhibent. Neque enim vel nos hanc provinciam aggredimur, quod pares laudes pro dignitare eius dicere poſſe ſperemus, ſed quod noſtris laboribus facundiores ad hoc munus incitari debere credamus. Unumquemque enim in certamen voco, non victoriæ

ctoriæ ſpe, ſed ut victus ſæpè gloriari poſſim tanti certaminis, tàm laudabilis operæ auctor fuiſſe. Utinam reviviſcerent illi Cicerones, Hortenſii, Cottæ, Corvini, negotium pro dignitate ſuſcepturi & ſplendidè illuſtraturi. Etenim plurimum refert in rebus etiam pulcherrimis quomodo quidque dicatur, ornetur, amplificetur, aut excidat & propriis laudibus fraudetur? Nihil eſt tàm præſtans, quod vitio orationis contemptum non evadat, imò odioſum. Optabat Alexander Magnus Homerum laudatorem, maiorque etiam nunc gloria eſt Ulyſſis atque Achillis, qui parvis in oppidis imperârunt, qui cum totâ Græciâ vix decem in annis urbe unâ potiti ſunt, quam ipſiùs Alexandri, qui in totidem annis ſolus orbem totum occupavit. Ergò ſi non pro magnitudine

tudine aut dignitate laudem podagræ tractavero, meritò illa doleat, quæ tàm ſiccum & frigidum laudatorem, omniſque facundiæ expertem malo Fato ſuo nacta ſit, illi non imputetur, cuius voces quotidiè ad aſtra uſque feruntur. Verum ne amplius ipſam rem differam, eius hiſtoriam narrare ſimpliciter decrevi. Nam

Ornari res ipſa negat contenta doceri.

Omnes fatentur illam inter ſuas contribules principatum tenere, dico chiragram, arthritim, iſchiam, mentagram. Ut quod ad nobilitatem attinet omnium illa ſit præſtantiſſima. Quid dicam illius affines Nephritim, colum, regiumque morbum & ſocios febrem, abſceſsûs, omnium hæc dux eſt, atque ad illam omnes referunt. Nemo podagricum arthritide aut chiragrâ

aut

aut coxendice teneri dicet, at ſi quis horum uno laboraverit, podagrâ laborare illum dicunt. Quinimo quotquot morbi leves artûs occupaverint, ut nobilitentur, nomen podagræ ſibi aſſument, tametſi ab illâ plurimum degenerent. Adeò nobile eſt atque vulgatum hoc nomen, ut & ægri patiendo, & medici curando eo ſe nobilitari putent. Neque verò ambitioſo illa nomine delectata eſt. Non ſe cephaleam aut cardialgiam vel ophtalmiam nuncupavit, nec turpi etiam nomine coinquinata eſt, quemadmodum mariſcæ, fici, hæmorrhoides, teneſmi, à pedum nomine ſuum traxit humillimâ corporis parte, ſed non ſordidâ, neque turpi aut fœdâ. De antiquitate nulli non nota medico, & multò ante Hippocratem, atque uſque à Troianis temporibus nomine

mine nobilitata ſuo, quod adhuc è Græciâ ipſa retinet, non quod latini pudeat, ſed quod antiquo magis gaudeat; argumentum conſtantiæ ſuæ, libertatem & ingenuitatem ſemper profeſſa, apertè invadit, vi quod vult obtinet, nulli inſidias molitur. Et cum maximis doloribus homines premat, neminem tamen occîdit aut convellit. Quin etiam in ipſis doloribus riſum movet. Ea ſola ſpernit medicinam, ut Poëta:

Solvere nodoſam neſcit medicina podagram.

Quinimo bellum indixit medicis, multos etiam eorum conflictavit graviter. Unguenta ſpernit, medicamenta negligit, emplaſtris irritatur, fomentis ſævior fit, nullum medicinæ argumentum timet: recedit atque accedit, cum vult, melius arbitrio ſubiecta. Non amuletis aut

aut præcantationibus ullis pellitur, imò ne divôrum quidem penè ſupplicationibus. Solus Deus eam depellere poteſt. Generoſi animi res, quæ imbellem non fatigat ætatem, nec pueros, nec ſenes ultimos, nec mulieres, aut ſpadones, quicquid floret, quicquid robuſtum eſt, aggreditur ac evertit: oſſa ipſa loco movet, debilitat robuſtiſſimos, nervos & vincula quatit, iuvenes ſolos proſternit, non minis terretur, non machinis pellitur, non blanditiis delinitur. Quos invadere propoſuit, invadit, quibus infenſa non eſt, ab his perpetuò abſtinet. Simili gloriâ cum Regibus, Cæſaribus, Pontificibus, potentibuſque iuris ac ſapientibus, ut vulgus exiſtimat, pugnam init, Pauperes ruſticoſque relinquit. Ingreditur aulas Principum: Et eos, qui proprias uxores filioſque faſtidiunt, ille rabida

aggre-

aggreditur, dieſque ac noctes illis quantumcunque invitis cum eis verſatur. Depulſiſque chariſſimis pignoribus veteribuſque famulis,

Dormit & in plumâ purpureoque thoro.

Unguenta ſentit, cantûs & citharas audit, mollia ſtrata, pulvini ſericei, inter aurum, gemmas, & pictas tabellas ſuperba decumbit: Audit fabellas, deguſtat vina generoſa, delicatioreſque cibos, afferuntur interim flores gratioſi, veſtes variegatæ, & quicquid ambitioſum à civibus, vel ipſis Regibus multorum ſpatio annorum congeſtum eſt. Quod ſi vera omninò ſunt, quæ de Telchinibus laſcivis Dæmonibus Platonici fabulantur, quos ferunt in hominum corpora tranferri, ſolos eos beatos eſſe crediderim, qui cum podagrâ ipſa domicilia corporum humanorum ingrediuntur. Namque

cum

cum Venere & Baccho & delicatioribus dapibus perpetuum fædus contraxit: adeoque beata eſt, ut qui eâ detinentur, præter dolorẽ ipſum beatam vitam ducere cogantur, neque enim illa ſteriles efficit, ſed ad Venerem acriores reddit. Verum ad Philoſophos venio, Arceſilaus ex eius fuit domeſticis, tum Lycon Tharcenſis aliique, ut non credas podagram etiam non philoſophari. Noſtrâ ætate vir magnæ eruditionis Eraſmus è cubili podagræ quicquid legi meretur, exprompſit. Sanior longè in morbo quàm in bonâ valetudine. Quot pulcherrima monumenta eruditorum virorum Podagræ debemus? Sani operam damus negotiis, & ſi quid exit temerè effutitur, ægri ſtudiis ac contemplationi. Et quid emiſſum tunc fuerit, lucernam ſapit, & modeſtum eſt atque caſtum. Sed hæc mittamus:

de

de potentiâ agamus, quæ in illâ maxima eſt. Sola enim podagra totum invadit hominem. Primum quidem pedes aggreditur, inde manûs, genua, cubitos, ſuras, humores, dorſum, collum, mandibulas, denique etiam dentes. Sed neque linguæ parcit. Et ſunt quibus naſum invaſit atque diſtorſit: adeo in omnes corporis partes dominatur. Quid ergo huic ſimile? Febris univerſum corpus apprehendit, elephantiaſiſque, tum hydrops atque icterus morbus. ſed univerſim dominantur? ſola podagra in ſingula membra imperium habet. Quid quod exoſſat homines, enervat, excarnificat, contorquet crura, manûſque mirum in modum, medullas depaſcitur, gibbos, alios repandos efficit. Ut verè ſola noſtri regina corporis dici poſſit. Sed mirum quiddam audi de illâ. Intellexerat medicos quoſdam haud gre-
garios

garios ſcripſiſſe, poſſe eam hermodactylis atque Corallio depelli. Irata ſtatim, neſcio quâ arte, ſeu caſû, ac bonâ ei fortunâ contigerit, hos inimicos hoſteſquè ſuos ita eliminavit ex orbe, ut ſola nomina eorum nobis reliquerit. Et coronopum quidem ſeu corallium audiunt omnes & hermodactylum, ſed quid ſint nemo docere poteſt. Neque illum laudârim, qui cum multis cucurbitulis languentes in balneo benè olentium herbarum poſitos excarnificabat: cum plus eſſet in medicinâ incommodi, quàm in morbo ipſo. Quid profuit Agrippæ aceti fervidi balneum, quo ſimul levatus eſt dolore ac pedum uſu? Quid Cæſari noſtro medicamentum illud ficulneum ac quaſi ſuperſtitioſum è nigræ capræ ſero cum ficûs lacte? Nonne præter id quod nihil contulit, velut & reliqua omnia, quæ il-
lam

lam arcêre ſolent auxilia, vitam efficit breviorem, atque tenuiores omninò illius vires? Quid fontes, quos ſeu caſu ſeu voluntate concluſeris, brevi mortem afferunt. Qui ligni ſancti decoctione, qui ſarzæ Pariliæ, quique Thermarum aquis gloriantur, annos numerent, quibus vel curati vitam ſanam degant, aut ſuperfuêre incolumes, non eſt depellere morbum mitem, ut lethalem excipias. Quid modo de me factura ſit neſcio, quod eam depellere me poſſe iactaverim, forſan enim aut contemnet, aut non curabit, poſtquam id præſidium adeò, in paucis experior, ut propter meipsũ ſolum illud inveniſſe videar. Et ſi modo adverſum me ſęviat, non iure id egerit, quandoquidem eam ſolum relegare quæſierim, non exturbare perpetuò è domo, nec alios docuerim. Irata ſanè meritò fuit Gui-

lielmo

lielmo Budeo, qui cum eam publicè conatus ſit docere eliminare, ipſum auctorem ita concuſſit, ut nil integrum ei reliquerit. Sed aliud eſt tueri partes ſuas, ſuaque commoda procurare, aliud iactantię causâ, aut ſpe lucri alios, ut id facere poſſint docere: Aliud eſt infeſtum hoſpitem aliquamdiu detinere; ne adeò frequenter nos moleſtiâ afficiat, varius vexet, aliud omninò è domo pellere, & prorſus hoſpitio interdicere. At fortes viros forſan aggredi non auſa eſt. Nil minus, vidimus ætate noſtrâ Antonium Levam, Alphoriſumque Avalum, duo belli fulmina ſingulari prudentiâ fortitudinéque, tot claris geſtis, ſic ab illâ obſeſſos, ut homines intelligerent, eam nihil inacceſſum relinquere. Et fulminum Iovis exemplo ardua quæque petere, cõcutere quaſſareque. Quid aliud fuiſſe credendum eſt, quod

Hercu-

Herculem domuit, licet Poëtæ ulcera fuiſſe dictitent. Neque enim voces illas adeò iratas protuliſſet, ſi malum in carnibus non venis atque artubus fuiſſet. Sed omittamus dubia, quandoquidem propriis ac certis laudibus podagra contenta ſit. Etenim ſufficiat unum pro multis exemplum in Severo Imperatore, qui cum fortiſſimus omnium fuerit, orbemque occupârit, ita ab eâ victus eſt, ut perpetuo decumberet, & cui totus parebat orbis, is ipſe podagræ ſerviebat, nec illa ſe vinei paſſa, nec is victus deſtitit eſſe terribilis. Hoc tamen ob id ſolum dixerim, quod ſciam nullum eculeum, nullaſque fediculas tantis doloribus hominem afficere poſſe, laminantur, trahuntur, diſtorquentur, punguntur, lacerantur, franguntur, eroduntur artûs eorum, qui podagrâ correpti ſunt: nullum maius ſuppli-

 cium,

cium, quod tàm diuturnum ac gravе ſit, Deos aut inferos tyrannos inferre poſſe crediderim, quàm ſint podagrę dolores. Ceſſant ut gravius afficiant, intermittunt ut maiori impetu invadant: mitigãtur ut carnes quaſi ſanæ uberius excipiant malum, reſtaurantur ægri ut diutius ad pænam ſufficiant. Nec tamen quenquam perimit, ne miniſtra alterius ſcilicet mortis videatur, exiguus coli aut ſtomachi dolor interficit, quia hi mortis miniſtri ſunt; at podagra ſui iuris eſt ſola, nec ulli paret, ſed potius alii morbi obediunt ei. Etenim ubi illa fuerit omnes alios depellit morbos, nec patitur corpus ſibi addictum, ſuæ ditioni ſubiectum alteri parêre aut quenquam admittere. Quot aliis ſæviſſimis morbis ad vitæ deſperationem laboranres, illius adventu ſanati ſunt? Quid de illius pudicitiâ

atque

atque iuſtitiâ, quæ cum univerſum ut dixi invadat corpus ſingulaque membra, nunquam tamen adeò irata eſt, & ſui oblita pudoris, ut pudenda virum, aut fæminarum, aut anum aggrederetur? Abſtinet & à temperatis, cum à nullo alio hominum genere, ſeu ſapientibus, ſeu fortibus, ſeu opulentis, ne nomen temulentiæ ſubeat aut procacis. Simili conſtantiâ à pauperibus abſtinet, ne crudelis videatur, quæ victum miſeris eriperet. Ergò iuſta, mitis, fortis, ſapiens, pudica, generoſa eſt podagra, ſeu contemptu eorum, quos non invadit, ſeu dignitate illorum quos ſubigit. Viſa eſt etiam mihi aliquando è genere Flaminum Dialium, quibus cum ad mortuos ingredi veteri inſtituto non liceret, huic nec ad mortuos nec ad morituros. Quod ſi cuique inſenſa, perdere illum ſtatuat, ab-

ſcedit traditque febri, aut orthopneæ, aut attonito morbo iugulandos. Similique ratione irata quibuſdam, qui eã depellere tentârunt, abſcedens febri doloribuſq, ventriculi mandavit occidendos. Non illa turpis aut abominanda quemadmodum lepræ ſcabies, Indicuſque morbus, non contagioſa ut phthiſis, peſtis, ophtalmia, ſed ad eam ſecurè ut vadant amici, permittit: nunquam illa nos ut cæteri morbi clanculum adoritur, aut nobis neſcientibus. Ea nihil etiam fædum aut moleſtum ſecum ducit, non ſaniem, aut ulcera, aut tuſſim, vel vomitûs, aut alvi profluvia, tota munda eſt, & ſeipſa contenta. Quin etiam unumquemque pro menſurâ debitâ præmit. Validos vehementer ac diu, imbecilles, parum ac brevi tempore affligit. Forſan obiicies, vilem eſſe podagram quod etiam

Ca-

Canibus, iumentis, capis, avibuſq; pleriſque in otio detentis, aut ultra modum ſaginatis adveniat. Unde etiam, qui eas aves edunt, proniores ſunt ad podagræ morbum ſubeundum. Sed non eſt hæc podagra, quæ dolores certè nullos aut perexiguos excitet, cuius indicio eſt quod nec queruntur, nec clamant. Sed ſimile quippiam, nam omnibus rebus egregiis natura ſimile quid excogitavit, homini ſimiam, equo hippocampum, ſunt & uvæ in vitibus & in mari, ut etiam in Epigrammate Bouſſueti:

Vva marina ſemel vino permiſta bibenti
Fertur magnum odium inducere poſſe meri.

Iam verò quantum affert commodi podagra, atque primum nobilitatis opinionem, namque & ſi conſtet eum, qui illam patitur, eſſe ruſtici

 filium,

filium, id coniecturâ omnes aſſequuntur, falsò creditum illius eſſe filium, ſed nobilis ac præpotentis viri, ſpurioque genitum concubitu. Tum verò magis, quod morbus is ſit hæreditarius. Cupiatque podagra ſuos deſcendentes agnoſcere. Cum verò podagroſus in aulam venit, ſuſpicitur ab omnibus, etiã ſi ſit nebulo. Habet enim neſcio quid regium podagra, ſedet cum alii ſtant, & equitat cum alii pedibus ambulant. Vidi Maximianũ Stampam in mulâ ambulantem, cui à pedibus erat Alfonſus Avalus Princeps, quia tum is valebat, illum podagra detinebat. Quot ſedent huius beneficiò apud principes, alioquin eo prorſus indigni honore? Videas amicos, qui accedunt, quantâ cum modeſtiâ ſe gerant? dicas aſſidere illos Cæſari aut Pontifici, quantâ cum reverentiâ tractent, tan-

tangant ægrotantes & interrogent? Quid de domeſticis? non adeò leniter tonſor novaculam ducit. Si quis tibi ruſticus & agreſtis incomptuſque familiaris adſit, podagroſo adiiciatur, ut ſerviat, habebis per quã frugi comptiſque moribus omnia tractantem bellè ac leviuſculè, dicas ælurum ſuper plumam. Cogita quæ domicilia ſibi elegerit, quomodo inhabitet? non niſi alta palatia prætoriaſque domos læta vivit inter amicos & voluptates. Si quis ab amicis negligitur aut eum tanquam aſperiorem refugiunt, ubi podagrà invaſerit, iam omnes accurrunt. Si qui morbi eis iungantur, febris, vigiliæ, dolores alii, ea omnium ſibi vendicat locum. Quid habet interrogantibus? reſpondent, podagrâ laborat, adeò podagræ nomen notum omnibus eſt celebre atque illuſtre. Sed qualem hominem

facit podagra? Pium, caſtum, continentem, prudentem, vigilem, & ſi quando dormit, non ut reliqui morbi turbulenta facit inſomnia. Nemo tam Deorum eſt memor, quàm qui à podagræ doloribus detinetur: qui podagram patitur, oblivіſci non poteſt, quod cæteris omnibus ferè contingit, ſe eſſe mortalem: à vino, carnibus, reliquiſque eduliis, à crapulâ, à Venere tantum abſtinet, quantũ putat ſe poſſe eſſe ſecurum: Avertit à principe noſtri particulâ cerebro ſcilicet, ac ſenſibus, & mente omnes pravas cogitationes, vanas ſpes, ſuperfluos timores, incerta ſtudia, non permittit in vanũ opes, profundere, cogitque vel invitos commodè, lautè & ſplendidè etiam vivere. Quanta verò commoda ex huiuſmodi moderatione? quin etiam, cum deſperent ad alios accedere poſſe, ut hi ad ipſos accedant,

dant, fiunt mitiores, comes, blandi, manſueti, diſcuntque tractationem cum hominibus, nec ulli alii prudentiores podagroſis habentur. Quinimò eis committi ſolent Reipublicæ habenæ: habenturque conſilia illorum matura, prudentia, atque tuta. Ut quorum mens nullis fluctibus agitetur, corpus à motibus quieſcat, & anima ſuperfluis cibis aut potibus minimè ſit impedita. Iam verò & illius peculiaria explicemus dona (tria autem ſunt præcipua) lapidem in veſicâ, generari prohibet, & pulmonem ulcere affici, præterea eum efficit vini guſtum, ut nemo melius vinorum percipiat ſuavitatem, quàm podagroſus. Mortem præterea leniſſimam, & ſomno ſimillimam parit, ſi cui à podagrâ ſuccedente morbo mori contingat. Quid cum remittit ſe quales ſomni, quàm dulces, qualis

indolentia & pruritus circa locum, parum à venereâ diſtans voluptate? Hæc ſola nos admonet ſtudiis incumbendum, quandoquidem ea ſola dulcedo dolorum interventu abrumpi nequeat. Sed præter ipſam ſociorum iucunditatem, quæ in omni morbo exigi ſolet, peculiari naturâ movet & amicos & ægrotos, ut iocis ac ſalibus plus delectentur, ac valeant, ut venereis claudi, dolis gibbi, fraude ſtrabi, promptitudine & conſilii celeritate calvi, ut ridicula ſit horum converſatio. Addamne & illud, quod podagrici motûs lunæ melius Aſtrologis nôrint, temporumque mutationes certius nautis. Hæc atque alia plura ac præſtantiora de podagræ laudibus verè dici poſſunt. Sed video quid contra poſſis obiicere, quod morbus tamen ſit: atque quod melius omninò

ninò ſit, ut etiam de cæteris, non habere quàm habere: Atque hoc eſt, quod plerique iactant, pauculiſque incomptis verbis tantam gloriam interturbare atque confundere poſſe ſperant. Sed ſi modo ex hoc ipſo maximè oſtendero illius præſtantiam ac laudem, haud dubito, convictos fore illos, qui quovis nomine non dignam fore exiſtimabunt. Principio damnas eam quod morbus ſit, quaſi non tota vita noſtra morbus ſit aliquantò deterior, quàm podagra. Nam ſi morbum vocas ſolum dolorem, certè podagra morbus erit; reliquum vitæ non ita morbo laborare dici poteſt; at ſi morbum dixeris animi corporiſque languorem, ſecus longè. Nam nunquam minus morbo laboramus, quàm cum podagra nos affligit. Morbus eſt ſtultitia, voluptas, oblivio condi-
 tionis

tionis noſtræ, iracundia, odium, dolor, quibus nos ipſos noſtroſque levi vel nullâ causâ evertimus. At non morbus eſt melancholia? & tamen hâc ipsâ laboraſſe pluresque ſapientes viros atque præſtantes auctor eſt Ariſtoteles. Quid Poëtæ, Vates, Sibyllæ? nonne omnes morbo laborârunt? & quamdiu in pretio fuerunt, eò magis conflictati ſunt, quapropter & paucis ex his longâ vitâ perfrui contigit. Melancholicus fuit Virgilius, inſanus Lucretius, ſtultus Naſo, ebrius Horatius: quid tot commemorem? cum omnes inſanierint breviſque vitæ fuerint. Si quid eſt in nobis divinum, iam maximè detegitur in morbis: tunc enim futura prævidemus, prudenter negotia diſponimus, atque à perturbationibus animi liberi ſumus. Podagra ſi temperantiæ iuncta ſit, ſen-

sûs

sûs reddit vegetos, firmam memoriam, ſucculentũ corpus, valetudinem ſinceram, vitam longam, guſtum purum, ſomnum tranquillum, animam ſuavem, lætas cogitationes, promptam ad ſtudia ſapientiæ mentem: nam cum alii morbi ſolent illam interturbare, ſola podagra adauget & exacuit. Hoc verò illa habet præcipuum & incomparabile donum, quod ſola animum contendat iam aſſuetum obniti adverſus corporis acerbiſſimos dolores, unde viget illius maxima fortitudo atque conſtantia ac robur, quo corpus adverſus cætera incommoda omnia regat ac gubernet. Nam, de illo ſolum quereris, poſtquam de animi languore plus ſatis dictum eſt. at querebatur Plato, nimis ſe frui bonâ valetudine, niſi enim ægro iam corpore animo valere non poteſt, ſed ſit, ut di-

xi, contemptus animi, quærantur ſolum corporis bona, quantum tibi adimit podagra temporis? quantum te impedit à negotiis? certè ſi temperanter vivere velis, parum aut nihil exigit: labores inanes & curas graves, ut ſi ſerviendum ſit tumultuoſæ Reipubl. ſi gravi principi & moroſo, ſi imprudenti amico, unde nam melius ſumitur excuſatio, quàm à Podagrâ? habet podagroſus maximam temporis partem in ſuâ poteſtate, nulla honeſtior excuſatio laboris, quàm à podagrâ, & ſi res tua agitur, deſeruit te dolor dicis. Sed hæc mittamus, & de morbo agamus: quis eſt, qui ſi in podagram non incidat, deteriore morbo non laboret? ſi oculo, qualis moleſtia? quale periculum? quantum impedimenti? ſi aure, periclitaris de vitâ, de auditu: ſi dente, nec dormire nec edere potes:

tes: ſi tuſſi, periclitaris de ſputo ſanguinis: ſi ſcabie, fædus es, omnes conſuetudinem tuam fugiunt: ſi febre certas de vita: ſi coli vel ventriculi dolore, præter id quod moleſtiſſima ſunt, magno in diſcrimine verſaris. Nephritis acerbiſſimos habet dolores, & periculum vitæ affert, regius morbus hydropem, hydrops mortem parit̃. Cordis palpitatio ſimilis eſt pœnæ infernorum, coxendicis dolor podagræ doloribus non minor eſt, claudoſque reddit: comitialis ad ſingula momenta horrendus, & non ſine vitæ diſcrimine: hernia nunquam ſanatur, nunquam fideliter intermittit̃. Quid eſt ergò, quod optare poſſis magis, quàm podagrã, ſi non ſperes te perpetuo futurũ incolumẽ? quæ ſpes quàm fallax ſit, intelliges facilè, ſi ſingulorum vitam inquiras, qui vel qradrage-
ſimum

ſimum annum exceſſerint, quotusquiſque enim ſine labe deterrima eſt? ſed latent talia præter medicos. Ob id plurimi immunes à morbi labe populi judicio ſunt, verè autem quàm pauciſſimi. Itaque cum ea conditione nati ſimus, ut aliquid pati neceſſe ſit, nec morborum ullus mundior, mitior, ſecurior, facilior, animæ vires adeò augeat, mores exornet, nullis commodis afficiat vitam aut dignitatem aut opes, propterea meritò Encomium illi diximus, debitaſque ei laudes tribuimus. Quod ſi quis malevolus calumniator objiciat, quorſum hæc? laudare rem fœdam, abominandam, morbumque diuturnum atque inſanabilem? idque non niſi oſtentandæ facundiæ vel ingenii factum putet: quando quidem non res una ſit podagra, non Dea, non naturale quid-

quidquam, ſed è genere læſionum, dolorum, moleſtiarum, defectuum, is ſanè decipietur: quandoquidem licet accidens ſit, ac privatio quædam, nihilominus res eſt, non ſimplex defectio, quæ cum homini advenerit, ſcire præſtat bono potius fato, quàm malo adventaſſe, optimumque eſſe in humanis, his quæ nocere ſolent, commodè uti ſcire, ſicut peſſimum his, quæ bona ſunt abuti. Eſt ſignum, eſt cauſa bonorum multorum, atque ſi ab effectu & exitu res penſandæ ſunt, talis ut comparem in humanis non habeat. Nam præter reliqua quæ iam dicta ſunt, quot caſibus illa nos violentis eximit? Nuper apparuit in Andreâ Dauriâ, Genuenſis Cæſareæ claſſis præfecto, quem cum per proditionem Ioh. Aloiſius Iliſcus convivio exceptum occidere decreviſſet, podagræ doloribus ſævien-

vientibus ad convivium non acceſſit, inde imminentem cædem evaſit. Quotquot annis ſupervixit, fuêre autem circiter tredecim beneficio podagræ debentur, tum geſta eo toto tempore. Atquàm multis aliis mortalibus ſalus fuit podagra, ut ſe ab inſidiis atque imminentibus periculis tuerentur. Quot venena, cædes, & ſi nullum eſſet aliud malum, crapula vitantur, dum ad convivia non accedunt homines. Quin quot à malis nos illa avertit cædibus, iniuriis, inſidiis, adulteriis, non ſolum quod eâ detenti impediamur: ſed quod ab huiuſmodi cum ſciamus perpetuò vigilandum & contentionibus incumbendum, non audemus nos periculo committere, ſed quieſcimus, paremuſque ſolum neceſſitati ac rationi, non perturbationibus, à quibus fallimur: cumque ſic nos
aver-

avertat, ac quaſi mala diſſuadeat, non prohibeat, ſi neceſſitas incumbat, nec admodum reſiſtit, nec ſi vis ei inferatur, periculum affert: multi in incendiis diſtenti acerbiſſimis doloribus podagræ fuga tanquam ſani eſſent ſe proripuerunt. nec Dauriæ prope octogenario nocte ſub initio Ianuarii obfuit, & equo fugam & celoce arripuiſſe. nec ſcio quenquam, qui ob podagram ab hoſtibus oppreſſus, aut qui quod ſe è manibus eorum proripuerit incommodum paſſum. Itaque cum tàm inſignibus dotibus, atque exemplis, præſertim huius marini Regis encomio, podagræ finem faciamus. Neque curemus quod ſubſtantia non ſit; nam ſubſtantiæ è divinorum genere ſunt, ut in Hyperchen oſtendimus.

ΣΚΙΑ-

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ TRACTATUS.

AD Lectores epiſtola, de pedibus, & podagrâ, lectu iucundiſſima. 6
Proœmium, de oſſium articulatione. 18

SECT. I. THEORICA.

MEMB. I. Podagræ naturam & deſcriptionem exhibens. 21
ART. I. Nomen & ipſa definitio. 21
ART. II. Generis evolutio. 29
ART. III. Subiecti determinatio. 39
ART. IV. Cauſarũ enumeratio. 45
SUBSECT. I. Cauſam continentem eruens. 45
SUBSECT. II. Fontem defluxus proponens. 71
SUBSECT. III. Cauſſas antecedentes evolvens. 87
SUBSECT. IV. Cauſas procatarcticas explicans. 97

ARTIC.

ART. V. *Accidentium potiorum enarratio.* 111
MEMB. II. *Podagræ differentias & varietatem proponens.* 115

SECTIO II. PRACTICA.

MEMB. I. *Podagræ σημασίαν expediens.* 120
ART. I. *Signa Diagnoſtica.* 121
ART. II. *Prognoſtica.* 125
MEMB. II. *Podagræ ἐργασίαν exhibens.* 145
ART. I. *Præſervatio.* 145
SUBSECT. I. *Ne tartarum cumuletur.* 146
SUBSECT. II. *Vt tartarum exturbetur.* 164
SUBSECT. III. *Vt articuli roborentur.* 183
ARTIC. II. *Curatio.* 199
SUBSECT. I. *Indicationes, & evacuantia.* 199
SUBSECT. II. *Dolorem ſopientia.*

tia. 217

SUBSECT. III. *Reſolventia & diſcutientia.* 248

SUBSECT. IV. *Cura podagræ ſcarificans & cauſtica.* 273

SUBSECT. V, *Cura Podagræ Magnetica & Tranſplantatoria.* 290.

SUBSEC. VI. *Nodorum Cura.* 307.

SUBSECT. VII. *Victûs regimen ſeu diæta.* 325

FINIS.

IOH. LOSELI, PORUSSI,
Phil. & Med. D.

DE

PODAGRA TRACTATUS,

Morbi huius indolem & curam diligenter exponens.

Editio ſecunda correctior, & duplo auctior.

Acceſſit inſuper Hieronymi Cardani Mediolanenſis, Podagræ Encomium.



LUGDUNI BATAVORUM,
Ex officina IOANNIS MAIRE.
cIↃ IↃ C XXXIX.